

Lovforslag nr. L 228: Fremsat den 2. marts 1988 af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder)

Forslag

til

Lov om erhvervsuddannelser

Kapitel 1

Formål m.v.

§ 1. Undervisningsministeren tilrettelægger et samordnet system af erhvervsuddannelser med henblik på den private og den offentlige sektors forskellige beskæftigelsesområder.

Stk. 2. Dette uddannelsessystem skal tilrettelægges således, at det i videst muligt omfang er egnet til at

- 1) motivere unge til uddannelse og sikre, at alle unge, der ønsker en erhvervsuddannelse, får reelle muligheder herfor og for at vælge inden for en større flerhed af uddannelser,
- 2) give unge en uddannelse, der både giver grundlag for deres fremtidige arbejdsliv og bidrager til deres personlige udvikling og til deres forståelse af samfundet og dets udvikling,
- 3) imødekomme arbejdsmarkedets behov for erhvervsfaglige og generelle kvalifikationer vurderet under hensyn til den erhvervsmæssige og samfundsmæssige udvikling, herunder udviklingen i erhvervsstruktur, arbejdsmarkedsforhold, arbejdspladsorganisation og teknologi, og
- 4) give de uddannelsessøgende grundlag for videreuddannelse.

Stk. 3. Undervisningsministeren godkender oprettelse af nye uddannelser og nedlæggelse af uddannelser. Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling herom, hvis dette følger af § 35.

§ 2. Uddannelserne tilrettelægges i almindelighed som vekseluddannelser, således at der skiftes mellem skoleundervisning og praktikuddannelse i én eller flere virksomheder.

Stk. 2. Der kan gennemføres ordninger, hvorefter dele af skoleundervisningen foregår i en virksomhed på grundlag af aftale mellem skole og virksomheder.

§ 3. En uddannelse indledes af den enkelte elev enten på skole eller i en virksomhed på grundlag af en uddannelsesaftale.

Stk. 2. En uddannelse er fælles for eleverne, uanset om den enkelte elev indleder uddannelsen på skole eller i en virksomhed.

§ 4. Undervisningsministeren fastsætter regler om uddannelserne i almindelighed. Reglerne fastsættes efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, hvis dette følger af § 35.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter endvidere regler for de enkelte uddannelser. Reglerne fastsættes efter de faglige udvalgs bestemmelse, hvis dette følger af § 38.

Kapitel 2

Adgangen til uddannelserne

§ 5. Adgang til en erhvervsuddannelse har alle, der har opfyldt undervisningspligten efter folkeskoleloven, og som opfylder betingelserne i §§ 6-8.

§ 6. Adgang til at indlede en erhvervsuddannelse på skole har alle, der har gennemført et erhvervs- og uddannelsesorierende kursus, jf. § 13. Betingelsen gælder dog ikke for adgang til de uddannelser, der er nævnt i § 14, stk. 2.

Stk. 2. Ansøgere, der har adgang til at indlede en erhvervsuddannelse på skole, har tillige krav på at blive optaget på en erhvervsuddannelse efter eget valg, jf. dog § 12.

§ 7. Adgang til at indlede en erhvervsuddannelse i en virksomhed har alle, der har indgået en uddannelsesaftale med en virksomhed.

Stk. 2. Den, der har indgået en uddannelsesaftale med en virksomhed, jf. stk. 1, har krav på at blive optaget på skole til undervisning i overensstemmelse med reglerne for den pågældende uddannelse.

§ 8. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om andre adgangsveje til skoleundervisningen end gennemførelse af et erhvervs- og uddannelsesorierende kursus. Reglerne fastsættes efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, jf. § 35, og vedkommende faglige udvalg, jf. § 38, stk. 7.

§ 9. En skole har inden for de erhvervsuddannelser, skolen udbyder, pligt til at optage alle ansøgere, der efter §§ 6 – 8 har krav på at blive optaget, eller til at drage omsorg for, at de optages på en anden skole eller andre skoler med samme uddannelse.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om samarbejde mellem skolerne indbyrdes om udbuddet af uddannelser, om fordeling af eleverne mellem flere skoler med samme uddannelse og om eventuel udskydelse af elevoptagelser i tilfælde af særlige kapacitetsproblemer.

§ 10. Ved optagelse af udlændinge kan skolen forlange en prøve i dansk bestået inden optagelsen.

§ 11. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet

nærmere regler om optagelse på skole, herunder om den prøve, der er nævnt i § 10.

§ 12. Undervisningsministeren kan under hensyn til beskæftigelsesmulighederne efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet fastsætte regler om begrænsning af adgangen i henhold til § 6, stk. 2, og § 8 til skoleundervisningen inden for de enkelte uddannelser.

§ 13. Skolerne kan tilrettelægge erhvervs- og uddannelsesorierende kurser med henblik på adgang til uddannelserne. Enhver, der har opfyldt undervisningspligten efter folkeskoleloven, har adgang til et erhvervs- og uddannelsesorierende kursus.

Stk. 2. Kurserne har en varighed, der svarer til 20 undervisningsuger. Ved kurserne skal der lægges vægt på en grundlæggende orientering og indføring i flere uddannelsesområder, herunder på, at eleven ved afprøvning af evner og interesser får et godt grundlag for at vælge uddannelse.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 2, stk. 2, og i § 9 gælder også for disse kurser.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler om kurserne og om optagelse på kurserne.

Kapitel 3

Uddannelsernes struktur m.v.

§ 14. Uddannelserne består af en 1. del og en 2. del, der begge indeholder både praktik og skoleundervisning. 1. del har en varighed på 1–1½ år, heraf skoleundervisning svarende til 20 uger.

Stk. 2. Inden for handels- og kontoruddannelserne kan 1. del bestå af 40 ugers skoleundervisning uden praktik.

Stk. 3. Elever, der har gennemført et erhvervs- og uddannelsesorierende kursus, har ret til at få 1. del af praktikuddannelsen afkortet med 20 uger.

Stk. 4. Uddannelserne varer i almindelighed ikke over 4 år. Undervisningsministeren fastsætter varigheden af den enkelte uddannelses

skoleundervisning. Varigheden kan normalt ikke overstige 60 uger.

Stk. 5. Skoleophold under 2.del med værktødsundervisning varer normalt 10 uger.

Stk. 6. Undervisningsministeren fastsætter efter de faglige udvalgs bestemmelse regler om de enkelte uddannelsers varighed og deres struktur, herunder fordelingen på skoleundervisning og praktikuddannelse.

Stk. 7. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler, hvorefter personer med særlige uddannelses- eller beskæftigelsesmæssige forudsætninger fritages for dele af uddannelsen, jf. § 4, stk. 1.

§ 15. De enkelte uddannelser skal som ungdomsuddannelser søges tilrettelagt med en betydelig bredde, herunder i arbejdsområde og funktion, med henblik på at kunne opfylde skiftende kvalifikationsbehov på arbejdsmarkedet og at kunne give grundlag for videreuddannelse, herunder videregående uddannelse.

Stk. 2. Uddannelserne kan tilrettelægges således, at eleverne på et eller flere tidspunkter inden udløbet af det almindelige uddannelsesforløb kan afbryde forløbet med en afsluttet uddannelse.

Stk. 3. Eleverne skal senere kunne genoptage uddannelsen i det almindelige forløb.

§ 16. Der kan efter indstilling fra vedkommende faglige udvalg tilrettelægges supplerende kurser med henblik på elevers overgang til en anden erhvervsuddannelse end den, de er begyndt på.

§ 17. For elever, der har gennemgået 1.dels skoleundervisning, og som derefter forgæves søger praktikplads, kan der tilrettelægges skoleundervisning, som helt eller delvis erstatter praktikuddannelsen.

§ 18. Erhvervsuddannelserne meddeles af godkendte erhvervsskoler.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet godkende, at skoler, som ikke er erhvervsskoler, in-

stitutioner og virksomheder meddeler bestemte erhvervsuddannelser. Godkendelsen kan efter indstilling fra rådet tilbagekaldes.

§ 19. Staten yder tilskud til dækning af de direkte undervisningsudgifter ved uddannelserne, ved de orienterende kurser, jf. § 13, og ved de supplerende kurser, jf. § 16. Tilskuddet til undervisningsudgifter bestemmes ud fra antal årselever ved uddannelserne og et gennemsnitligt tilskud pr. årselev fastlagt i de årlige finanslove for større grupper af uddannelser.

Stk. 2. Undervisningsministeren træffer beslutning om opdelingen af uddannelserne i uddannelsesgrupper under hensyn til uddannelsernes udgiftsbehov. Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling til ministeren om kriterier for opdelingen.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte særlige tilskudsregler for uddannelser med lille elevtilgang, hvis det ud fra erhvervs-mæssige hensyn er vigtigt at bevare uddannelsen som selvstændig uddannelse på én eller flere skoler i landet. Undervisningsministeren træffer efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet beslutning om, hvilke uddannelser der er omfattet af reglerne, og hvilke skoler der kan tilbyde uddannelserne i henhold til reglerne.

Stk. 4. Tilskuddet i henhold til stk. 1-3 ydes til godkendte erhvervsskoler og til andre skoler, institutioner og virksomheder, som er godkendt til at meddele erhvervsuddannelse, jf. § 18.

§ 20. Undervisningsministeren kan uanset bestemmelsen i § 19 i særlige tilfælde bestemme, at udgifterne delvis afholdes af private midler. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om udgifternes afholdelse.

Kapitel 4

Indholdet af uddannelserne

§ 21. Indholdet af uddannelserne skal tilrettelægges under hensyntagen til de formål, der er nævnt i § 1, stk. 2, og således at praktikuddannelsen og skoleundervisningen udgør et sammenhængende forløb.

Stk. 2. Uddannelsernes faglige indhold skal så vidt muligt fastlægges på grundlag af analyser og prognoser vedrørende kvalifikationsbehov.

Stk. 3. Hver uddannelse indeholder et speciale.

A. Skoleundervisningen

§ 22. Skoleundervisningen skal under hele uddannelsesforløbet på en helhedsorienteret måde omfatte både praktisk og teoretisk undervisning med henblik på at give eleverne fornødne generelle og specielle kvalifikationer, herunder at

- 1) give eleverne forudsætninger for at varetage de funktioner, uddannelserne tager sigte på, og i forbindelse hermed fornøden viden om og fornødne færdigheder i anvendelse af relevant teknologi,
- 2) give eleverne forudsætninger for selvstændigt og ved efter- og videreuddannelse at udbygge deres kvalifikationer, herunder forudsætninger for videregående uddannelser,
- 3) bidrage til elevernes personlige udvikling og
- 4) give eleverne forståelse af samfundet og dets udvikling, herunder navnlig af virksomhedernes og de ansattes rolle i en almindelig erhvervsmæssig og samfundsmæssig sammenhæng og af arbejdsmarkedsforhold og arbejdspladsforhold.

§ 23. Skoleundervisningen tilrettelægges i almindelighed således, at det eller de første skoleophold omfatter emner, der er fælles for flere uddannelser, og således, at der i øvrigt i skoleforløbet sker en faglig specialisering.

§ 24. Skoleundervisningen omfatter grundfag, områdefag, specialefag og valgfag. Fagene har i almindelighed følgende vægt: Grundfag og områdefag $\frac{1}{3}$ hver, specialefag og valgfag $\frac{1}{6}$ hver. Grundfag kan træde i stedet for områdefag.

§ 25. Undervisningsministeren godkender efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet forslag til grundfag, der skal angive mål, ind-

hold, vejledende undervisningstid og bedømmelseskriterier. Grundfagene opføres på en samlet oversigt. Det faglige udvalg vælger den enkelte uddannelses grundfag inden for de fag, der er opført på oversigten.

Stk. 2. De faglige udvalg bestemmer den enkelte uddannelses områdefag og specialefag inden for de regler, der fastsættes af undervisningsministeren efter § 4, stk. 1.

Stk. 3. Skolerne tilbyder valgfag inden for de regler, der fastsættes af undervisningsministeren efter § 4, stk. 1 og 2.

§ 26. Grundfag omfatter praktisk og teoretisk undervisning, der bidrager til at give erhvervsuddannelserne faglig bredde. Samtidig har grundfagene til formål at opfylde krav til ungdomsuddannelserne, herunder med hensyn til at fremme den personlige udvikling, at bidrage til studiekompetence og at give en forståelse af samfundet og dets udvikling.

Stk. 2. Områdefag omfatter praktisk og teoretisk undervisning, der er særlig for den pågældende uddannelse, og som bidrager til at give eleven en generel og specifik erhvervskompetence.

Stk. 3. Specialefag omfatter, på det for erhvervsuddannelserne højeste faglige niveau, praktisk og teoretisk undervisning, der er særlig for en del af en uddannelse, og som især bidrager til at give eleven en specifik erhvervskompetence. Eleverne vælger specialefag blandt de fag, der er godkendt for den pågældende uddannelse.

§ 27. Valgfag skal være egnede til at imødekomme elevernes interesser. Der skal herunder tilbydes fag, der er af betydning for videreuddannelse og for adgangen til videregående uddannelser. Der kan endvidere tilbydes valgfag svarende til uddannelsernes generelle niveau med henblik på kvalifikationsbehov og beskæftigelsesmuligheder i skolens lokalområde.

§ 28. Der skal ved undervisningens tilrettelæggelse tages hensyn til elevernes ønsker og tilstræbes den differentiering af undervisning-

gen, som en hensyntagen til elevernes forudsætninger og interesser tilsiger.

§ 29. Til elever, der har behov for det, gives der specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom.

§ 30. Der skal tilbydes eleverne rådgivning om valg af uddannelse og erhverv samt om personlige forhold.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet nærmere regler herom.

B. Praktikuddannelsen

§ 31. Praktikuddannelsen foregår på en eller flere virksomheder, der er godkendt af det faglige udvalg, og på grundlag af en uddannelsesaftale mellem eleven og virksomheden.

§ 32. Praktikuddannelsen skal gennemføres efter praktikregler, der fastsættes af undervisningsministeren efter de faglige udvalgs bestemmelse.

Stk. 2. Praktikreglerne skal angive uddannelsens mål og på grundlag heraf beskrive arbejdsområder og funktioner, som praktikuddannelsen skal omfatte. Reglerne skal have et sådant indhold, at det sikres, at skoleundervisning og praktikuddannelse supplerer hinanden på en hensigtsmæssig måde. De skal indeholde regler om kontakt mellem skole, elev og virksomhed.

C. Bedømmelse af elever, prøver og svendepøver

§ 33. Eleverne modtager bevis for den gennemførte uddannelse, herunder bevis både for gennemført skoleuddannelse og for gennemført praktikuddannelse. Elever, der afbryder uddannelsen, har ret til at få udleveret dokumentation for deltagelsen i undervisningen.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler om bedømmelsesplaner i almindelighed og regler for bevisernes udformning og udstedelse, jf. § 4, stk. 1.

Stk. 3. Bedømmelse af elever under uddannelsens forløb og eksamen tilrettelægges for den enkelte uddannelse på grundlag af bedømmelsesplaner, der fastsættes af undervisningsministeren, for områdefags og specialefags vedkommende efter de faglige udvalgs bestemmelse.

Stk. 4. Det faglige udvalg kan bestemme, at praktikuddannelsen afsluttes med en svendepøve, der afholdes efter retningslinier fastsat af udvalget. Udgifterne til denne prøve afholdes af udvalget. Udvalget kan kræve, at praktikvirksomheden helt eller delvis refunderer udvalget udgifterne.

Kapitel 5

Rådgivende organer m.v.

§ 34. Undervisningsministeren nedsætter et erhvervsuddannelsesråd og udpeger formanden. Rådets medlemmer udpeges af følgende organisationer, således

Dansk Arbejdsgiverforening	8
Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger	1
Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune i forening	1
Landsorganisationen i Danmark	8
Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd	1
Teknisk Landsforbund	1
Handelskolernes Forstander- og Inspektørforening	1
Sammenslutningen af Ledere af Tekniske Skoler	1
Handelsskolernes Lærerforening	1
Dansk Teknisk Lærerforening	1

Stk. 2. 3 af de medlemmer, der udpeges af Dansk Arbejdsgiverforening, skal repræsentere henholdsvis Håndværksrådet, Det Danske Handelskammer og Fællesrepræsentationen – Hovedorganisation for Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger i Danmark. Et af de medlemmer, der udpeges af Landsorganisationen i Danmark, skal repræsentere eleverne.

Stk. 3. Der udpeges stedfortrædere for medlemmerne.

Stk. 4. Arbejdsministeren, industriministeren og undervisningsministeren udpeger hver en tilforordnet til rådet. Undervisningsministeren udpeger efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet et antal uafhængige, særligt sagkyndige til som tilforordnede at deltage i rådets arbejde.

Stk. 5. Teknikerrådets formand eller næstformand kan deltage i rådets møder uden stemmeret.

Stk. 6. Formanden, medlemmerne og disses stedfortrædere samt de tilforordnede beskikkes af undervisningsministeren for 4 år. De tilforordnede særligt sagkyndige kan dog beskikkes for en kortere periode.

Stk. 7. Rådet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 8. Undervisningsministeren stiller sekretariatsbistand til rådighed for Erhvervsuddannelsesrådet.

§ 35. Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling til undervisningsministeren om:

- 1) Regler om uddannelserne i almindelighed med hensyn til:
 - a) Uddannelsernes struktur.
 - b) Uddannelsernes mål.
 - c) Øvrige rammer for skoleundervisningen indhold.
 - d) Fritagelse for dele af uddannelsen, jf. § 14, stk. 7.
 - e) Bedømmelse, jf. § 33, stk. 2.
- 2) Oprettelse af nye uddannelser og nedlæggelse af uddannelser, for så vidt der herved sker fravigelser af regler om uddannelserne i almindelighed, der er fastsat efter indstilling af rådet, herunder udtalelse om indstillinger fra ad hoc udvalg, jf. § 37, stk. 2.
- 3) Nedsættelse af midlertidige faglige udvalg i forbindelse med forberedelse og iværksættelse af uddannelser, jf. § 37, stk. 2.
- 4) Prioritering af ansøgninger om tilskud fra Undervisningsministeriets puljer til dækning af særlige udgifter i forbindelse med

iværksættelse af nye uddannelser, analyse- og prognosearbejde samt forsøgs- og udviklingsarbejde, jf. § 66.

- 5) Afvigelser fra loven som led i forsøg, jf. § 67.
- 6) Regler i almindelighed om krav til lærerkvalifikationer.
- 7) Etablering af andre adgangsveje og regler herom, jf. § 8.
- 8) Regler om optagelse på skole og regler, der begrænser adgangen til uddannelsen i henhold til denne lov, jf. §§ 11 og 12.
- 9) Regler om erhvervs- og uddannelsesorienterede kurser, jf. § 13, stk. 4.
- 10) Godkendelse af skoler, som ikke er erhvervsskoler, institutioner og virksomheder til bestemte erhvervsuddannelser, jf. § 18, stk. 2.
- 11) Kriterier for opdelingen af uddannelserne i uddannelsesgrupper under hensyn til udgiftsbehov, jf. § 19, stk. 2, og afgørelser om, hvilke uddannelser der er omfattet af særlige tilskudsregler for uddannelser med lille elevtilgang, jf. § 19, stk. 3, 2. pkt.
- 12) Godkendelse af forslag til grundfag, jf. § 25, stk. 1.
- 13) Regler om rådgivning om valg af uddannelse og erhverv m.v., jf. § 30.
- 14) Regler om samarbejds- eller informationsordninger, jf. § 43, stk. 3.
- 15) Regler om de faglige udvalgs behandling af godkendelsessager, jf. § 45.
- 16) Regler om elevernes retlige forhold, jf. § 47, stk. 6, § 49, stk. 2, og § 51, stk. 1.
- 17) Regler om Tvistighedsnævnets virksomhed, jf. § 63, stk. 4.
- 18) Overgangsordninger, jf. § 70, stk. 3.
- 19) Godkendelse af erhvervsskoler, jf. § 2, stk. 1, i lov om erhvervsskoler.
- 20) Godkendelse af nyetablering af erhvervsuddannelser på erhvervsskolerne, jf. § 7, stk. 4, i lov om erhvervsskoler.
- 21) Regler om befordringstilskud, jf. § 24, stk. 2, i lov om erhvervsskoler.

Stk. 2. Erhvervsuddannelsesrådet har endvidere til opgave at

- 1) rådgive undervisningsministeren i spørgsmålet om, hvordan uddannelsessy-

stemet tilrettelægges, således at det i videst muligt omfang er egnet til at opfylde de krav og mål, der er nævnt i § 1, stk. 2,

- 2) følge de erhvervsmæssige udviklinger og udviklingsmuligheder og på grundlag heraf afgive indstilling til undervisningsministeren om behovet for oprettelse af nye uddannelser og omlægning eller nedlæggelse af bestående uddannelser,
- 3) følge de bestående uddannelser og på grundlag heraf afgive indstilling til undervisningsministeren om behovet for bedre koordination af uddannelserne, eventuelt en sammenlægning af uddannelser og
- 4) træffe afgørelse i tvivlsspørgsmål vedrørende nedsættelse af lønnævn, jf. § 54, stk. 3.

Stk. 3. Rådet rådgiver i øvrigt undervisningsministeren og kan på eget initiativ drøfte og afgive udtalelse om alle spørgsmål, der efter rådets opfattelse har betydning for uddannelserne efter loven.

§ 36. Erhvervsuddannelsesrådet kan nedsætte initiativ- og koordinationsudvalg for uddannelser inden for ét eller flere hovederhvervsområder.

Stk. 2. Erhvervsuddannelsesrådet kan overlade én eller flere af de opgaver, der er nævnt i § 35, stk. 1, nr. 3 og 15, og stk. 2, nr. 2 og 3, til et initiativ- og koordinationsudvalg.

Stk. 3. Et initiativ- og koordinationsudvalg kan medvirke til Erhvervsuddannelsesrådets indstilling om godkendelse af grundfag, jf. § 35, stk. 1, nr. 12, og virke for samordning af de faglige udvalgs valg af grundfag, jf. § 38, stk. 5, nr. 1.

§ 37. Arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne nedsætter et antal faglige udvalg med et lige stort antal arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter. De faglige udvalg skal til sammen dække alle uddannelser etableret i henhold til denne lov.

Stk. 2. I forbindelse med forberedelse og iværksættelse af uddannelser kan undervisningsministeren efter indstilling fra Erhvervs-

uddannelsesrådet nedsætte midlertidige udvalg. Undervisningsministeren kan endvidere nedsætte ad hoc udvalg.

Stk. 3. Sekretariatsbistand til faglige udvalg tilvejebringes af de organisationer, der er repræsenteret i de faglige udvalg.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan stille sekretariatsbistand til rådighed for midlertidige udvalg eller ad hoc udvalg.

§ 38. De faglige udvalg bestemmer for de enkelte godkendte uddannelser indholdet i regler om:

- 1) Uddannelsens varighed og struktur, herunder fordelingen på skoleundervisning og praktikuddannelse.
- 2) Uddannelsens mål.
- 3) Eventuelle øvrige rammer for undervisningens indhold.
- 4) Bedømmelsesplaner for så vidt angår områdefag og specialefag.
- 5) Praktikuddannelsen.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter reglerne i overensstemmelse med udvalgenes bestemmelse, når reglerne lovligt kan fastsættes.

Stk. 3. De faglige udvalg fastsætter retningslinier for og afholder eventuelle svendepøver, jf. § 33, stk. 4.

Stk. 4. Det faglige udvalg skal følge den erhvervsmæssige udvikling og udviklingsmuligheder inden for udvalgets område og tilgrænsende områder og efter behov tage initiativ til nyetablering, omlægning og nedlæggelse af uddannelser.

Stk. 5. De faglige udvalg træffer afgørelse med hensyn til:

- 1) Valg af grundfag for den enkelte uddannelse, jf. § 25, stk. 1.
- 2) Godkendelse af praktikvirksomheder, jf. § 31 og § 45.
- 3) Godkendelse af særbestemmelser i uddannelsesaftaler, jf. § 51, stk. 2.
- 4) Afkortning eller forlængelse af uddannelsesetid, jf. §§ 56-58.

De faglige udvalgs afgørelser med hensyn til nr. 1, 3 og 4 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 6. De faglige udvalg

- 1) virker for de bedst mulige uddannelsesmæssige forhold i praktikvirksomhederne, jf. § 42,
- 2) virker for tilvejebringelse af praktikpladser, jf. § 43, stk. 2, og
- 3) behandler tvistigheder mellem elever og praktikvirksomheder, jf. § 62.

Stk. 7. De faglige udvalg afgiver indstilling om andre adgangsveje, jf. § 8, og om supplerende kurser, jf. § 16.

Stk. 8. De faglige udvalg afgiver efter anmodning udtalelse til Erhvervsuddannelsesrådet om spørgsmål af betydning for rådets arbejde.

§ 39. Skolen skal i samarbejde med de lokale uddannelsesudvalg, jf. §§ 40-41, fastlægge undervisningens nærmere indhold inden for de regler, der i henhold til § 4, stk. 2, er fastsat for de enkelte uddannelser, samt følge behovet for fornyelse af disse regler og fremkomme med forslag hertil.

§ 40. Hver skole nedsætter ét eller flere lokale uddannelsesudvalg, der tilsammen skal dække de erhvervsuddannelser, skolen udbyder.

Stk. 2. De medlemmer af udvalget, der repræsenterer organisationer med sæde i vedkommende faglige udvalg, udpeges af det faglige udvalg efter indstilling fra organisationernes lokale afdelinger. Øvrige medlemmer udpeges af skolen. Arbejdsgivere og arbejdstagere skal være ligeligt repræsenteret. Medlemmerne skal have tilknytning til det geografiske område, som de pågældende uddannelser dækker.

Stk. 3. En repræsentant for skolens ledelse og en repræsentant for skolens lærere tilforordnes udvalget. Der kan endvidere tilforordnes en repræsentant for skolens elever. En repræsentant for arbejdsformidlingen kan tilforordnes udvalget.

Stk. 4. Uddannelsesudvalget vælger selv sin formand.

Stk. 5. Skolen stiller sekretariatsbistand til rådighed for udvalget.

§ 41. Lokale uddannelsesudvalg rådgiver skolen i spørgsmål, der vedrører de uddannelser, der er omfattet af udvalgets virksomhedsområde, og virker for samarbejdet mellem skolen og det lokale arbejdsmarked.

Stk. 2. Skolens afgørelse om valgfag af lokal betydning, jf. § 27, træffes efter indstilling fra uddannelsesudvalget.

Stk. 3. De faglige udvalg kan overdrage opgaver, som efter denne lov påhviler udvalgene, men som hensigtsmæssigt kan udføres af de lokale uddannelsesudvalg, til disse udvalg.

Kapitel 6*Praktikvirksomhederne*

§ 42. De faglige udvalg skal virke for de bedst mulige uddannelsesmæssige forhold i praktikvirksomhederne.

Stk. 2. De faglige udvalg eller den, som udvalgene bemyndiger hertil, har til enhver tid uden retskendelse og mod behørig legitimation adgang til virksomheder, som har ansat elever, med henblik på tilvejebringelse af oplysninger om de uddannelsesmæssige forhold i virksomheden.

§ 43. Praktikpladser formidles af arbejdsformidlingskontorerne, der i videst muligt omfang skal samarbejde med skolerne herom.

Stk. 2. De faglige udvalg og de lokale uddannelsesudvalg skal ved kontakt med virksomheder virke for, at der tilvejebringes det nødvendige antal praktikpladser

Stk. 3. Undervisningsministeren kan efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet fastsætte regler om samarbejds- eller informationsordninger med henblik på at tilvejebringe et tilstrækkeligt antal praktikpladser.

§ 44. Med henblik på indgåelse af uddannelsesaftaler kan staten give økonomisk støtte til elever i form af:

- 1) Rejsehjælp til søgning eller overtagelse af en praktikplads.
- 2) Flyttehjælp ved overtagelse af en praktikplads.

- 3) Tilskud til ikke-forsørgere til bevarelse af bolig på hjemstedet.
- 4) Tilskud til forsørgere til merudgifter til dobbelt husførelse.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter med tilslutning fra undervisningsministeren nærmere regler for ydelse af støtte.

§ 45. Det faglige udvalgs afgørelse af, om en virksomhed kan godkendes som praktiksted, træffes på grundlag af en vurdering af, om virksomheden vil kunne gennemføre praktikuddannelsen i overensstemmelse med de praktikregler, der er fastsat efter § 32, og om virksomheden kan give eleven tilfredsstillende oplæringsforhold.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler om det faglige udvalgs behandling af godkendelsessager, herunder regler om frister vedrørende sagsbehandlingen.

§ 46. Et fagligt udvalgs afgørelse i henhold til § 45 om, at en virksomhed ikke kan godkendes som praktiksted, kan af virksomheden indbringes for Ankenævnet vedrørende Praktikvirksomheder, hvis afgørelser ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Ankenævnet nedsættes af undervisningsministeren. Formanden skal være dommer. 2 medlemmer beskikkes efter indstilling fra Dansk Arbejdsgiverforening og 2 medlemmer efter indstilling fra Landsorganisationen i Danmark. Formanden og de 4 medlemmer beskikkes for 4 år. For medlemmerne beskikkes stedfortrædere.

Stk. 3. I nævnets møder deltager 2 tilfornordnede, udpeget af Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune i forening, og 2 tilfornordnede udpeget af henholdsvis arbejdsministeren og undervisningsministeren.

Stk. 4. Nævnets forretningsorden fastsættes af undervisningsministeren efter indstilling fra nævnet.

Kapitel 7

Elevernes retlige forhold

§ 47. Det er en betingelse for gennemførelse af en erhvervsuddannelse, at der mellem eleven og én eller flere virksomheder er indgået en uddannelsesaftale. Aftalen skal omfatte alle uddannelsens praktik- og skoleophold, herunder en eventuel svendeproe, bortset fra den del af skoleundervisningens 1. del, der måtte ligge for 1. praktikophold.

Stk. 2. Kurser efter § 16 medregnes til uddannelsen, hvis det er bestemt i regler om de pågældende kurser.

Stk. 3. Er flere virksomheder parter i aftalen, skal det af aftalen fremgå, hvilke skole- og praktikophold den enkelte virksomhed er part i.

Stk. 4. En virksomhed kan ved aftalen forpligte sig til at lade en del af elevens uddannelse gennemføre i en anden virksomhed.

Stk. 5. Har eleven tidligere gennemgået en del af den uddannelse, aftalen angår, kan aftalen kun omfatte de manglende skole- og praktikophold, jf. dog §§ 56-58 om afkortning eller forlængelse af uddannelsestiden i særlige tilfælde.

Stk. 6. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet nærmere regler om de særlige spørgsmål vedrørende elevernes og virksomhedernes retsstilling, som aftaler efter stk. 3 og 4 giver anledning til.

§ 48. En uddannelses gennemførelse forudsætter, at eleven deltager i skoleundervisning, således som det bestemmes af vedkommende skole i overensstemmelse med reglerne for uddannelsen.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter regler om fremgangsmåden ved indkaldelse af elever til skole.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om elevs adgang til ophold på skolehjem i forbindelse med skoleundervisningen.

§ 49. Elever, som uden lovlig grund udebliver fra undervisningen, eller som groft overtræ-

der skolens ordensregler, kan, når mindre vidtgående foranstaltninger forgæves har været anvendt, udelukkes fra fortsat undervisning.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet nærmere regler om udelukkelse efter stk. 1 og om behandlingen af sager herom.

§ 50. Skolen kan tilbyde elever skoleundervisning ud over, hvad der følger af de almindelige bestemmelser herom, hvis hensynet til elevens uddannelse taler for det.

Stk. 2. Skolen kan efter regler fastsat af undervisningsministeren, jf. § 14, stk. 7, træffe afgørelse om fritagelse for dele af skoleundervisningen for elever, der på grund af tidligere uddannelse eller beskæftigelse har særlige forudsætninger for den pågældende uddannelse.

§ 51. En uddannelsesaftale skal være skriftlig og underskrevet senest ved aftaleforholdets begyndelse. Aftalen skal indgås på en formular, der er godkendt af undervisningsministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet.

Stk. 2. Der kan ikke ved aftalen foretages ændringer i eller tilføjelser til formularens aftaleindhold uden vedkommende faglige udvalgs godkendelse.

§ 52. For elever, der er undergivet forældremyndighed, kræves samtykke fra forældremyndighedens indehaver til at indgå uddannelsesaftale og til at indgå aftaler eller foretage andre dispositioner, der indebærer ændringer i en indgået uddannelsesaftale, eller som vedrører denne aftales ophør.

§ 53. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om uddannelsesaftalers registrering.

§ 54. Uddannelsesaftalen skal angive den løn, praktikvirksomheden skal betale til elever under praktikophold samt under skoleophold, der er omfattet af aftalen.

Stk. 2. Lønnen skal mindst udgøre den løn,

der er fastsat ved kollektiv overenskomst inden for uddannelsesområdet.

Stk. 3. Inden for uddannelsesområder, der ikke er omfattet af en kollektiv overenskomst, fastsættes mindstelønnen af et nævn, der nedsættes af områdets organisationer, og som består af 2 arbejdsgiverrepræsentanter og 2 arbejdstagerrepræsentanter samt af en formand, der beskikkes af Arbejdsretten. Tvivlsspørgsmål vedrørende nedsættelse af lønnævn afgøres af Erhvervsuddannelsesrådet.

Stk. 4. Lønnævnet træffer afgørelse ved flertal blandt de organisationsudpegede medlemmer. Kan nævnet ikke træffe afgørelse, kan formanden offentliggøre resultatet af forhandlingerne og anføre sit eget standpunkt.

§ 55. I aftaleperioden gælder de bestemmelser, der ved kollektive overenskomster eller i lovgivningen er fastsat om arbejdstageres ansættelses- og arbejdsvilkår m.v., i det omfang det er foreneligt med uddannelsen efter denne lov.

Stk. 2. Arbejdsgiveren kan kun undtagelsesvis pålægge eleven arbejde, som ikke har et uddannelsesmæssigt sigte, og kun under forudsætning af, at uddannelsens mål kan nås.

§ 56. For elever, der på grund af tidligere uddannelse eller beskæftigelse har særlige forudsætninger for den uddannelse, uddannelsesaftalen vedrører, kan det faglige udvalg, i forbindelse med aftaleindgåelsen eller senere, træffe afgørelse om afkortning af den efter § 14 fastsatte uddannelsestid.

§ 57. Eleven og virksomheden kan indgå aftale om forlængelse af uddannelsestiden med et bestemt tidsrum, hvis en elev

- 1) på grund af sygdom er fraværende fra praktikvirksomheden i mere end 10 procent af den fastsatte uddannelsestid,
- 2) er fraværende fra virksomheden på grund af supplerende skoleundervisning efter § 50,
- 3) har orlov i forbindelse med graviditet, barsel eller adoption efter lovgivningen herom eller

4) har nedsat arbejdstid eller arbejdsfrihed på grund af særlige forhold.

Stk. 2. Medfører en aftale efter stk. 1, at uddannelsesperioden forlænges med mere end fraværsperioden, er aftalen kun gyldig, hvis det faglige udvalg godkender den.

Stk. 3. Er der ikke enighed mellem eleven og virksomheden om forlængelse i anledning af fraværsperioder som nævnt i stk. 1, kan det faglige udvalg efter anmodning fra en af parterne forlænge uddannelsesperioden med et af udvalget fastsat tidsrum.

§ 58. Uden for de tilfælde, der er nævnt i §§ 56 og 57, kan det faglige udvalg, når særlige omstændigheder taler for det, træffe afgørelse om afkortning eller forlængelse af uddannelsesperioden.

§ 59. En uddannelsesaftale kan ikke opsiges af aftalens parter.

Stk. 2. De første 3 måneder af praktiktiden betragtes dog som en prøvetid, hvori enhver af parterne kan opsiges aftalen uden angivelse af grund og uden varsel. Skoleophold medregnes ikke i prøvetiden.

§ 60. Misligholder en af parterne i uddannelsesaftalen væsentligt sine forpligtelser, kan den anden part hæve aftalen.

Stk. 2. Hvis en væsentlig forudsætning for aftaleindgåelsen viser sig at være urigtig eller senere brydes, kan parten hæve aftalen.

Stk. 3. Ophævelse efter stk. 1 eller stk. 2 skal ske inden for 1 måned efter, at den hævende part har fået kendskab til eller ved anvendelse af almindelig agtpågivenhed burde have fået kendskab til den omstændighed, som begrundede ophævelsen.

Stk. 4. At en elev gennemgår supplerende skoleundervisning efter § 50 stk. 1, kan ikke begrunde ophævelse efter stk. 1 eller 2.

§ 61. Udelukkes en elev fra skoleundervisning efter § 49, bortfalder uddannelsesaftalen.

§ 62. Tvistighed mellem en elev og praktik-

virksomheden kan alene indbringes for det faglige udvalg, der skal søge at tilvejebringe forlig.

Stk. 2. Hvis der ikke kan opnås forlig efter stk. 1, kan tvistigheden indbringes for Tvistighedsnævnet, jf. § 63.

Stk. 3. Tvistighederne kan ikke indbringes for domstolene eller i øvrigt for andre myndigheder end dem, der er nævnt i stk. 1 og 2, jf. dog § 64.

§ 63. Tvistighedsnævnet nedsættes af undervisningsministeren og består af en formand, der skal være dommer, og 4 faste medlemmer, hvoraf 2 beskikkes efter indstilling fra Dansk Arbejdsgiverforening og 2 efter indstilling fra Landsorganisationen i Danmark. Formanden og de 4 faste medlemmer beskikkes for 4 år. For medlemmerne beskikkes stedfortrædere.

Stk. 2. Nævnet tiltrædes for hver sag af 2 medlemmer, udpeget af de forhandlingsberettigede organisationer inden for det pågældende uddannelsesområde.

Stk. 3. Tvistighedsnævnets møder er offentlige, medmindre nævnet i den enkelte sag beslutter det modsatte.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Tvistighedsnævnet og Erhvervsuddannelsesrådet nærmere regler om Tvistighedsnævnets virksomhed, herunder om afholdelsen af de udgifter, der er forbundet med nævnets virksomhed.

§ 64. Tvistighedsnævnet kan træffe afgørelse om ophævelse af en uddannelsesaftale og om erstatning til den skadelidte.

Stk. 2. Nævnet kan kun tage stilling til spørgsmål om fortolkning af en kollektiv overenskomst, hvis nævnets faste medlemmer er enige om det.

Stk. 3. Nævnets afgørelser og de forlig, der indgås for nævnet, kan fuldbyrdes efter retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse af domme og indenretlige forlig.

Stk. 4. Senest 8 uger efter, at nævnet har truffet afgørelse, kan sagen af hver af parterne indbringes for domstolene.

F. t. 1. om erhvervsuddannelser

§ 65. Elever er under skoleophold, der er omfattet af en uddannelsesaftale, omfattet af den ordning vedrørende arbejdsskadeforsikring, som efter loven om arbejdsskadeforsikring gælder for praktiktiden.

Stk. 2. Med hensyn til elevers skader under andre skoleophold end dem, der er nævnt i stk. 1, finder loven om arbejdsskadeforsikring tilsvarende anvendelse, for så vidt skaden skyldes undervisning under arbejdspladslignende forhold. Risikoen med hensyn til disse skader påhviler staten.

Kapitel 8*Forskellige bestemmelser*

§ 66. Der afsættes på de årlige finanslove rådighedsbeløb til dækning af:

- 1) Særlige udgifter i forbindelse med iværksættelse af nye uddannelser.
- 2) Udgifter til analyse- og prognosearbejde samt til forsøgs- og udviklingsarbejde vedrørende uddannelser, der er omfattet af loven.

Stk. 2. Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling om rådighedsbeløbenes anvendelse.

§ 67. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelser fra loven, hvis det sker for at fremme uddannelsesforsøg. Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling herom.

§ 68. Efter nærmere regler fastsat af undervisningsministeren kan klager over en skoles afgørelser indbringes for ministeren.

§ 69. Har undervisningsministeren bemyndiget ministeriets direktorater til at udøve de

beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren, kan ministeren fastsætte bestemmelser om adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelsen, herunder om at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Kapitel 9*Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser*

§ 70. Loven træder i kraft den 1. januar 1990.

Stk. 2. § 34 træder dog i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler om, i hvilket omfang loven finder anvendelse på uddannelser, der er påbegyndt, men ikke afsluttet inden lovens ikrafttræden. For så vidt de hidtidige regler skal finde anvendelse, fastsætter ministeren tillige regler om overførelse af den virksomhed, der påhviler de rådgivende organer m.v. efter de hidtidige regler, til de organer, der skal nedsættes efter denne lov.

§ 71. Følgende love ophæves:

- 1) Lov om lærlingeforhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 128 af 16. marts 1987.
- 2) Lov om erhvervsfaglige grunduddannelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 150 af 18. marts 1987.
- 3) Lov om foranstaltninger vedrørende lære- og praktikpladser m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 140 af 23. marts 1987.

Stk. 2. Regler fastsat med hjemmel i de love, der er nævnt i stk. 1, forbliver i kraft indtil videre.

Stk. 3. § 56 i lov nr. 237 af 6. juni 1985 om arbejdsmarkedsuddannelser ophæves.

§ 72. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

A. Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget og det samtidigt fremsatte lovforslag om erhvervsskolerne fremkommer som svar på flere års kritik af de nuværende erhvervsuddannelsesordninger og som resultat af de sidste 15 års brydninger mellem mesterlæren og efg-systemet.

Med disse lovforslag lægges der op til en række væsentlige fornyelser på erhvervsuddannelsesområdet. De væsentligste forslag til fornyelser kan sammenfattes i følgende hovedpunkter:

- a. Lærlinge- og efg-uddannelserne samt de grundlæggende teknikeruddannelser samles under *et fælles regelsæt*, Erhvervsuddannelsesloven, som er bygget op om det væsentlige fællestræk ved disse ungdomsuddannelser: at de er *vekseluddannelser*, dvs. foregår i vekselvirken mellem skoleophold og praktikophold på grundlag af en uddannelsesaftale. Regelsættet kan rumme alle erhvervsrettede vekseldannelser, der bygger på 9. klassetrin.
- b. Det samlede udbud af erhvervsuddannelser og andre ungdomsuddannelser vil give *differentierede, attraktive tilbud til alle unge* og fremme, at flest muligt gennemfører den valgte uddannelse.
- c. *Adgangs begrænsningen ophæves*, ligesom elev og læremester får *frit skolevalg*. Eleven kan *enten begynde uddannelsen på skole eller i en virksomhed på grundlag af en uddannelsesaftale*. Uanset dette valg er en uddannelses varighed og indhold det samme.
- d. Der vil være *flere adgangsveje* til den enkelte uddannelse: 1) gennemførelse af et erhvervs- og uddannelsesorienterende kursus, 2) indgåelse af uddannelsesaftale. Desuden kan der fastlægges regler om direkte adgang og meritoverførsel for særlige elevgrupper – især voksne – med relevant beskæftigelses- eller uddannelsesbaggrund.
Alle elever kan vælge at indlede uddannelsen med 1 års skoleundervisning (20 ugers orienteringskursus og 20 ugers 1.del), som modsvarer et basisår som det nuværende. De unge vil gennem det 1. halvårs

erhvervs- og uddannelsesorienterende kursus få en grundlæggende orientering om og indføring i forskellige uddannelsesområder, der giver dem et godt grundlag for at vælge uddannelse. Det 2. halvår skal ligeledes søges tilrettelagt med en sådan almen og erhvervsfaglig bredde, at de unge undgår at specialisere sig for tidligt inden for den valgte uddannelse. Endelig vil der – hvis de unge trods dette har behov for at skifte uddannelse – blive tilrettelagt supplerende kurser med henblik på deres overgang til en anden uddannelse.

Regler om andre adgangsveje fastlægges efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, og konkret beslutning for et uddannelsesområde sker efter indstilling fra det faglige udvalg. Nogle udvalg kan fx ønske at gøre gennemførelse af relevant beskæftigelse af en vis varighed til en ekstra adgangsvej, mens andre udvalg kan ønske at åbne for direkte adgang til 1. del fra folkeskolens 9. klasse og til gengæld styrke 2. dels uddannelsen. For handels- og kontoruddannelsernes vedkommende er det orienterende kursus ikke en adgangs betingelse.

- e. Uddannelsernes *grundstruktur* bygger på vekseldannelsesprincippet, ligesom lærlinge- og efg-2.dels uddannelsernes: dvs. relativt korte skoleophold vekslede med praktikophold i en virksomhed. Uddannelserne består således af en 1. del og en 2. del, der begge indeholder såvel praktik som skoleundervisning.

1. dels uddannelsen har en varighed på 1-1½ år.

1. dels praktikuddannelse skal være omfattet af uddannelsesaftalen mellem elev og virksomhed og kan helt eller delvis gennemføres før 1. skoleophold. Varigheden vil normalt være ½-1 år.

1. dels skoleundervisning kan gennemføres uden (før) uddannelsesaftale og skal have en varighed svarende til 20 uger (et halvt skoleår). Inden for handels- og kontoruddannelserne kan 1. dels skoleundervisning dog have en varighed af 40 uger.

Den nærmere struktur (vekslen mellem skole og praktik) fastlægges både på 1. og 2. del af de fagli-

- ge udvalg. På uddannelser med tilstrækkelig stor tilgang kan de faglige udvalg bestemme, at skoleundervisningen på 1. del struktureres forskelligt for elever med og uden uddannelsesaftale, når blot der ikke gøres forskel i omfanget og målene for den undervisning, som eleverne modtager.
- f. *Praktikuddannelsen i virksomheden* skal både indeholde erhvervsfaglig træning og uddybe, understøtte og supplere den teoretiske og praktiske skoleundervisning.
- g. Uddannelsernes *skoledele* sammensættes af *grundfag*, der bidrager til at give uddannelserne faglig bredde, *områdefag*, der er specifikke for den enkelte uddannelse, *specialefag*, der bygger på uddannelsens grundfag og områdefag, og som er særlige for en del af en uddannelse, samt *valgfag*, herunder fag, der er af betydning for videreuddannelse, og fag, der modsvarer særlige kvalifikationsbehov i skolens lokalområde.
- Det forudsættes, at grundfag, områdefag og specialefag sammensættes således, at flertallet af de nuværende enkeltuddannelser herefter fremtræder som specialer inden for et stærkt reduceret antal enkeltstående grunduddannelser.
- I alle fagene forudsættes der at ske en *integration af de almene og erhvervsfaglige emner*.
- h. Indholdet af grundfag, områdefag, specialefag og valgfag, fagenes vægt og deres fordeling i den samlede uddannelse skal tilgodeses, at uddannelserne er *ungdomsuddannelser*, der skal fremme elevernes personlige udvikling, og at de er rettet mod både *beskæftigelse og fortsat uddannelse*.
- Strukturreformens forudsættes udgiftsneutral målt i udgifter pr. færdiguddannet elev. De elevuger, der spares ved at afskaffe dobbeltuddannelse og indføre flere adgangsveje, kan anvendes til *styrkelse af 2. del* samt til etablering af forsøgs- og omstillingspuljer til fremme af uddannelsernes fornyelse.
- Uddannelserne tilrettelægges i hele deres forløb efter pædagogiske principper, der skønnes bedre egnet til at *fastholde de unges motivation*.
- Samtidig lægges der vægt på at understøtte de erhvervsfaglige uddannelsers rolle som *hovedvejen* til vigtige korte og mellemlange videregående uddannelser, som bygger på erhvervsuddannelse og erhvervs erfaring.
- De under a-h omtalte nydannelser – som angår uddannelsernes *regelgrundlag, adgangsveje, struktur og indhold* – forudsættes at bidrage til et øget beredskab for omstilling og fornyelse af erhvervsuddannelserne og til, at disse i fornødent omfang bibringer alle elever både generelle og specielle kvalifikationer, herunder øget fleksibilitet og mobilitet i forhold til ændrede kvalifikationskrav.
- Et andet bidrag til sikring af en tilstrækkelig og hurtig fornyelse af uddannelserne skal komme gennem en række forslag til fremme af en bedre styring af erhvervsuddannelserne i sammenhæng med de foreslåede nye rammer for uddannelsernes struktur og indhold m.v.:
- i. De rådgivende organers antal reduceres, deres virksomhed omdefineres og koncentrereres, og deres indflydelse styrkes. Sagsgangene saneres, og der indføres nye frihedsgrader for initiativtagere til fornyelse gennem udfyldelse af overordnede rammer. Erhvervsuddannelsesrådet får adgang til selv at etablere tværgående initiativ- og koordinationsudvalg, der skal virke for fornyelse inden for ét eller flere *hovederhvervsområder*.
- j. Den centrale styring i Undervisningsministeriet koncentrereres om *godkendelse af nye uddannelser og fastsættelse af regler om uddannelserne i almindelighed* i samarbejde med Erhvervsuddannelsesrådet. Endvidere sikres Undervisningsministeriet mulighed for at gennemføre en overordnet økonomisk styring efter Folketingets bestemmelse, bl.a. gennem fastlæggelse af skoleundervisningens maksimale varighed på de enkelte uddannelser.
- Inden for de generelle regler og økonomiske begrænsninger fastlægges mål og rammer for de enkelte uddannelser efter de faglige udvalgs bestemmelse.
- k. Skolerne tilføres øget kompetence til at fastsætte *undervisningens nærmere indhold* og omsætte det *lokale arbejdsmarkeds behov* til undervisningstilbud. Det er et led i decentraliseringen, at den enkelte skole får frihed til som hovedregel selv at afgøre, *hvilke godkendte uddannelser* den vil udbyde. Skolerne sikres mulighed for en *effektiv og økonomisk ansvarlig tilrettelæggelse af deres virksomhed* ved denne decentralisering, kombineret med bloktilskud efter faste takster pr. elev.
- l. Decentraliseringen giver nye muligheder for og stiller nye krav til erhvervsskolerne. Lovforslaget om erhvervsuddannelser suppleres derfor af forslaget til *lov om erhvervsskoler*, hvormed der søges tilvejebragt de fornødne forudsætninger for decentraliseringen for så vidt angår de almindelige rammer for skolerne virksomhed, herunder en modernisering af lovgivningens bestemmelser om skolerne *retlige og økonomiske organisering, ledelsesmæssige forhold og generelle tilskudsbetingelser*.
- Til disse fornyelser følger sig endelig en række for-

slag til forbedring, herunder forenkling af reglerne om *elevernes retlige og økonomiske stilling*:

- m. Ved ansættelser i uddannelsesmæssigt øjemed skal der – i princippet svarende til efg-ordningen – indgås en *uddannelsesaftale* i overensstemmelse med reglerne i lovforslaget. Men lærlingelovens forbud mod beskæftigelse af unge uden lærekontrakt videreføres ikke.
- n. Den retlige regulering af *retsforholdet mellem aftalens parter* fastlægges i hovedsagen i loven, svarende til lærlingelovens principper, men i en forenklet form.
- o. Alle elever med uddannelsesaftale får – svarende til efg-ordningen – krav på løn under hele den del af uddannelsen, som aftalen omfatter.

Med denne brede vifte af fornyelsesforslag – tilligemed en lang række yderligere forslag og enkeltheder, hvorom der henvises til lovforslagens tekst og de specielle bemærkninger – er det tilsigtet på en afbalanceret måde at imødekomme den kritik og de løsningsforslag, der har været fremsat bl.a. om erhvervsuddannelsernes manglende evne til at tiltrække og fastholde uddannelsessøgende med meget forskelligartede forudsætninger og ønsker om uddannelse og livsbane, om uddannelsernes utilstrækkelige og forsinkede tilpasning til ændrede kvalifikationskrav, om det splittede systems uoverskuelighed for elever og erhvervsliv, om splittelsens økonomiske og administrative ulemper og om svagheder i erhvervsuddannelsernes indholdsmæssige og økonomiske styring gennem central detailregulering.

2. Baggrunden for lovforslaget

Med henblik på at overveje og fremsætte forslag til en revision af erhvervsuddannelserne *nedsatte undervisningsministeren i maj 1986 et udvalg vedrørende revision af de grundlæggende erhvervsuddannelser* (Nordskov Nielsen-udvalget).

Af udvalgets kommissorium fremgik bl.a. følgende:

”Det må gøres lettere at etablere nye tidssvarende uddannelser, og bestående uddannelser skal kunne vedligeholdes og fornyes i tide. Uddannelsernes indhold og struktur skal gøre det muligt at tilpasse de enkelte uddannelsers omfang og geografiske placering mere smidigt.

Der skal være plads til almene fag og tilbud, der sikrer eleverne mulighed for fortsat uddannelse. Undervisningen skal tage hensyn til elevernes forskellige behov og ønsker.

Der må sikres alle interesserede unge relevante uddannelsesstilbud i et gennemskueligt system, der sik-

rer eleverne overblik over, hvilke kvalifikationer de kan erhverve, og hvad de kan føre til.

Uddannelsessystemet bør udformes som et enhedsorienteret system, der kan afløse lærlinguddannelsessystemet og den nuværende efg-ordning samt eventuelt også de grundlæggende teknikeruddannelser og andre grundlæggende erhvervsuddannelser.

Det påhviler udvalget at overveje gennemførelse af en uddannelsesstruktur med forholdsvis brede uddannelser, der på den ene side åbner mulighed for afstigning med erhvervskompetence efter et vist forløb, og på den anden side åbner mulighed for uddannelsens fortsættelse eller genoptagelse i forskellige videregående trin, herunder eventuelt i forbindelse med nærmere specialisering.

Der skal derfor være sammenhæng mellem grunduddannelserne og andre uddannelser, herunder teknikeruddannelserne og videre- og efteruddannelsessystemet.

Der bør lægges afgørende vægt på, at uddannelsessystemet, navnlig med hensyn til uddannelsernes indhold og struktur, løbende kan tilpasses variationer i uddannelsesbehov.”

I efteråret 1985 havde undervisningsministeren endvidere bedt konsulentfirmaet P.A. International Consultants A/S om at gennemføre en analyse af erhvervsskolernes styring. Konsulentfirmaet skulle fremlægge forslag til forbedringer, der kunne

- sikre tilstrækkelig omfattende og hurtig fornyelse af uddannelserne
- sikre de enkelte skoler mulighed for effektiv og økonomisk ansvarlig tilrettelæggelse af virksomheden
- sikre Undervisningsministeriet mulighed for at gennemføre en overordnet økonomisk styring, som også gav mulighed for hurtig omstilling og omprioritering.

Konsulentfirmaets styringsanalyse, der blev afgivet i december 1986, er indgået i udvalgets og Undervisningsministeriets overvejelser. Styringsanalysen indgår endvidere i overvejelserne bag lovforslaget om erhvervsskoler, der fremsættes samtidig hermed.

Udvalget afgav i juni 1987 betænkning 1112/1987, som der nærmere henvises til. Betænkningen blev afgivet af et enigt udvalg, idet der dog om enkelte hovedspørgsmål, bl.a. spørgsmålet om indgangsvejene til uddannelsen, og nogle få enkeltspørgsmål, er tale om en delt indstilling. Nogle af hovedpunkterne i betænkningen og i det lovudkast, der er indeholdt i betænkningen, er følgende:

Erhvervsuddannelserne skal gennem regler om styring, adgang, struktur, indhold, meritoverførsel m.v. tilrettelægges som et *samordnet system*, der

fremtræder med en rimelig overskuelighed og derved adskiller sig fra den nuværende ordning (lærlinguddannelser, erhvervsfaglige grunduddannelser (efg-uddannelser), grundlæggende teknikeruddannelser, grundlæggende eksamensuddannelser på handels- og kontorområdet og en række andre specielle grunduddannelser inden for Undervisningsministeriets område).

Der skal være adgang til uddannelserne for alle, der har opfyldt deres undervisningspligt efter folkeskoleloven. Uddannelserne skal sikre, at alle unge, der ønsker en erhvervsuddannelse, får reelle muligheder herfor og for at vælge inden for en større flerhed af uddannelser, herunder at restgruppen blandt unge mindskes. Og uddannelserne skal som typiske ungdomsuddannelser give unge en uddannelse, der også bidrager til deres forståelse af samfundet og til deres personlige udvikling.

Uddannelserne, der i almindelighed tilrettelægges som uddannelser, der veksler mellem skoleundervisning og praktikuddannelse, skal tilrettelægges med en betydelig bredde i arbejdsområde og funktion med henblik på at kunne modsvare skiftende kvalifikationsbehov på arbejdsmarkedet og danne grundlag for videreuddannelse, herunder videregående uddannelse.

Der foreslås en forenkling og harmonisering af de nugældende regler om rådgivende organer m.v., herunder indførelse af det princip, at der som hovedregel kun skal medvirke ét niveau i den enkelte rådgivningsproces. Forslaget tilsigter tillige at give større garantier, end tilfældet er efter den nuværende ordning, for fornyelse og koordination af de enkelte uddannelser.

Forslaget indebærer nærmere en begrænsning af Erhvervsuddannelsesrådets opgaver, en nedlæggelse af erhvervsuddannelsesudvalgene, en oprettelse af særlige initiativ- og koordinationsudvalg, en styrkelse af de faglige udvalg og en decentralisering til det lokale niveau, dvs. skole og lokalt arbejdsmarked repræsenteret ved skolens bestyrelse og lokale uddannelsesudvalg. Om Erhvervsuddannelsesrådet gælder det, at rådet i mindst muligt omfang skal beskæftige sig med enkeltopgaver, men derimod med generel regelfastsættelse og med principielle og væsentlige spørgsmål. Rådet skulle herved få bedre tid og ressourcer til – også på eget initiativ – at beskæftige sig med centrale uddannelsespolitiske spørgsmål.

3. Lovforslaget som led i Undervisningsministeriets reform af uddannelserne

Lovforslaget følger på de fleste punkter udvalgets lovudkast.

Lovforslagets formålsbestemmelse om et *samordnet uddannelsessystem*, sikring af erhvervsuddannelser for alle unge, der ønsker det, og uddannelsernes tilrettelæggelse som ungdomsuddannelser følger udvalgets udkast. Det er en overordnet målsætning, at erhvervsuddannelserne sammen med de øvrige ungdomsuddannelser indeholder attraktive tilbud for alle unge, herunder også for unge med handicap, og tilrettelægges, så flest muligt af de unge gennemfører den valgte uddannelse. Lovforslaget omfatter erhvervsuddannelser svarende til de nuværende *lærlinguddannelser, efg-uddannelser og grundlæggende teknikeruddannelser*. Systemet kan rumme alle erhvervsrettede vekseluddannelser, der bygger på 9. klassetrin.

Lovforslaget fastslår erhvervsuddannelserne som overvejende vekseluddannelser, uddannelser, der veksler mellem skoleundervisning og praktikuddannelse. En uddannelse kan efter forslaget af den enkelte elev indledes enten på skole eller i en virksomhed på grundlag af en uddannelsesaftale. Det fremhæves i forslaget, at der er tale om énstrengede uddannelser, der er fælles for eleverne, uanset om den enkelte elev er begyndt på den pågældende uddannelse på skole eller i en virksomhed.

Alle, der har opfyldt undervisningspligten efter folkeskoleloven, har via 2 forskellige veje adgang til erhvervsuddannelserne. Forslaget indfører som hovedregel fri adgang til at begynde på skole på netop den erhvervsuddannelse, vedkommende unge ønsker. Alene beskæftigelses hensyn skal efter lovforslaget kunne danne baggrund for at begrænse adgangen til skoleundervisningen inden for de enkelte uddannelser.

Der foreslås 2 *ligeværdige adgangsveje* til uddannelserne, således at en elev enten kan begynde sin uddannelse på skole på grundlag af et gennemført erhvervs- og uddannelsesorienterende kursus eller begynde uddannelsen i en virksomhed på grundlag af en uddannelsesaftale. Andre adgangsveje vil senere kunne tilføjes efter indstilling fra de rådgivende organer. Inden for handels- og kontoruddannelserne kan eleverne begynde på uddannelserne på skole uden et forudgående orienteringskursus.

Forslaget om parallelle adgangsveje, men fælles uddannelse afviger fra udvalgsflertallets forslag, som går ud på at indlede en erhvervsuddannelse med en af to alternative basisuddannelser: enten basisundervisning på skole af 40 ugers varighed eller et praktikophold i en virksomhed i henhold til en uddannelses-

aftale og basisundervisning på skole af en varighed svarende til mindst 20 uger.

Forudsat at de sidste 20 uger af basisundervisningen på 40 uger på skole er identiske med de 20 uger på skole ifølge det sidstnævnte alternativ, svarer dette nøje til lovforslagets fælles 1. del. Ved at udskille adgangsvejen fra selve uddannelsen opnås en enkle og mere overskuelig struktur i det samlede erhvervsuddannelsessystem.

Efter lovforslaget godkender undervisningsministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet *et katalog over grundfag*, hvoraf et relevant udsnit vil indgå med betydelig vægt i enhver erhvervsuddannelse. Det er de faglige udvalg, der vælger den enkelte uddannelses grundfag inden for de godkendte fag.

Lovforslaget indebærer som udvalgets lovudkast *en koncentration af Erhvervsuddannelsesrådets arbejde om generelle, tværgående opgaver*. Ifølge lovforslaget kan Erhvervsuddannelsesrådet nedsætte initiativ- og koordinationsudvalg, som rådet kan overlade én eller flere af sine opgaver til, specielt med henblik på fornyelse og koordination af uddannelser, jf. bemærkningerne til § 36.

Lovforslaget er i det hele udtryk for større fagligt selvstyre for arbejdsmarkedets parter, for så vidt angår moderniseringen af uddannelsernes faglige mål og indhold, og følger hermed udvalgets forslag. Det faglige selvstyre er suppleret med større åbenhed over for initiativer fra skoler, virksomheder m.fl., som kan bidrage til at sikre en tilstrækkelig omfattende og hurtig fornyelse af uddannelserne.

Undervisningsministeren godkender nye uddannelser, eventuelt efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet. Men den hidtidige centrale detailstyring af uddannelserne foreslås afløst af mål- og rammestyring, som suppleres med *lokal faglig rådgivning* samt *central pædagogisk vejledning og tilsyn*. Efter lovforslaget fastsætter undervisningsministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler om uddannelserne i almindelighed i én eller flere *hovedbekendtgørelser* og regler alene om rammerne for de enkelte uddannelser, herunder skoleundervisningens længde, i form af *uddannelsesbekendtgørelser*. Disse regler fastsættes på grundlag af, hvad de faglige udvalg – inden for de generelle regler – træffer bestemmelse om med hensyn til den enkelte uddannelses varighed, struktur, uddannelsesmål, praktikuddannelser og bedømmelse m.v. af elever.

Undervisningsministeriets styring begrænses tilsvarende til en overordnet uddannelsespolitisk styring, og der foreslås indført *overvejende lovbundet finansiering af uddannelserne*, hvor den frie adgang for

eleverne kombineres med faste tilskud pr. årselev til skolerne.

Undervisningsministeren får dog – ved anvendelse af de rådighedsbeløb, der i lovforslaget forudsættes afsat til *forsøgs- og omstillingspuljer* – mulighed for efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet at yde supplerende tilskud til forsøg og til nye uddannelser i en indkøringsperiode. Forsøgs- og omstillingspuljerne vil herved kunne tilgodese en hurtig omstilling og omprioritering og vil således være et middel i ministeriets uddannelsespolitiske styring med henblik på at fremme områder, hvor der skønnes at være et udækket behov for uddannelse.

Forslaget giver skolerne større frihed og ansvar. Undervisningen finder normalt sted på erhvervsskolerne, og skolerne får ansvaret for at fastlægge deres uddannelsesprofil. Forslaget indeholder derfor ikke regler om skolernes kapacitet. Det beror således på skolernes eget initiativ, hvilke af de godkendte uddannelser de ønsker at udbyde, og hvordan den enkelte uddannelse nærmere skal tilrettelægges inden for uddannelsesbekendtgørelsens rammer. Skolens bestyrelse og de dertil knyttede uddannelsesudvalg får derved mulighed for at tilrettelægge et mere dynamisk samspil mellem lokale virksomheder og skolens ressourcer (lærere, udstyr m.m.).

Der henvises om disse – og andre spørgsmål vedrørende skolerne – til lovforslaget om erhvervsskoler. Mens lovforslaget om erhvervsuddannelser er en ren *uddannelseslov* for disse uddannelser, er det tanken, at lov om erhvervsskoler skal være en *institutionslov* for erhvervsskolerne, der også har andre uddannelser. Denne lov skal omfatte skolernes samlede organisation og finansiering.

4. Økonomiske konsekvenser

Lovforslagets økonomiske konsekvenser afhænger af, hvordan bestemmelserne om rammerne for uddannelserne udfyldes, og af de unges uddannelsesmæssige adfærd.

Sammenhængen mellem uddannelsernes udformning og de økonomiske konsekvenser afhænger især af varigheden af de enkelte uddannelsers skoledele og af enhedsomkostningernes størrelse, udtrykt i henholdsvis antal uger pr. elev og pris pr. elevuge.

De unges uddannelsesmæssige adfærd har betydning, især hvad angår den samlede tilgang til uddannelserne, de unges valg blandt uddannelser af forskellig varighed, de unges og virksomhedernes valg af adgangsveje samt elevernes gennemførelsesfrekvens.

Det er regeringens forudsætning, at erhvervsuddannelsesreformen er *udgiftsneutral ud fra en ligevægtsbetragtning*, hvor elevtilgang og gennemførelsesfrekvens holdes uændret. Der forudsættes således en fastfrysning af erhvervsuddannelsernes nuværende udgiftsniveau, målt i udgifter pr. færdiguddannet elev.

I det omfang reformen, som det er tilsigtet, tiltrækker flere unge og mindsker frafaldet, vil udgifterne til erhvervsuddannelserne derimod blive tilsvarende forøget. Denne forøgelse vil dog i nogen grad blive kompenseret af mindre udgifter til andre uddannelser m.v.

Som konsekvens af reformen vil der ikke længere forekomme dobbeltuddannelse som i dag, hvor en del basisårselever, især på de tekniske områder, fortsætter i en lærlingeuddannelse incl. forskole.

De elevuger, der spares ved at afskaffe dobbeltuddannelser og indføre flere adgangsveje, forudsættes anvendt til styrkelse af 2. del samt til etablering af en omstillingspulje.

På de tekniske områder vil reformen således kunne fremme en bevægelse bort fra en skoletung start mod en 2. del, der til gengæld indeholder mere skolegang end nu. *Derved kan vekseluddannelses-principet styrkes gennem uddannelsesforløbet som helhed, ligesom muligheden for differentiering mellem uddannelserne på grundlag af skoleopholdenes varighed øges.*

På *handels- og kontorområdet* forudsættes ikke umiddelbart større omlægninger i den nuværende uddannelsesstruktur. Reformen vil derfor kun medføre økonomiske konsekvenser i det omfang, de unge skulle vælge at benytte det (frivillige) tilbud om orienteringskurser – herunder også orientering om tekniske fag.

På længere sigt er det tænkeligt, at uddannelsesstrukturen på HK-området vil ændres svarende til det tekniske område, bl.a. med henblik på opbygning af kombinationsuddannelser, men også for at opnå en mere trinvis opbygning af uddannelserne ved at indbygge handelsmedhjælpereksamen (HMX) i en 1. del på 20 uger.

Efg-basisuddannelsen på handels- og kontorområdet og handelsmedhjælpereksamen indebærer ikke i dag nævneværdig dobbeltuddannelse i forhold til hinanden, men integration af handelsmedhjælpereksamen i en 1. del på 20 uger vil kunne indebære en vis rationaliseringsgevinst, ikke mindst da handelsmedhjælpereksamen har relativt høje enhedsomkostninger. Samtidig vil en integration muliggøre en *mere varieret skoletyngde på 2. del inden for spektret af handels- og kontoruddannelser.*

Det skal understreges, at lovforslaget åbner for mange varianter i uddannelsesstruktur også inden for en uændret omkostningsramme. *Reformen indebærer under alle omstændigheder en styrkelse af erhvervsuddannelserne gennem bedre ressourceudnyttelse.*

Erhvervsuddannelsesreformen indebærer merudgifter i overgangsperioden, hvor de i alt ca. 300 erhvervsuddannelser omlægges efter nye regler, samtidig med at igangværende uddannelsesforløb afvikles efter gamle regler. Merudgifterne skønnes at udgøre 25, 50 og 25 mill. kr. i 1989, 1990 og 1991.

B. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til kapitel 1

Formål m.v.

Til § 1

Til stk. 1

Bestemmelsen i *stk. 1* fastslår, at uddannelserne skal tilrettelægges som *et samordnet system*. Der sigtes herved ikke alene til den mere formelt administrativ-organisatoriske samordning, som er en følge af lovforslagets regler om rådgivningsorganer m.v. Der sigtes også til, at uddannelserne gennem regler om adgang, struktur, indhold, meritoverførsel m.v. skal udgøre en systematisk sammenhæng, der fremtræder med rimelig overskuelighed og derved adskiller sig fra den nuværende ordning.

Lovforslaget omfatter som anført i de almindelige bemærkninger *uddannelser svarende til de nuværende lærlingeuddannelser, efg-uddannelser og grundlæggende teknikeruddannelser*. Derimod er de rene skoleuddannelser til HHX og HTX, der i væsentlig grad danner grundlag for elevernes videregående uddannelse, ikke omfattet af dette lovforslag, men forudsættes behandlet samlet i et efterfølgende lovinitiativ i folketingssamlingen 1988-89. Det er herved fundet hensigtsmæssigt at afvente igangværende udvalgs- og evalueringsarbejder omfattende bl.a. disse uddannelser, der også efter den nye lovgivning forbliver som en del af det samlede system af erhvervs-mæssige grunduddannelser, som meddeles af erhvervsskolerne.

Reformen går ud på, at der bliver tale om *fælles rammer og grundstruktur for alle lærlingeuddannelser, efg-uddannelser og grundlæggende teknikeruddannelser i et énstrengt uddannelsessystem*, som kan rumme alle erhvervsrettede vekseluddannelser, der bygger på 9. klassetrin. Ud over de nævnte uddannelser dre-

jer det sig om ungdomsuddannelser til andre erhvervsområder, hvor organisationerne på det pågældende arbejdsmarked ønsker det.

Det er i stk. 1 tilkendegivet, at det uddannelsessystem, lovforslaget skal give grundlag for, principielt retter sig mod både »den private og den offentlige sektors beskæftigelsesområder«. Når der flere steder i lovforslaget anvendes udtrykket »virksomhed«, sigtes herved således til virksomheder i såvel den offentlige som den private sektor. Der er naturligvis ikke til den anvendte formulering knyttet nogen forudsætning om, at det er ønskværdigt at etablere uddannelser, der specielt retter sig mod enten den offentlige eller den private sektor. Da visse beskæftigelsesarter kun forekommer i den ene af de to sektorer, må visse uddannelser også blive specielt rettet mod den ene sektor. Men principielt bør det ved udformningen af de enkelte uddannelser betragtes som ønskeligt, at uddannelserne bliver anvendelige i både den private og den offentlige sektor.

Til stk. 2

En hovedmålsætning må være, at det almindelige vejlednings- og uddannelsessystem bliver i stand til i videst muligt omfang at tiltrække og fastholde de unge i et ungdomsuddannelsesforløb/erhvervsuddannelsesforløb, således at flest muligt af de unge begynder på et erhvervskompetencegivende uddannelsesforløb, og flest muligt af dem, der begynder et sådant uddannelsesforløb, fuldfører forløbet.

Ved formuleringen af formålsbestemmelsen i *stk. 2* er der lagt vægt på at understrege *erhvervsuddannelsernes typiske funktion som ungdomsuddannelser*. Dette præger *de to første led*. I *3. led* fremhæves som en sideordnet målsætning, at uddannelsen i videst muligt omfang skal være egnet til at imødekomme *arbejdsmarkedets behov for erhvervsfaglige og generelle kvalifikationer*. Endelig anføres i *4. led*, at uddannelserne – af hensyn både til elevernes og arbejdsmarkedets behov – i almindelighed skal give *grundlag for videreuddannelse*.

Kravet i *1. led* om, at uddannelsessystemet skal være egnet til at motivere de unge til uddannelse, indebærer krav til vejledningsindsats og til uddannelsernes indhold og pædagogik.

I *1. led* stilles der krav om, at uddannelsessystemet skal være egnet til at sikre, at alle unge, der ønsker en erhvervsuddannelse, får *reelle* muligheder dels for at få en sådan uddannelse, dels for at vælge inden for en større flerhed af uddannelser.

Under hensyn til, at *uddannelserne typisk er ungdomsuddannelser*, understreges det i bestemmelsen i

2. led, at uddannelserne ikke alene skal tage sigte på at give de unge det nødvendige grundlag for deres fremtidige arbejdsliv. De skal også bidrage til deres personlige udvikling og til deres forståelse af samfundet og dets udvikling. Ikke alene de unge, der vælger deres ungdomsuddannelse inden for gymnasiet og hf, men også de unge, der vælger en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse, bør have en almen undervisning, der foruden at have betydning for deres deltagelse i arbejdslivet er af betydning også for deres tilværelse i øvrigt. Den almene undervisning er typisk af betydning for den retningsfaglige undervisning og kan og bør i almindelighed integreres med denne undervisning, og den er af betydning for den unges senere funktionsdygtighed i arbejdsmæssige sammenhænge.

3. led fastslår derfor, at uddannelsessystemet skal tilrettelægges således, at det i videst muligt omfang er egnet til at imødekomme arbejdsmarkedets behov for både erhvervsfaglige og generelle kvalifikationer, og at disse kvalifikationsbehov skal vurderes under hensyn til den almindelige erhvervmæssige og samfundsmæssige udvikling, herunder udviklingen i erhvervsstruktur, arbejdsmarkedsforhold, arbejdspladsorganisation og teknologi.

Der sker for tiden og må i fremtiden forventes at ske en udvikling i arbejdspladsorganisation, der er præget af krav til de enkelte medarbejdere om større forståelse af virksomheden som en helhed og af arbejdsprocessers sammenhænge og om videregående deltagelse i samarbejde i grupper. Fremhævelsen af, at kvalifikationsbehovene skal vurderes under hensyn til udviklingen vedrørende »arbejdspladsorganisation», er baseret på denne forudsætning.

Fremhævelsen af, at kvalifikationsbehovene skal vurderes under hensyn til teknologiudviklingen, er baseret på en forudsætning om, at de fremtidige erhvervsuddannelser, i højere grad end tilfældet nu er, skal være ajour med og helst foran i forhold til den teknologiske udvikling. Uddannelsernes varighed, struktur og indhold må løbende vurderes og tilpasses på et solidt informationsgrundlag, typisk tilvejebragt ved grundige kvalifikationsanalyser og -prognoser, jf. herved § 21, *stk. 2*, og bemærkningerne hertil.

Erhvervsuddannelserne skal tilrettelægges ikke alene med henblik på at give eleverne et beskæftigelsesgrundlag/en erhvervskompetence. De skal i videst muligt omfang også tilrettelægges således, at de så vidt muligt i sig selv, undertiden efter supplerende kurser, kan give eleverne grundlag for videreuddannelse, herunder for en videregående uddannelse. Dette vil typisk være korte videregående uddannelser (KVU-er), herunder videregående teknikeruddan-

nelser og handelsuddannelser. Dette har fundet udtryk i formålsbestemmelsen i 4. led. Det stiller særlige krav til uddannelsernes struktur og indhold. Der henvises til §§ 15, 22 og 27 og bemærkningerne hertil samt bemærkningerne til § 21, stk. 1.

Formålsbestemmelsen i § 1, stk. 2, er ikke en udtømmende angivelse af de fundamentale principper, som er lagt til grund ved lovforslagets udformning. Der tænkes her især på *vekseluddannelsesprincippet*, som fremgår af bestemmelsen i § 2, og på det énstrengede uddannelsessystem, der som kernen i erhvervsuddannelsesreformen er fremhævet i indledningen. Det énstrengede uddannelsessystem fremgår af § 3.

Til stk. 3

Bestemmelsen giver ministeren mulighed for at nægte oprettelse af uddannelser, der ikke hidtil har været omfattet af lovgivningen om lærlinge- og efg-uddannelserne eller de grundlæggende teknikeruddannelser for derved at modvirke en opskruning af uddannelseskraft og deraf følgende omkostninger for det offentlige. Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling om oprettelse og nedlæggelse af uddannelser, for så vidt der herved sker fravigelser af regler om uddannelserne i almindelighed, der er fastsat efter indstilling af rådet, jf. § 35, stk. 1, nr. 2.

Til § 2

De grundlæggende erhvervsuddannelser forekommer i dag overvejende som *vekseluddannelser* (lærlingeuddannelserne, de almindelige efg-uddannelser og de grundlæggende teknikeruddannelser). Men der forekommer også *rene skoleuddannelser* (således edb-assistentuddannelsen, der formelt er en efg-2. dells uddannelse, hvor der oprindeligt ikke forelå praktikmuligheder).

Vekseluddannelserne varierer nu betydeligt med hensyn til fordeling af uddannelsessted og uddannelsesindehold på skole og praktiksted. Med hensyn til grundlæggende teknikeruddannelser er det almindeligt, at der er balance mellem skoletid og praktiktid, men at uddannelsesindeholdets tyngdepunkt ligger i skoleundervisningen. I de almindelige efg-uddannelser og især i lærlingeuddannelserne er praktiktiden klart længstvarende. Den nærmere sammenhæng mellem skoletidens og praktiktidens undervisningsindhold er imidlertid meget varierende. De rene skoleuddannelser til HHX og HTX er som nævnt ikke omfattet af dette lovforslag.

Lovforslaget bygger derfor på forudsætningen om, at erhvervsuddannelserne som *altovervejende hoved-*

regel skal være vekseluddannelser. Når der overhovedet åbnes mulighed for uddannelser uden praktik, skyldes det, at man ikke helt kan udelukke, at der opstår uddannelser, der – især i indkøringsperioden – alene kan gennemføres som skoleundervisning. Under vekseluddannelsen skiftes der mellem skoleundervisning og praktikuddannelse i én eller flere virksomheder. Praktiktiden kan sikre en konkret praktisk indlæring, større motivation og bedre forståelse hos eleven af, hvad uddannelsen fører til, en forståelse af arbejdspladsorganisation og -funktion. Hertil kommer, at praktiksystemet er en indbygget garanti for en rimelig overensstemmelse mellem uddannelserne og de aktuelle forhold på arbejdsmarkedet. Og for erhvervslivets nødvendige engagement i uddannelsespolitik og -administration.

Til stk. 1

Bestemmelsen i *stk. 1* fastslår *vekseluddannelsesprincippet* i overensstemmelse med det, der er anført foran.

Uddannelserne består af en 1. del og en 2. del, der begge indeholder både praktik og skoleundervisning, jf. § 14, stk. 1. Om den nærmere struktur med vekslen mellem skole og praktik både på 1. og 2. del, fastsætter undervisningsministeren regler efter de faglige udvalgs bestemmelse, jf. § 14, stk. 6.

Uddannelsen kan omfatte flere praktiksteder. Dette svarer til, hvad der er hjemlet i de gældende regler om de såkaldte kombinationsaftaler (delaftaler og udstationeringsordninger) i lærlingeloven og i efg-rets bekendtgørelsen.

Nogle virksomheder, der ikke fuldt ud opfylder forudsætningerne for at blive godkendt som (ene)-praktiksteder, kan således godkendes som praktiksted under den forudsætning, at de suppleres med et andet praktiksted. Når der i lovforslaget peges på praktikuddannelser i flere virksomheder, skal det først og fremmest ses i sammenhæng med det øgede behov herfor, som beror på lovforslagets forudsætning om væsentligt bredere uddannelser end de nuværende, jf. bl.a. § 15.

De faglige udvalg bør derfor virke for en bredere anvendelse end hidtil af kombinationsaftaler (delaftaler og udstationeringsordninger).

Der henvises endvidere til lovforslagets §§ 45 og 47 og bemærkningerne hertil.

Til stk. 2

Bestemmelsen i *stk. 2* fastsætter, at dele af skoleundervisningen kan foregå i en virksomhed. Bestem-

melsen skal ses i sammenhæng med det generelle synspunkt, hvorefter samarbejdet mellem skole og lokalsamfundets arbejdsmarked – under det lokale uddannelsesudvalgs medvirken, jf. §§ 40-41 – bør intensiveres og også give sig praktiske udslag i den måde, skoleundervisningen gennemføres på.

Samarbejdet kan gennemføres på flere måder. Praksis med hensyn til anvendelse af gæstelærere fra virksomheder og organisationer kan yderligere udbygges, og dele af undervisningen kan forlægges til en virksomhed. Også sådanne ordninger kan gennemføres i forskellige former: Orienterende virksomhedsbesøg, undervisning i virksomhedslokaler med anvendelse af dele af virksomhedens udstyr og korterevarende praktikarrangementer under skolens ansvar.

Der er en forudsætning, at dette samarbejde mellem skole og virksomhed sker inden for rammerne af den godkendte uddannelse, jf. §§ 38 og 39.

Der påhviler skolens bestyrelse og de lokale uddannelsesudvalg en særlig rolle med hensyn til at formidle sådanne ordninger.

Til § 3

Bestemmelsen handler om, hvordan erhvervsuddannelserne *indledes*.

Til stk. 1

Efter de gældende regler findes der 3 principielt forskellige måder at indlede en erhvervsuddannelse på: Efg-uddannelserne indledes med den 1-årige basisuddannelse, hvorunder/ hvorefter eleven vælger den enkelte uddannelse. Lærlingeuddannelserne indledes med indgåelse af lærekontrakt. De grundlæggende teknikeruddannelser efterfølger ofte lige som en efg-2.delsuddannelse en efg-basisuddannelse, men indledes oftere på andet grundlag (10. klasse, studentereksamen eller hf-eksamen), og begynder normalt med skoleophold.

Som det nærmere fremgår af de almindelige bemærkninger, er det en overordnet uddannelsespolitisk målsætning, at alle unge, der ønsker en erhvervsuddannelse, får reelle muligheder for det. Der skal være tilbud for elever med meget forskellige forudsætninger. Det må påregnes, at der vil være en gruppe unge, der efter grundskolens afslutning ikke vil være motiverede for en erhvervsuddannelse, der indledes på skole, men som vil være tiltrukket af en erhvervsuddannelse, hvis den kan indledes i en virksomhed. I henhold til *stk. 1 indledes en uddannelse derfor af den*

enkelte elev enten på skole eller i en virksomhed. Der er altså 2 indgange til hver af uddannelserne.

Til stk. 2

Som anført i de almindelige bemærkninger og i bemærkningerne til § 1, stk. 1, er et af hovedformålene med erhvervsuddannelsesreformen og lovforslaget at udforme et *sammenhængende og overskueligt uddannelsessystem inden for erhvervsuddannelserne*, der afløser lærlingeuddannelsessystemet, den nuværende efg-ordning og de grundlæggende teknikeruddannelser med et énstrengt uddannelsessystem baseret på en fælles strukturel ramme.

Det *énstrengede uddannelsessystem indebærer, at en uddannelse er fælles for eleverne*, uanset om uddannelsen af den enkelte elev indledes på skole eller i en virksomhed. Uddannelsen er fælles, uanset på hvilket adgangsgrundlag eleverne har indledt en uddannelse på skole. Den fælles uddannelse fremgår af *stk. 2*.

Til § 4

Bestemmelsen fastsætter princippet om, at den overordnede styring af uddannelserne skal være en mål- og rammestyring.

Undervisningsministeren fastsætter i nogle fælles *hovedbekendtgørelser* efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, jf. § 35, regler om uddannelserne i almindelighed i overensstemmelse med lovforslagets bestemmelser om struktur, mål, indhold, bedømmelse m.v.

Ordene »efter indstilling« betyder i lovforslaget en udtalelse, som ikke er bindende for ministeren. Initiativet til udtalelsen kan i alle tilfælde tages såvel af ministeren som af det pågældende rådgivningsorgan.

Ministeren fastsætter endvidere *rammebekendtgørelser for de enkelte uddannelser*, der ikke i detaljer beskriver uddannelsens indhold m.v. Reglerne fastsættes efter de faglige udvalgs bestemmelse, hvis dette følger af § 38. De faglige udvalg bestemmer således for de enkelte uddannelser reglerens indhold om uddannelsens varighed og struktur, uddannelsens mål, eventuelle øvrige rammer for undervisningens indhold, bedømmelsesplaner og praktikuddannelsen. Inden for rammebekendtgørelserne får den enkelte skole mulighed for fornyelse af indhold og større pædagogisk differentiering samt for en lokalt tilpasset og økonomisk forsvarlig tilrettelæggelse af deres egen virksomhed. Der henvises endvidere til bestemmelserne i kapitel 5 om de rådgivende organers beføjelser samt til lovforslaget om erhvervsskoler.

Til kapitel 2

Adgangen til uddannelserne

Til §§ 5-8

Bestemmelserne fastslår som princip den *frie adgang til erhvervsuddannelserne* og fastsætter 2 *ligeværdige adgangsveje til den enkelte uddannelse*. Vejen til en indledning på skole går efter lovforslagets § 6 gennem et erhvervs- og uddannelsesorienterende kursus. Men ministeren kan efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet og vedkommende faglige udvalg i henhold til § 8 fastsætte regler om andre adgangsveje til skoleundervisningen, jf. bemærkningerne til § 8. Vælger den unge at indlede uddannelsen i en virksomhed, skal der fra starten indgås en uddannelsesaftale med virksomheden.

Til § 5

Det fremgår af denne bestemmelse, at erhvervsuddannelserne som skolemæssig baggrund har folkeskolens 9. klassetrin og ikke bygger på studentereksamen eller højere forberedelseseksamen. Efter folkeskolelovens § 33, stk. 4, kan der gives tilladelse til at opfylde undervisningspligten ved deltagelse i erhvervsmæssig uddannelse.

Til § 6

Bestemmelserne i § 6 handler om adgangen til at *indlede en erhvervsuddannelse på skole*.

Til stk. 1

Stk. 1 bestemmer, at alle, der har gennemført et *erhvervs- og uddannelsesorienterende kursus*, har adgang til at begynde en erhvervsuddannelse med skoleundervisning. 1. dels skoleundervisning kan gennemføres uden (før) uddannelsesaftale. Ansøgere til handels- og kontoruddannelser med en 1. del på 40 ugers skoleundervisning kan vælge at begynde uddannelsen på skole uden et forudgående kursus.

De erhvervs- og uddannelsesorienterende kurser er nærmere beskrevet i § 13 og bemærkningerne her til. Som det ligger i kursernes betegnelse, er formålet med dem at give en grundlæggende orientering og indføring i forskellige uddannelsesområder. Væsentlige elementer i kurserne bør være undervisningspraktik på en flerhed af skolens værksteder med den deraf følgende afprøvning af evner og interesser og tilegnelse af arbejdspladsfunktionskrav, et forholdsvis bredt udbud af valgfag, der giver mulighed for at imødekomme elevens ønsker om at indhente eventu-

elle »efterslæb« fra grundskoletiden, og en solid uddannelses- og erhvervsvejledning.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastsætter, at ansøgere, der har adgang til at indlede en erhvervsuddannelse på skole, *som hovedregel tillige har krav på at blive optaget på en bestemt uddannelse – dvs. i almindelighed fri adgang til erhvervsuddannelserne*. Alene hensyn til beskæftigelsesmulighederne skal kunne begrunde, at der fastsættes regler om begrænsning af adgangen til 1. dels skoleundervisningen inden for de enkelte uddannelser, jf. § 12. Der henvises endvidere til bestemmelsen i § 9.

Til § 7

Til stk. 1

Bestemmelsen tager sigte på de unge, der foretrækker at *indlede en erhvervsuddannelse i en virksomhed*, og fastslår, at alle, der har indgået en uddannelsesaftale, har adgang hertil. Det ligger i selve uddannelsesaftalen mellem elev og virksomhed. Om kravene til virksomheden og eleven ved indgåelse af en uddannelsesaftale og om uddannelsesaftalens indhold og virkninger henvises til § 47 og bemærkningerne her til.

1. dels praktikuddannelsen skal være omfattet af uddannelsesaftalen mellem elev og virksomhed og kan helt eller delvis gennemføres før skoleundervisningen. Varigheden vil normalt være 1/2 - 1 år.

Til stk. 2

Den, der har indgået en uddannelsesaftale med en virksomhed, har krav på at blive optaget på skole til undervisning dér i overensstemmelse med reglerne for den pågældende uddannelse.

Til § 8

§§ 6 og 7 fastsætter bestemmelser om 2 adgangsveje til en erhvervsuddannelse, alt efter om den enkelte elev indleder sin uddannelse på skole eller i en virksomhed. Bestemmelsen i § 8 giver undervisningsministeren mulighed for efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, jf. § 35, og de faglige udvalg, jf. § 38, at give adgang til at *indlede en uddannelse på skole på et andet grundlag* end et erhvervs- og uddannelsesorienterende kursus.

Der tænkes herved bl.a. på muligheden for at give ansøgere, der har været beskæftiget med relevant arbejde, adgang til at blive optaget på skole til en er-

hvervsuddannelse, når beskæftigelsen har været af en rimelig varighed. Der vil herved kunne tages hensyn til de erhvervs erfaringer og dermed forudsætninger – også for at vælge uddannelse – en ansøger har erhvervet på denne måde.

For handels- og kontoruddannelsernes vedkommende er det orienterende kursus som nævnt ikke en adgangsbetingelse, selv om det vil bestå som en mulighed for de unge.

Der tænkes udformet regler, således at der også for andre uddannelser efter indstilling fra de faglige udvalg kan åbnes for direkte adgang til uddannelserne uden obligatorisk gennemførelse af et erhvervs- og uddannelsesorienteret kursus. En aflastning af de orienterende kurser kunne samtidig give ressourcemæssige muligheder for en forlængelse af skoleundervisningen under den pågældende uddannelse og dermed bidrage til at højne det faglige niveau på 2. del.

Endelig vil der i samarbejde med Erhvervsuddannelsesrådet blive udformet regler om adgang for mere modne elever med erfaringer fra anden uddannelse eller beskæftigelse.

Til § 9

Bestemmelsen i *stk. 1* er en konsekvens af princippet om fri adgang til erhvervsuddannelserne. Den skal sikre, at ansøgere, der opfylder adgangsbetingelserne, ikke kommer i klemme, fordi den enkelte skole, der har udbudt en bestemt uddannelse, ikke har plads til alle ansøgere til uddannelsen eller eventuelt har for få ansøgere til at kunne gennemføre uddannelsen.

Stk. 2, der bemyndiger undervisningsministeren til at fastsætte regler om skolernes samarbejde om udbuddet af uddannelser og om fordeling af eleverne mellem flere skoler med samme uddannelse, hænger sammen med bestemmelsen i *stk. 1* og tilsigter at opnå en rimelig udnyttelse af skolekapaciteten uden for store begrænsninger i elevernes frie skolevalg. Ministeren bemyndiges endvidere til at fastsætte regler om eventuel udskydelse af elevoptagelser i tilfælde af særlige kapacitetsproblemer. Hvis søgningen væsentligt overstiger den forventede søgning, kan det blive nødvendigt at udskyde optagelsen af nogle af ansøgerne, til kapaciteten er tilvejebragt.

Samarbejdet mellem skolerne får, når bestemmelsen sammenholdes med § 7 om skolens udbud af erhvervsuddannelser i forslaget til lov om erhvervsskoler, en ny dimension, idet skolerne i højere grad end hidtil får ansvar for, at den geografiske fordeling af erhvervsuddannelsernes skoledele er hensigtsmæs-

sig. Det forudsættes derfor, at reglerne om skolernes samarbejde vil kunne danne grundlag for en passende arbejdsdeling mellem naboskoler med henblik på lokalt at opnå en god overensstemmelse mellem elevsøgning og uddannelsesudbud.

Til §§ 10 og 11

Bestemmelserne giver hjemmel for at fastsætte administrative regler om, hvordan optagelsen på skole foregår, herunder om prøve i dansk ved optagelse af udlændinge.

Til § 12

Som anført i bemærkningerne til § 6, *stk. 2*, er der for dem, der efter § 6 har adgang til at blive optaget på skole til en erhvervsuddannelse, som hovedregel også fri adgang til at blive optaget netop på den uddannelse, ansøgeren har valgt. Det samme gælder ansøgere med adgang efter § 8. Hensyn til beskæftigelsesmulighederne kan imidlertid gøre det nødvendigt at begrænse adgangen til skoleundervisningen inden for de enkelte uddannelser. Men som det fremgår af bestemmelsen, er det alene dette hensyn, der kan danne baggrund for adgangs begrænsning. Regler herom fastsættes efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, jf. § 35.

Til § 13

Formålet med de erhvervs- og uddannelsesorienterede kurser er at give unge en grundlæggende orientering om erhvervsuddannelserne og at indføre dem i forskellige uddannelsesområder. De unge skal under et kursus afprøve deres evner og interesser, og de skal gennem kurset erhverve sig et godt grundlag for at vælge uddannelse. Orienteringskurset tænkes i det væsentlige at modsvare de nuværende basisuddannelsers indledende indhold (orientering, vejledning og almen undervisning). De kan opbygges sådan, at eleverne kan bevæge sig på tværs af uddannelsesområder under et uddannelses- og erhvervsorienteret forløb og samtidig gennem tilvalg styrke og udbygge deres almene kundskaber. Kursernes geografiske placering bliver ikke afhængig af faste enhedsstørrelser som de kendte basisuddannelser, og de kan tilpasses lokale behov ud fra elevønsker og udbud af erhvervsuddannelsernes praktik- og skoledele. Der vil være fri adgang til de orienterende kurser, som udbydes af de enkelte skoler eller i et samarbejde mellem naboskoler. I henhold til § 7 i lovforslaget om erhvervsskoler bestemmer skolernes bestyrelser selv konkret, hvilke eventuelle kurser de vil udbyde.

Kurserne skal have en varighed, der svarer til i alt 20 undervisningsuger. Som det fremgår af § 14, stk. 1, varer 1. del af skoleundervisningen 20 uger. Det vil sige, at *de elever, der indleder en uddannelse på skole på grundlag af et erhvervs- og uddannelsesorienterende kursus, i realiteten får et basisår, der med hensyn til omfang modsvare det nuværende*, men tilrettelagt efter pædagogiske principper, som skønnes bedre egnet til at fastholde de unges motivation, jf. bl.a. bemærkningerne til §§ 22-28.

Der forventes oprettet kurser ved alle skoler med tekniske uddannelser, således at de dækker skolens egne uddannelser og gennem samarbejde med andre skoler tillige kan opfylde elevønsker om introduktion til andre uddannelser, der er omfattet af loven. For handels- og kontoruddannelsernes vedkommende er det orienterende kursus ikke en adgangsbetingung. Der vil derfor sjældent være behov for kurser ved skoler, som alene har disse uddannelser.

Kurserne tilrettelægges af skolerne inden for generelle regler, fastsat efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, som herved får lejlighed til at præge rammerne for kursernes struktur, mål og indhold. Rådet skal endvidere afgive indstilling om regler om optagelse på kurserne, jf. § 35.

Udgangspunktet for kursernes mål og indhold er, at de under hensyn til de enkelte uddannelsessøgendes særlige behov skal orientere de uddannelsessøgende om deres uddannelsesmæssige muligheder og krav og herunder give den enkelte unge undervisningstilbud med henblik på at forbedre vedkommendes kundskabsmæssige forudsætninger i forlængelse af undervisning i folkeskolen. Det vil typisk være i fag som matematik, naturlære, fremmedsprog og dansk.

Til kapitel 3

Uddannelsernes struktur m.v.

Til § 14

Til stk. 1

Uddannelserne består af en 1. del og en 2. del, der begge indeholder både praktik og skoleundervisning. 1. dels praktikuddannelse kan helt eller delvis gennemføres før 1. skoleophold. Varigheden vil normalt være 1/2 - 1 år. 1. dels skoleundervisning skal have en varighed svarende til 20 uger (et halvt skoleår), og vil i almindelighed være fælles for elever med og uden uddannelsesaftale. På uddannelser med tilstrækkelig stor tilgang kan de faglige udvalg bestemme, at skoleundervisningen på 1. del struktureres forskelligt for elever med og uden uddannelsesaftale,

når blot der ikke gøres forskel i omfanget og målene for den undervisning, som eleverne modtager.

Samlet vil 1. dels uddannelserne have en varighed på indtil 1½ år. Af hensyn til en fleksibel placering af skoledelen er det nødvendigt, at 1. del ikke er under 1 år.

I selve loven foreslås fastsat en *tidsmæssig ramme* om uddannelserne. Efter bestemmelsen varer uddannelserne *i almindelighed ikke over 4 år*, idet for store afvigelser fra de øvrige ungdomsuddannelser på normalt 3 år ville kunne virke begrænsende på de unges uddannelsesvalg.

Til stk. 2

Inden for handels- og kontoruddannelserne kan 1. dels skoleundervisning have en varighed af 40 uger, svarende til den tidligere handelseksamen. De nuværende uddannelser inden for handels- og kontorområdet kan således videreføres uændret.

Samtidig åbnes der efter stk. 1 mulighed for en videreudvikling og for en oplødning af grænserne mellem de kommercielle og de tekniske erhvervsuddannelser. Eksempelvis vil skoleopholdene inden for handels- og kontorområdet kunne tilrettelægges som en 1. del på 20 uger med mulighed for at lægge den resterende skoledel enten som et fortløbende forløb med ren skolegang, som et afsluttende skoleophold, som enkeltkursus, eller hvilken fordeling af skoletiden der ellers findes hensigtsmæssig.

Til stk. 3

Elever, der har gennemført et erhvervs- og uddannelsesorienterende kursus, har ret til at få 1. dels praktikuddannelse afkortet med 20 uger. Orienteringskurset og 1. del vil herved tilsammen tidsmæssigt komme til at svare til uddannelsestiden for de elever, der begynder i en virksomhed. Bestemmelsen tilstræber at understøtte ligestillingen i de 2 hovedadgangsveje.

Til stk. 4

Skoleundervisningens varighed kan *normalt ikke overstige 60 uger*. Det forventes hermed, at skoledelen højst vil udgøre halvdelen af en vekseluddannelse. Undervisningsministeren træffer inden for denne ramme for den enkelte uddannelse bestemmelse om skoleundervisningens varighed.

Til stk. 6

Undervisningsministeren fastsætter på grundlag af

de faglige udvalgs bestemmelse regler om de enkelte uddannelsers varighed og deres struktur, herunder fordelingen på skoleundervisning og praktikuddannelse, jf. § 38.

På uddannelser med tilstrækkelig stor tilgang kan de faglige udvalg bestemme, at skoleundervisningen på 1. del struktureres forskelligt for elever med og uden uddannelsesaftale, når blot der ikke gøres forskel i omfanget og målene for den undervisning, som eleverne modtager.

Til stk. 7

Undervisningsministeren fastsætter efter denne bestemmelse regler, hvorefter der for elever med særlige uddannelses- eller beskæftigelsesmæssige forudsætninger sker en *meritoverførsel*, således at eleverne fritages for dele af uddannelsen. Ministeriet lægger vægt på, at der i videst muligt omfang tages hensyn til tidligere uddannelse eller beskæftigelse, således at eleverne ikke bliver tvunget til at gennemføre dobbeltuddannelse, men kan få anerkendt reelle kvalifikationer. Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling herom til ministeren, jf. § 35.

Regler om meritoverførsel indgår i hovedbekendtgørelser for uddannelserne i almindelighed og i de enkelte uddannelsesbekendtgørelser, jf. § 38. For skoleundervisningens vedkommende indeholder § 50, stk. 2, en bestemmelse om skolernes kompetence til inden for de fastsatte regler at fritage for dele af undervisningen.

Til § 15

Til stk. 1

Det fastslås i denne bestemmelse, at de enkelte uddannelser skal søges tilrettelagt med *en betydelig bredde i arbejdsområde og funktion*.

Den større bredde i uddannelserne vil betyde flere varierede beskæftigelsesmuligheder under bibeholdelse af de ansatte medarbejdere, og de uddannede vil være bedre beskyttede mod arbejdsløshed og få grundlag for større mobilitet på arbejdsmarkedet. Endvidere er bredde i uddannelsen relevant for videuddannelsesmuligheder.

Kravet om, at uddannelsen skal være bred med hensyn til *arbejdsområde* er vendt imod de forholdsvis mange af de nuværende uddannelser, som er meget smalle i den forstand, at det modsvarende beskæftigelsesområde er snævert, og som derfor også har meget få uddannelsessøgende.

På det tekniske område (efg- og lærlingeuddannelser) eksisterer der 55 rene lærlingeuddannelser, 64 re-

ne efg-2.dels-uddannelser og 54 uddannelser, der kan gennemføres både som lærlinge- og efg-uddannelser. Af disse i alt 173 uddannelser (efg-uddannelser og lærlingeuddannelser er regnet som én uddannelse på uddannelsesområder, hvor begge forekommer) har ca. 80 en årlig tilgang på mindre end 15, og en stor andel af disse uddannelser har langt mindre tilgang. På handels- og kontorområdet har butiksuuddannelsen en opdeling i 46 brancher (kun butiksassistentuddannelsen har en generel karakter), en gros-handelsuddannelsen en opdeling på 58 og kontoruddannelsen en på 12.

En radikal reduktion af det samlede antal uddannelser tilstræbes ved at fastlægge bredere uddannelser, hvori de smalleste uddannelser kan integreres, eventuelt som specialer i en i øvrigt bred uddannelse.

Med kravet om bredde i *funktion* sigtes til et krav om, at der ved de enkelte uddannelsers fastlæggelse skal lægges vægt på sådanne generelle arbejdsfunktioner m.v. (teknologi, materialer) og sådanne mere generelle kvalifikationer, som er relevante også uden for det beskæftigelsesområde, uddannelserne primært tager sigte på.

Til stk. 2 og 3

Efter bestemmelserne kan uddannelserne tilrettelægges således, at eleverne på et eller flere tidspunkter inden udløbet af det almindelige uddannelsesforløb kan *afbryde dette med en afsluttet uddannelse* – og dermed erhvervskompetence – og senere genoptage uddannelsen i det almindelige forløb. Bestemmelserne svarer til efg-lovens § 3, stk. 3, hvorefter "uddannelserne opbygges således, at de kan forlades på passende trin med erhvervskompetence, og således, at uddannelserne senere kan fortsættes".

Til § 16

Uddannelsen tilrettelægges så bredt, at de unge undgår at specialisere sig for tidligt inden for den valgte uddannelse. Men hvis de unge trods dette har behov for at skifte uddannelse, vil der blive tilrettelagt supplerende kurser med henblik på deres overgang til en anden uddannelse.

Til § 17

Bestemmelsen, hvorefter der for elever, der har gennemgået hele eller dele af 1. dels skoleundervisningen, og som derefter forgæves søger praktikplads, kan tilrettelægges skoleundervisning, der helt eller delvis kan erstatte praktikuddannelsen, har karakter af en nødløsningsregel. Tilvejebringelse af størst mu-

lig garanti for, at unge, der har indledt uddannelsen på skole, også kan komme videre i deres uddannelse, må tillægges så stor betydning, at der i loven bør peges på muligheden for, at en del af praktiktiden kan erstattes med undervisning – typisk værkstedsundervisning – på skole.

Til § 18

Erhvervsuddannelserne foregår hovedsagelig på erhvervsskoler (handelsskoler og tekniske skoler). Men andre skoler, institutioner – herunder revalideringsinstitutioner - og virksomheder, der ikke opfylder reglerne i kapitel 1 og 2 i forslag til lov om erhvervsskoler, kan efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet i henhold til *stk. 2* godkendes til at meddele bestemte erhvervsuddannelser. En godkendelse kan efter indstilling fra rådet tilbagekaldes.

Til § 19

Bestemmelsen i § 19 er et led i en *samlet reform af økonomistyringen ved erhvervsskolerne* parallelt med erhvervsuddannelsesreformen. Yderligere lovbestemmelser om økonomistyringsreformen er indeholdt i forslag til lov om erhvervsskoler, kapitel 3, og i de almindelige bemærkninger til dette lovforslag er det generelle sigte med økonomistyringsreformen nærmere beskrevet.

Lovforslaget om erhvervsskoler indeholder de økonomiske bestemmelser, der skal gælde for skolerne under ét. Bestemmelserne her i § 19 (samt i § 66 om tilskud til etablering af nye uddannelser og forsøgs- og udviklingsarbejde m.v.) er derimod specifikke for erhvervsuddannelserne i dette lovforslag.

Efter lovforslagene vil statens finansiering af erhvervsuddannelserne og erhvervsskolerne i fremtiden alene finde sted i form af tilskud. Hidtil har staten ydet tilskud til lærlinguddannelserne samt teknikeruddannelserne, men dækket driftsudgifterne ved efg-uddannelserne.

De forskellige finansieringsformer har ikke betydet nogen reel forskel i finansieringen af de forskellige uddannelser, men har givet store problemer i økonomistyringen, regnskabsaflæggelsen m.v. Disse problemer vil blive løst ved *indførelse af et rent tilskudssystem, der samtidig muliggør en vidtgående decentralisering af de økonomiske beslutninger* i sammenhæng med den decentralisering af uddannelsesmæssige beslutninger, som dette lovforslag lægger op til. Skolerne får i overensstemmelse med deres status som selvejende institutioner både et selvstændigt pædagogisk og et selvstændigt økonomisk ansvar.

Ved tildelingen af tilskud til skolerne vil der efter lovforslagene generelt ske en opdeling i *tilskud til direkte undervisningsudgifter* ved forskellige hovedgrupper af uddannelser og *tilskud til skolernes fællesudgifter til administration, bygningsdrift m.v.* De hidtil foretagne bevillingsmæssige og regnskabsmæssige fordelinger af fællesudgifter på de enkelte uddannelser har været af fiktiv karakter og medvirket til de regnskabsmæssige problemer.

De enkelte skoler vil imidlertid i henhold til forslag til lov om erhvervsskoler frit kunne disponere over de samlede tilskud til undervisningsudgifter og fællesudgifter. Den samlede finansieringsomlægning forudsættes ligesom uddannelsesreformen at være udgiftsneutral, dvs. at nuværende omkostningsforhold i høj grad vil danne grundlag for fastsættelse af fremtidige tilskudssatser m.v.

For de uddannelser, der er omfattet af dette lovforslag (dvs. erhvervsuddannelserne med samhørende orienteringskurser og suppleringskurser), foreslås, at *staten yder lovbundne tilskud* til dækning af de direkte undervisningsudgifter. De lovbundne tilskud indføres for at sikre institutionerne økonomisk dækning i forbindelse med lovforslagets bestemmelser om fri adgang til uddannelserne, jf. §§ 6, 7 og 9.

Som bekendt har man også hidtil forsøgt at tilpasse tilskud og bevillinger inden for det enkelte finansår til den faktiske uddannelsessøgning, hvilket typisk har resulteret i et eller flere aktstykker i løbet af et finansår. Denne form for bevillingsstyring har været forbundet med alt for stor usikkerhed både set fra de bevilgende myndigheders, skolerne og de enkelte uddannelsessøgendes synsvinkel. Derfor foreslås den frie adgang nu sikret gennem lovbundne tilskud.

Til *stk. 1*

Tilskuddene til de direkte undervisningsudgifter bestemmes efter forslaget ud fra *objektive kriterier, dvs. uafhængigt af de enkelte skolers anvendelse af tilskuddene*. Det foreslås, at der i de årlige finanslove fastlægges tilskudstakster pr. årselev for forskellige større grupper af uddannelser. I årselev vil svare til en elev undervist på skolen i 40 uger. Opgørelsen for den enkelte skole vil blive baseret på det skoleadministrative system, der er under udvikling på erhvervsskolerne. Taksterne skal kunne dække alle undervisningsudgifter (inkl. moms). Undervisningsudgifterne afgrænses som lærerlønsudgifter, lønudgifter til andet personale, der bistår i undervisningen, materialeudgifter, lærebøger/læremidler og udgifter til apparatur. Der kan dog ved takstfastsættelsen fraregnes forventede indtægter knyttet til de enkelte uddannel-

ser, jf. forslag til lov om erhvervsskoler § 17, stk. 2. Det drejer sig primært om salg af produkter, som fremstilles i forbindelse med undervisningen.

Når taksterne fastlægges i finansloven, vil det være Folketinget, der i fremtiden direkte fastlægger den overordnede økonomiske standard for uddannelserne og hermed en økonomisk ramme for det faglige selvstyre. Der vil naturligvis i anmærkningerne til finanslovsforslaget blive redegjort for de omkostningsforhold, der har været afgørende for takstforslagene.

Taksterne vil blive fastsat ud fra det forventede pris- og lønniveau i finansåret efter samme principper som for statslige driftsudgifter.

Til stk. 2

Efter denne bestemmelse træffer ministeren beslutning om, hvilken gruppe hver enkelt uddannelse skal i. Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling til ministeren om kriterier for opdelingen i uddannelsesgrupper.

Opdelingen i uddannelsesgrupper vil så vidt muligt blive baseret på generelle, objektive omkostningskriterier, herunder om uddannelsen kræver værkstedsundervisning eller tilsvarende, hertil knyttede behov for undervisning i mindre grupper, for teknisk personale, materialer, værktøj og apparatur i undervisningen. Desuden vil mulighederne for fælles udnyttelse af undervisningstilbud (grundfag m.v.) og apparatur indgå. Der tilsigtes en opdeling i så få uddannelsesgrupper som muligt. Ved særligt materiale- eller apparaturkrævende uddannelser kan der blive tale om, at der ud over taksten for den pågældende uddannelsesgruppe ydes en tillægstakst til materiale og/eller apparatur. Når Erhvervsuddannelsesrådet skal tage stilling til kriterier for gruppeopdelingen, vil Undervisningsministeriet fremlægge beregningsmateriale, der belyser konsekvenserne af alternative opdelinger.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 66 om rådighedsbeløb (omstillingspulje) til dækning af særlige udgifter i forbindelse med iværksættelse af nye uddannelser og om rådighedsbeløb til forsøgs- og udviklingsarbejde.

Til stk. 3

Enkelte uddannelser vil have en så lille tilgang på landsplan, at det vil være vanskeligt at oprette hold af normal størrelse og herigennem at opnå en økonomisk hensigtsmæssig drift. Resultatet kunne blive, at ingen skole ville tilbyde uddannelsen. Alligevel kan det ud fra erhvervsmæssige hensyn være vigtigt, at

uddannelsen tilbydes ét eller flere steder i landet. Tilsvarende kan det ud fra erhvervsmæssige hensyn være vigtigt at fastholde et rimeligt spektrum af uddannelser i forskellige dele af landet. I disse tilfælde foreslås det, at de lovbundne tilskud ydes efter særlige regler fastsat af undervisningsministeren, der også efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet træffer beslutning om, hvilke uddannelser der er omfattet af reglerne, og hvilke skoler der kan tilbyde uddannelserne i henhold til disse regler.

Tilskudsreglerne baseres på, at der fastsættes et garanteret minimum for den elevtilgang, skoler får tilskud til, og et antal årselever svarende hertil.

Antallet af faktiske årselever registreres på normal vis, og der ydes tilskud efter de sædvanlige takster hertil. Men hvis det faktiske antal årselever er mindre end det garanterede minimum, ydes der også tilskud til et antal garanterede årselever svarende til forskellen. Bestemmelsen i stk. 3 skal også ses i forbindelse med, at undervisningsministeren kan pålægge en skole at tilbyde en bestemt uddannelse, jf. forslag til lov om erhvervsskoler § 6, stk. 2.

Til stk. 4

Tilskud i henhold til stk. 1 og 3 ydes efter stk. 4 til erhvervsskolerne og til dækning af de direkte undervisningsudgifter på virksomheder samt på skoler, der ikke henhører under Undervisningsministeriets ressort (f.eks. Landtransportskolen og Skovskolen, der hører under henholdsvis arbejdsministerens og landbrugsministerens ressort), eller på skoler som er godkendt efter anden lovgivning (f.eks. husholdningsskoler og landbrugsskoler).

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 26 i lovforslaget om erhvervsskoler.

Til § 20

Der foreslås en hjemmel for undervisningsministeren til i særlige tilfælde at bestemme, at udgifterne uanset bestemmelsen i § 19 delvis afholdes af private midler. Der sigtes herved bl.a. til særlig bekostelig undervisning, der finder sted på en skole, men også til de tilfælde, hvor uddannelserne er ekstraordinært lange.

Til kapitel 4

Indholdet af uddannelserne

Til § 21

Til stk. 1

For flere af de nuværende uddannelser gælder, at

F. t. I. om erhvervsuddannelser

der er behov for at løfte deres niveau med hensyn til teknologi og generelle kvalifikationer. Det er den principielle målsætning, at uddannelserne skal være ajour med og helst foran udviklingen med hensyn til teknologi (og materialer) og arbejdsorganisation på arbejdspladserne. Og forventede udviklinger i disse henseender må tages i betragtning ved uddannelsesindholdets fastlæggelse. Dette gælder både uddannelsen på skole og i praktikvirksomheden. Uddannelserne skal være beskæftigelsesgrundlag (typisk) 3-4 år efter deres begyndelse og en årrække frem. På den anden side foregår teknologiuudvikling m.v. med en sådan hast, at eleverne ikke kan lære alt det, de faktisk får brug for i en overskuelig fremtid i den til uddannelsen svarende beskæftigelse. Det er på denne baggrund vigtigt, at der ved uddannelsesindholdets fastlæggelse ikke alene lægges vægt på indlæring af umiddelbart anvendelige færdigheder. Der må også lægges vægt på arbejds- og studiemetoder, arbejdspladsfunktioner m.v., der dels øger omstillingsevne, dels giver grundlag for deltagelse i senere læreprocesser, det være sig ved egen indsats eller ved deltagelse i videreuddannelse.

Med kravet om, at praktik- og skoleundervisningen skal udgøre et sammenhængende forløb, fremhæves et hovedsigte med, at uddannelserne er vekseluddannelser.

Uddannelsesindholdet skal også tilrettelægges under hensyn til mulighederne for anvendelse af *uddannelserne som grundlag for videreuddannelse, herunder som adgangsveje til videregående uddannelser.*

Med videregående uddannelser sigtes navnlig til korte videregående uddannelser (KVU'er) på handelsskoler og tekniske skoler, jf. for de sidste vedkommende teknikerloven (lov nr. 232 af 22. april 1987) samt til uddannelserne på handelshøjskoler og teknika.

Efter den gældende bestemmelse om korte videregående *uddannelser på handelsskoler* har ikke alene ansøgere med højere handelseksamen, men også ansøgere med en efg-uddannelse eller lærlingeuddannelse inden for handels- og kontorområdet adgang til disse uddannelser.

Med hensyn til kompetence til *videreuddannelse på handelshøjskole* gælder, at elever, der har gennemført en erhvervsfaglig grunduddannelse inden for handels- og kontorområdet, med ganske få enkeltfagsprøver på HH-niveau kan opnå studiekompetence på handelshøjskolerne.

Med hensyn til de *videregående teknikeruddannelser* bestemmer teknikerloven, at undervisningsministeren tilrettelægger videregående teknikeruddannelser, der bygger på de grundlæggende faglige uddan-

nelser og efter nærmere regler giver adgang til ingeniøruddannelserne på teknika.

De grundlæggende faglige uddannelser er hovedadgangsvejen til teknikeruddannelserne. For uddannelsessøgende, som ikke umiddelbart har adgang til uddannelserne, tilrettelægger undervisningsministeren tekniker- og ingeniørforkurser. Det gælder fx, hvis erhvervsuddannelsen ikke har umiddelbar tilknytning til den enkelte teknikeruddannelse. Dette forkursusbegreb (TIF-kurser) dækker bl.a. de etablerede enkeltfagskurser og værkstedskurser.

Det er vigtigt, at erhvervsuddannelserne i videst muligt omfang *umiddelbart* giver adgang til korte videregående uddannelser, samt at de bliver den normale adgangsvej til disse uddannelser. Det er vigtigt både for de uddannelsessøgendes udviklingsmuligheder og for at imødekomme erhvervslivets kvalifikationsbehov på et niveau over det, som nås ved afslutningen af en erhvervsuddannelse. En erhvervsuddannelse skal have en sådan normalvarighed, en sådan struktur, herunder bredde, og et sådant indhold, herunder teoriindhold, at den giver det kvalifikationsniveau, som er en forudsætning for umiddelbar adgang til korte videregående uddannelser.

I nogle tilfælde må erhvervsuddannelserne som nu suppleres med enkeltfagskurser eller adgangskurser.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til § 1, stk. 2, herunder om uddannelsernes bidrag til elevernes personlige udvikling.

Til stk. 2

Bestemmelsen vedrører grundlaget for den nærmere fastlæggelse af uddannelsernes indhold, hermed både indholdet af skoleundervisningen og indholdet af praktikuddannelsen. Det er vigtigt, at indholdet fastlægges på grundlag af de erfaringer, der er repræsenteret navnlig gennem de faglige udvalg, men også på skolerne og de dertil knyttede uddannelsesudvalg. Efter bestemmelsen skal grundlaget for fastlæggelsen af indholdet imidlertid så vidt muligt yderligere hvile på et analyse- og prognosearbejde vedrørende kvalifikationsbehov. Der sigtes herved til den type undersøgelser af kvalifikationsbehovene, som er velkendt fra flere uddannelsesområder, således jern- og metalområdet, elektrikerområdet og det grafiske område.

Til stk. 3

Hver uddannelse indeholder et speciale, der kan ligge både inden for skoleundervisningen og praktik-

uddannelsen, jf. i øvrigt bemærkningerne til §§ 24 og 26.

A. Skoleundervisningen

Til § 22

Bestemmelsen angiver *indholdet af skoleundervisningen*.

Det fremhæves, at skoleundervisningen *under hele uddannelsesforløbet* på en helhedsorienteret måde skal omfatte *både praktisk og teoretisk undervisning*.

Bestemmelsen indeholder ikke nogen direkte angivelse af, hvilke fag undervisningen skal omfatte, men en bestemmelse af undervisningsindholdet ved formålsangivelse: "fornødne generelle og specielle kvalifikationer, herunder (. . .) (nr. 1-4)."

Udtrykket "*generelle kvalifikationer*" dækker dels kvalifikationer, som er nyttige også ud over det erhvervsmæssige (det vil sige i personlig og samfundsmæssig henseende), dels kvalifikationer, praktiske eller teoretiske, som er nyttige – evt. nødvendige – for en erhvervsudøvende, men som ikke er bundet til et specielt erhvervsområde. Der tænkes særligt på kvalifikationer i retning af forståelse og på en beherskelse af teknologiske metoder eller materialekundskab, som kan anvendes i flere erhvervsområder (fx kvalifikationer med hensyn til rengøringsmetoder eller regnskabsføring).

Med udtrykket "*specielle kvalifikationer*" sigtes til praktiske og/eller teoretiske kvalifikationer, der tilgodeser specielle behov af erhvervsfaglig og anden art (varierende fra fx at rengøre et arbejdsredskab, der anvendes til levnedsmidler, til fx at udføre en bestemt regnskabsmæssig opgørelse, fx af hensyn til levnedsmiddelkontrol).

Valget af en *formålsorienteret* – i stedet for en fagorienteret – metode for udformning af bestemmelsen i § 22, er begrundet i flere forhold. Den traditionelle sondring mellem "retningsfag" og "almene fag" er vanskelig at arbejde med, bl.a. fordi udtrykket "almene fag" kan anvendes i flere betydninger: som "almandannende" fag, som "generelle" fag, eller som "fællesfag" (fag for flere elevkategorier). Hertil kommer, at en angivelse af fagdeling i lovteksten er inkonsekvent i forhold til den ønskede integration mellem fag, herunder ikke mindst mellem "retningsfag" og "almene fag".

Til grund for § 22 ligger en række pædagogiske synspunkter m.v. Erhvervsudviklingen har øget kravet til *mobilitet og omstilling*, og forringet betingelserne for at erhverve en livsvarig faglig kvalifikation, og den teknologiske udvikling vil nødvendiggøre nye

former for planlægning og organisering af produktionen.

Den traditionelle deling mellem "åndens" og "håndens" arbejde, mellem det planlæggende og det udførende arbejde, mellem forskellige faggrupper såvel som mellem det producerende og det administrative (herunder finansiering, køb og afsætning, produktionskontrol m.v.) er på retur. Uddannelserne må indrettes på denne udvikling.

Det må forventes, at den teknologiske udvikling vil fortsætte, og at de hertil hørende organisationsformer tilsvarende vil ændres – også under påvirkning af medarbejdernes uddannelsesniveau og mulighed for gennem efter- og videreuddannelse at udbygge deres kvalifikationer.

For så vidt muligt at sikre, at den færdiguddannede kan være *ajour med den erhvervsmæssige, herunder den teknologiske udvikling*, må den erhvervsmæssige uddannelse udgøre et grundlag, der kan bygges videre og justeres på. Det må antages, at en uddannelse, hvor der direkte er lagt vægt på elevernes aktive tilegnelse af stoffet og på forståelsen, bredden og fordybelsen, vil tilgodesætte dette mål.

Det fremtidige arbejdsmarked må antages at ville forudsætte, at der opnås *brede og tværfaglige kvalifikationer*, og af hensyn til motivationen i undervisningen må det sikres, at eleven hele tiden kan se en ret tæt sammenhæng med det konkrete erhvervsmaal, og at der kan ske en faglig fordybelse.

I betragtning af det store og voksende samkvem med udlandet må der lægges vægt på, at der generelt indgår *undervisning i fremmedsprog* og i et vist omfang også *fremmedsamfundsorientering* i erhvervsuddannelserne.

Det stigende behov for at sikre samfundet et sundt *arbejds miljø og miljø i øvrigt* nødvendiggør, at erhvervsuddannelserne lægger vægt på, at både umiddelbare miljøaspekter og bagvedliggende teknologiske, driftsmæssige og samfundsmæssige aspekter indgår i undervisningen, integreret i den øvrige undervisning.

Der må lægges stor vægt på, at *usaglige barrierer i uddannelserne lokaliseres og fjernes*, herunder at de barrierer, der gør det vanskeligt eller umuligt for piger at gennemføre "utrusionelle" uddannelser, fjernes.

For at disse intentioner bedst kan opfyldes, foreslås bl.a. af pædagogiske grunde, at *den teoretiske del* af undervisningen metodisk tager sit udgangspunkt i faglige forhold og så vidt muligt gennemføres *integreret med den praktiske undervisning*.

Endelig må der lægges vægt på, at uddannelserne giver eleverne motivation samt kulturelle og udfol-

delsesmæssige udfordringer, som rækker ud over de faglige, fordi *erhvervsuddannelserne er ungdomsuddannelser* og dermed også bør kunne styrke elevernes mere personlige udvikling og gavne eleven som samfundsborger. En undervisning, som tilgodeser disse formål, vil formentlig også bidrage til at fremme det sociale miljø i uddannelserne og dermed indirekte øge udbyttet af den faglige undervisning.

Uddannelserne skal give:

- Teknologiske og naturfaglige kundskaber og færdigheder af såvel praktisk som teoretisk art. Disse kundskaber og færdigheder vedrører typisk forekommende arbejdsopgaver, arbejdsmetoder, maskiner, udstyr, værktøjer, materialer, administration og organisation.
- Kvalifikationer vedrørende design og kvalitetsbevidsthed.
- Branchekendskab, teknologisk, erhvervsøkonomisk og i samfundsmæssig sammenhæng. Endvidere viden om branchens historiske udvikling og dens funktion i samfundet.
- Viden om sammenhæng mellem virksomhedsorganisation, produktion, økonomi, anvendt teknologi, afsætning og service.
- Viden om foranstaltninger vedrørende fagområdets typiske arbejdsmiljø-, ydre miljø- og sikkerhedsforhold.
- Færdigheder i at søge og anvende informationer samt færdigheder i at kommunikere, både på dansk og på et eller flere fremmedsprog.
- Færdigheder i at arbejde med problemer, der omfatter abstrakt symbolbehandling, fx problemer, der egner sig for matematisk metode.
- Kundskaber og færdigheder af samfundsmæssig, social og kulturel art, herunder fx kundskab om samfundsökonomi, arbejdsmarkedsforhold og kulturhistorie.

Kvalifikationskravene er anført uden angivelse af kundskabs- og færdighedsniveau, men det forudsættes, at der sker en nøjere præcisering i en nærmere målfastsættelse i uddannelsesbekendtgørelserne for de enkelte uddannelser.

Til § 23

Det er fundamentalt, at undervisningen tilrettelægges på en sådan måde, at *eleverne kan indse relevansen af det uddannelsesforløb, de skal igennem*. Det kan herunder være nødvendigt allerede i uddannelsens start at placere undervisningen i konkrete og relativt specielle discipliner. Undervisningen heri bør tilrettelægges således, at eleverne opnår forståelse af og interesse i undervisning af mere generel og også

teoretisk karakter – der kan fx indgå kurser, der er fælles for flere uddannelser – og således, at skoleforløbet som hovedtendens kan opbygges med en fortsat faglig specialisering.

Også hensyn til praktikopholdene kan tilsige at starte mere specielt og udskyde (noget af) det bredere stof.

Integrationen af almene og retningsfaglige discipliner, således som den har været gennemført i mange år inden for handels- og kontorområdet, har vist sig at være meget hensigtsmæssig, idet eleverne ikke oplever noget skel mellem det "almene" og det "retningsfaglige".

Det har herigennem været relativt let at sikre, at uddannelserne er brede, uden at elevernes motivation er gået tabt.

Når *bestemmelsen gør en begyndelse med de emner, der er fælles for flere uddannelser, til hovedregel*, beror det på flere forhold. Denne rækkefølge vil typisk – men som nævnt ikke undtagelsesfrit – give den bedste sammenhæng i stoffet.

Den giver *eleverne de bedste muligheder for uden tab af uddannelsestid/med meritoverførsel og evt. et beskedent antal suppleringskurser at skifte til en anden uddannelse*. Og den giver *bedre mulighed for at opnå en ressourcemæssig fordel* ved at undervise elever fra flere uddannelser sammen.

Bestemmelsen i § 23 giver således mulighed for en vis specialisering i "normalforløbet" for en uddannelse. Yderligere specialisering vil kunne finde sted i medfør af kurser i henhold til efteruddannelsesloven (lov nr. 271 af 6. juni 1985). Sådanne kurser vil også kunne bruges til anden uddybning af "normaluddannelsen", dvs. til at give den et fagligt løft (fx med hensyn til ny teknologi) og til at gøre uddannelserne bredere, således at de dækker et bredere beskæftigelsesområde til fremme af større fleksibilitet og mobilitet.

Til § 24

Skoleundervisningen omfatter *grundfag, områdefag, specialefag og valgfag*.

Til hver uddannelse tænkes knyttet en *generel erhvervskompetence*, baseret på grundfag og områdefag, og en *speciel erhvervskompetence* knyttet til specialet (specialefagene og specialeopgaverne).

Specialet har både værdi i sig selv og for udbyttet af grundfag og områdefag.

Grundfag kan træde i stedet for områdefag på brede uddannelsesområder som fx på handels- og kontorområdet, hvor den hidtidige integration af retningsfaglige og almene discipliner ønskes bevaret.

Fagene skal som hovedregel vægtes således, at grundfag og områdefag hver får en betydelig vægt, nemlig 1/3, i enhver erhvervsuddannelse, medens speciale- og valgfag hver udgør 1/6.

Hovedvægten er lagt på grundfag og områdefag, fordi disse fag skal sikre uddannelserne som ungdomsuddannelser og give erhvervsmæssig bredde.

Valgfagene, jf. § 27, skal sikre den individuelle og lokale tilpasning af uddannelserne, og specialet er vægtet for at sikre den specielle erhvervskompetence.

En helhedsorienteret undervisning, der skal tilgodes både praktiske, teoretiske, specielle og generelle mål, må gennemføres i et samarbejde mellem lærere med forskellige faglige kvalifikationer.

Det er en selvfølge, at den enkelte skole som hidtil bestemmer den pædagogiske metode. Som noget nyt tilsigtes en større decentralisering ved at sikre den enkelte skole – i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg – en betydelig frihed med hensyn til fastlæggelse af undervisningsindholdet ved at forlade den nuværende ofte forholdsvis detaljerede centrale styring. *Den centrale styring begrænses til en rammestyring i vedkommende uddannelsesbekendtgørelse gennem angivelse navnlig af uddannelsens mål og af de enkelte undervisningsfag og fagenes formål. Denne rammestyring suppleres løbende af Undervisningsministeriets pædagogiske vejlednings- og tilsynsvirksomhed.*

Skolens fastlæggelse af undervisningen sker i samarbejde med vedkommende lokale uddannelsesudvalg og skal ikke godkendes centralt, jf. bemærkningerne til § 39.

Til § 25

Til stk. 1

Efter *stk. 1* godkender undervisningsministeren forslag til *grundfag* efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet. Grundfagene opføres på en samlet oversigt. Et relevant udvalg af disse grundfag vil indgå med betydeligt vægt (1/3) i enhver erhvervsuddannelse og forventes at være dominerende under 1. del med en vægt på 1/2 til 2/3. For at blive optaget på listen over grundfag skal fagene pædagogisk og fagligt have både almindelig interesse for erhvervsuddannelserne som ungdomsuddannelser og have erhvervsfaglig interesse for flere beskæftigelses- og uddannelsesområder. De vil derfor være fælles for flere uddannelser. Faglige udvalg, herunder samarbejdende udvalg, og initiativ- og koordinationsudvalg vil kunne tage initiativ til grundfag.

Grundfagene skal opfylde det formål at give uddannelserne større faglig bredde og endvidere at sik-

re, at erhvervsuddannelserne giver eleverne mulighed for en studiemæssig kompetence.

Det er de faglige udvalg, der skal vælge den enkelte uddannelses grundfag inden for de fag, der er med på den godkendte liste.

Grundfagslisten vil af Erhvervsuddannelsesrådet kunne forsynes med oplysninger om, hvilke kombinationer af grundfag der skønnes hensigtsmæssige for grupper af uddannelser.

Til stk. 2

Efter bestemmelsen i *stk. 2* hører områdefag og specialefag helt under de faglige udvalgs kompetenceområde. Udvalgene skal dog udøve kompetencen inden for reglerne i hovedbekendtgørelsen, jf. § 4, stk. 1. Der henvises i øvrigt til bestemmelserne i § 38, stk. 1 og 2, om de nærmere regler for uddannelserne.

Til stk. 3

Efter bestemmelsen i *stk. 3* træffer den enkelte skole beslutning om sit udbud af valgfag. Beslutningerne træffes inden for reglerne i hovedbekendtgørelsen og uddannelsesbekendtgørelsen, jf. § 4, stk. 1 og 2. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 27 om valgfagenes indhold og § 41, stk. 2, om de lokale uddannelsesudvalgs opgaver. Valgfag vil typisk være fælles for flere uddannelser.

Til § 26

Det, der sigtes til med typebetegnelserne grundfag, områdefag og specialefag, kan i hovedtræk angives således:

Grundfag omfatter dels praktisk og teoretisk undervisning (fx i værkstedsteknik og materialelære med dele af naturlæren, administration, økonomi, jura, afsætning, erhvervsstruktur og regnskab m.v), dels undervisning, der perspektiverer og indholdsmæssigt supplerer den faglige grunduddannelse (fx dele af følgende discipliner: Historie, kulturkundskab, dansk, fremmedsprog, matematik, naturlære, erhvervskundskab, økonomi, samfundsfag og kreative fag). De vil normalt være fælles for flere uddannelsesområder. Undervisningen i retningsfaglige og i almene discipliner bør gennemføres integreret.

Områdefag er specifikke for et uddannelsesområde (fx et mekanisk område eller det administrative/merkantile område). De skal bidrage til at fastlægge såvel den generelle erhvervskompetence som den specifikke erhvervskompetence. Tankegangen er, at områdefagene i begyndelsen har en stor faglig bredde (og derfor er fælles for flere uddannelser), men

gradvis indsnævres og – sammen med specialefagene – rettes mod en specifik kompetence.

Specialet (specialefagene og specialeopgaverne) omfatter et snævrere område (fx personvognsteknik inden for de mekaniske områder eller dekoration inden for det merkantile område). Eleverne skal i specialefag opnå det højeste erhvervsfaglige niveau inden for et mere specifikt område. Specialefag vil typisk være koncentreret i afslutningen af uddannelsen.

Undervisningen vil normalt skulle afsluttes med en eller flere specialeopgaver, som demonstrerer en helhed af færdigheder og kundskaber af praktisk, teoretisk, generel og speciel art.

Specielt for handelsskoleområdet, hvor det forudsættes, at grundfag – i hvert fald i en periode – træder i stedet for områdefag, vil der være et hensyn til, at undervisningen fortsat kan gennemføres integreret med almene discipliner og retningsfaglige discipliner.

Til § 27

Skolerne vil være forpligtet til at udbyde et rimeligt antal *valgfag*, der må være så varierede under hensyn til elevernes interesser, at eleverne får reelle muligheder for at foretage et valg.

Ved et væsentligt element af valgfag også i "faglig henseende" vil man kunne understøtte tilpasningen af undervisningen til elevernes forudsætninger og interesser – herunder deres fremtidsmål – og derved fremme deres motivation og udbytte. Det vil kunne bidrage til at udvikle elevernes kreativitet, fordybelse og selvstændighed m.v. Samtidig skal der blandt valgfagene være fag, der har betydning med henblik på at forberede og motivere eleverne til videreuddannelse, herunder videregående uddannelse.

Der forudsættes endvidere et udbud af valgfag, der er "af betydning med henblik på kvalifikationsbehov og beskæftigelsesmuligheder i skolens lokalområde". Bestemmelsen er på linie med andre decentraliseringsbestræbelser i lovforslaget.

Udbuddet af lokale tilvalgsfag forudsættes at ske i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg.

Valgfagene vil være såvel teoretiske som praktiske og dermed et naturligt supplement til den erhvervsorienterede undervisning, dels for elever, som ønsker at udbyde mere specielle aspekter i deres uddannelse, dels for elever, som ønsker en større bredde, og endelig for elever, som særligt interesserer sig for kreative/designmæssige aspekter.

De studieforberevende valgfag i uddannelserne vil i stigende grad omfatte fag, som er udviklet specielt til erhvervsskoleelever (fx prøveforberedende tek-

nisk matematik, naturlære og sprog), men som samtidig har generel værdi, og vil stadig, men i aftagende grad, omfatte fag fra folkeskolen og hf. Det skal her tages i betragtning, at strukturelle grunde – fx at den skolemæssige del af erhvervsuddannelserne er opdelt i kortere eller længere ophold – nødvendiggør, at den prøveforberedende undervisning kan opdeles i kortere moduler.

Der må åbnes mulighed for, at valgfag gennemføres i tilgrænsende uddannelsessystemer, der udbyder undervisning, som i omfang og niveau svarer til de valgfag, erhvervsskolerne udbyder.

Til § 28

1. led tilsikrer eleverne på den enkelte skole/det enkelte hold en *medindflydelse* på undervisningens organisation og metoder og i et vist omfang også på undervisningsindholdet.

2. led fastslår, at indholdet i uddannelserne må være tilpasset elevernes forudsætninger, både med hensyn til evner og med hensyn til interesser og modenhed. Der skal lægges vægt på at foretage en *større pædagogisk differentiering* end i dag.

Det må tages i betragtning, at erhvervsuddannelserne i dag nok i et vist omfang tiltrækker teoretisk interesserede elever, men især tiltrækker elever, der ikke *umiddelbart* er motiveret for de teoretiske kundskabsgivende dele af undervisningen. Uddannelserne må fortsat – især i de indledende faser – tage udgangspunkt i konkrete, grundlæggende erhvervsnære problemstillinger, og relevant teknologi må introduceres og anvendes.

Både de teoretiske og praktiske indholdselementer må placeres på et for eleverne velmotiveret tidspunkt i uddannelsen. Nogle skolemæssige indholdselementer må placeres, før eleverne begynder på den praktiske del af uddannelsen, eller ligge tidligt i den. Andre indholdselementer kan bedst placeres, når eleverne er begyndt på eller er et stykke inde i deres virksomhedspraktik.

Der bør lægges vægt på i den skolemæssige del af uddannelsen at udnytte elevernes erfaringer fra virksomhederne, og undervisningen må også kunne rumme eksperimentet og den selvstændige udforskning.

Til §§ 29 og 30

Disse bestemmelser svarer til de gældende bestemmelser i efg-lovens § 2, stk. 2 og 3.

B. Praktikuddannelsen

Om praktikstederne henvises til kapitel 6.

Til § 31

I denne bestemmelse fastslås det, at praktikuddannelsen foregår i en eller flere virksomheder, der af vedkommende faglige udvalg er godkendt som praktiksteder for den pågældende uddannelse, og på grundlag af en uddannelsesaftale mellem elev og virksomhed.

§ 31 har navnlig den betydning at *henlægge kompetencen til godkendelse af praktikpladser til de faglige udvalg*. Bestemmelsen er i denne henseende i overensstemmelse med efg-lovens og lærlingelovens bestemmelser.

Til § 32

Efter *stk. 1* fastsætter undervisningsministeren *praktikregler* på grundlag af, hvad de faglige udvalg træffer bestemmelse om, jf. § 38. Reglerne skal fastlægge praktikvirksomhedernes uddannelsesmæssige forpligtelser og dermed grundlaget for virksomhedens ansvar for, at uddannelsen bliver fyldestgørende.

Tidsmæssigt er praktikuddannelsen det dominerende led i de fleste grundlæggende erhvervsuddannelser. Under hensyn hertil og til praktiktidens uddannelsesmæssige betydning i øvrigt er det af afgørende betydning at søge sikret, at praktikuddannelserne får et reelt indhold. Der bliver derfor efter lovforslaget stillet større og mere udførlige krav til praktikuddannelsen, end det gennemgående hidtil er sket. Efter *stk. 2* skal alle praktikregler således angive den pågældende uddannelses mål og på grundlag heraf nærmere beskrive de arbejdsområder og funktioner, som praktikuddannelsen skal omfatte.

Under hensyn til vigtigheden af, at skoleundervisning og praktik i deres indhold og tidsmæssige forløb kan supplere hinanden/være integreret i hinanden på den ud fra et uddannelsesmæssigt synspunkt mest hensigtsmæssige måde, foreskriver *stk. 2* endvidere, at praktikreglerne skal udformes således, at det sikres, at skoleundervisning og praktikuddannelse supplerer hinanden på en hensigtsmæssig måde.

Hvordan denne supplering/integration nærmere skal ske, må helt bero på de enkelte uddannelsers mål. I nogle tilfælde vil praktikuddannelsen navnlig være en rutinetilegnelse i forhold til skoleundervisningen, i andre tilfælde vil skoleundervisningen være udfyldende og breddegivende i forhold til praktikuddannelsen.

*C. Bedømmelse af elever, prøver og**svendepøver*

De gældende regler for elevbedømmelse m.v. er forskellige for lærlingeuuddannelser, efg-uddannelser og grundlæggende teknikeruddannelser. Inden for lærlinge- og efg-uddannelserne er der endvidere principielle forskelligheder mellem handels- og kontorområdet og de tekniske uddannelsesområder. Der henvises herom til Nordskov Nielsen-udvalget, jf. bemærkningerne til lovudkastets § 26.

Til § 33

Bestemmelserne om *bedømmelse af elever, prøver og svendepøver* tager sigte på, at der fortsat kan være en betydelig bredde i variationen af formerne for bedømmelse m.v. og med hensyn til indhold og fremgangsmåde ved prøver og andre bedømmelser, herunder svendepøver, således at der kan tages hensyn til forskelligartede behov inden for de enkelte uddannelser.

Til stk. 1

Bestemmelsen vedrører erhvervsuddannelsen på skole og i en virksomhed.

Der gennemføres bedømmelse og/eller eksamen i forbindelse med afslutningen af skoleundervisningen med henblik på at bedømme elevernes udbytte af undervisningen og vurdere, om slutmålene for skoleundervisningen er opnået. Skolen udsteder bevis herfor, når kravene er opfyldt.

Når eleven har gennemført praktikuddannelsen i overensstemmelse med praktikreglerne, jf. § 32, udsteder praktikvirksomheden bevis for gennemførelsen.

Til stk. 2

Reglerne om udarbejdelse af bedømmelsesplaner i almindelighed fastsættes af undervisningsministeren og forudsættes at indeholde sådanne generelle krav til bedømmelsesplanerne, at den almindelige anerkendelse af uddannelsernes kvalitet bevares usvækket, og uddannelserne sikres som ungdomsuddannelser.

Til stk. 3

Undervisningsministeren fastsætter bedømmelsesplanerne for de enkelte uddannelser, for så vidt angår områdefag og specialefag, efter de faglige udvalgs bestemmelse jf. § 38.

Til stk. 4

Det faglige udvalg kan træffe afgørelse om indførelse af en svendep prøve som afslutning på praktikuddannelsen. Udvalget fastsætter de nærmere regler herom og foranstalter denne prøve. Det faglige udvalgs beslutning om at indføre svendep prøve medfører, at der ved indgåelse af uddannelsesaftaler skal påføres oplysning herom. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 47. Udgifterne afholdes ligeledes af det faglige udvalg, der helt eller delvis kan kræve udgifterne refunderet af praktikvirksomhederne (svendep prøvegebyr). Det faglige udvalg kan udstede svendebrev, når svendep prøven er bestået.

*Til kapitel 5**Rådgivende organer m.v.*

Det er hensigten med det foreslåede rådgivningssystem, at der skabes moderne erhvervsuddannelser, der hurtigt kan omstilles og fornyes, og som kan gennemføres på den økonomisk mest forsvarlige måde.

Lovforslaget bygger endvidere på, at disse mål bedst vil kunne tilgodeses i et system, hvor ansvar og deraf følgende forpligtelser synligt hænger sammen, og hvor hver især får til opgave at sørge for det, som vedkommende må formodes at være bedst egnet til.

Ud fra dette synspunkt er det arbejdsmarkedets parter, der ifølge lovforslaget skal have det fulde ansvar for den faglige fornyelse af erhvervsuddannelserne. Den del af erhvervsuddannelserne, der gør uddannelserne til ungdomsuddannelser, skal Folketing og minister derimod være ansvarlige for. Det samme gælder den bevillingsmæssige side. Endelig bygger lovforslaget på, at skolerne – i samarbejde med lokal-samfundet – skal kunne varetage den detaljerede udformning af uddannelserne.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger om de rådgivende organer.

Til § 34

Den foreslåede sammensætning af Erhvervsuddannelsesrådet er ikke væsentlig forskellig fra rådets nuværende sammensætning, men der er visse forskelle.

Det findes således, som anført i *stk. 1*, rigtigt, at de kommunale organisationer, som repræsenterende arbejdsgiversiden i den offentlige sektor, og skolelederne, udpeger medlemmer til rådet – og ikke, som nu alene tilfornede. Teknisk Landsforbunds repræsentation er ligeledes fundet konsekvent, når loven kommer til at omfatte de nuværende grundlæggende teknikeruddannelser.

Det forudsættes, at de udpegede hovedorganisationer respekterer ønsker fra de i *stk. 2* nævnte organisationer med hensyn til disse organisationers repræsentanter.

Bestemmelsen i *stk. 3*, hvorefter der foreslås udpeget stedfortrædere for rådets medlemmer er ny, men i overensstemmelse med nuværende praksis.

En nydannelse er ligeledes den foreslåede bestemmelse i *stk. 4*, hvorefter undervisningsministeren efter indstilling fra rådet skal udpege et antal uafhængige, særligt sagkyndige som tilfornede.

Bestemmelsen i *stk. 5* om, at Teknikerrådets formand skal kunne deltage i Erhvervsuddannelsesrådets møder, modsvarer bestemmelsen i teknikerlovens § 9, *stk. 2*, hvorefter Erhvervsuddannelsesrådets formand kan deltage i Teknikerrådets møder.

Til § 35

Erhvervsuddannelsesrådets opgaver er udformet på grundlag af det under de almindelige bemærkninger anførte hovedsynspunkt om, at rådet – i modsætning til den nuværende ordning – i mindst mulig udstrækning skal beskæftige sig med enkeltopgaver, men derimod være *forum for uddannelsespolitiske drøftelser med hensyn til uddannelserne generelt (tværgående)*.

Bestemmelsen i *stk. 1* fastlægger Erhvervsuddannelsesrådets kompetence til at afgive indstilling om en række vigtige *regler i den overordnede styring af hele erhvervsuddannelsessystemet*. Rådet kan dog overlade de opgaver, som er nævnt under nr. 3 og nr. 15, til initiativ- og koordinationsudvalg, jf. § 36.

Bestemmelsen i *stk. 2* vil give Erhvervsuddannelsesrådet nogle opgaver, der især har til formål at sikre *uddannelsernes fornyelse og koordination*. Erhvervsuddannelsesrådet kan dog – ud over den opgave, der er nævnt i *stk. 1*, nr. 3 – også overlade de opgaver, der er nævnt under nr. 2 og 3, til initiativ- og koordinationsudvalg.

Bestemmelsen i *stk. 3* om rådets virksomhed på *egget initiativ* svarer til de gældende regler, men forudsættes, som modstykke til den ovenfor nævnte begrænsning af de lovpålagte enkeltopgaver, at få større praktisk rækkevidde i fremtiden.

Til § 36

Erhvervsuddannelsesrådet skal have mulighed for at nedsætte særlige *initiativ- og koordinationsudvalg*. Disse udvalg skal i det væsentlige varetage opgaver vedrørende fornyelse, herunder koordination af uddannelserne og forenkling ved samling af beslægtede

smalle enkeltuddannelser. Udvalgene kan tage initiativ til nedsættelse af faglige fællesudvalg og kan i det hele virke for samarbejde og koordination mellem faglige udvalg.

Det forudsættes, at et initiativ- og koordinationsudvalg skal dække ét eller flere *hovederhvervsområder*. Et hovederhvervsområde omfatter en flerhed af uddannelses- og beskæftigelsesområder, der er karakteriseret ved en vis ensartethed med hensyn til arbejdsopgaver og -funktioner. Forventningen er, at Erhvervsuddannelsesrådet vil gruppere uddannelses- og beskæftigelsesområderne i hovederhvervsområder hovedsagelig på baggrund af uddannelsernes fællesskaber om grundfag. Det forudsættes, at en uddannelse kan henføres til flere hovederhvervsområder, og at grupperingen i øvrigt af rådet undergives en løbende revision. Grupperingen vil afløse den nuværende gruppering af lærlinge- og efg-uddannelser m.v. i hovederhvervsområder.

Efter de gældende regler er uddannelserne henført til følgende 8 hovederhvervsområder: Handels- og kontorområdet, jern- og metalområdet, bygge- og anlægsområdet, levnedsmiddelområdet, servicefagsområdet, det grafiske område, jordbrugsområdet og landtransportområdet.

Den nuværende inddeling i de nævnte 8 hovederhvervsområder er ikke lovfæstet. Den har derfor – administrativt efter indstilling fra de rådgivende organer – principielt kunnet tilpasses erhvervsudviklingen og de erfaringer om uddannelsessystemets funktion og om uddannelsesbehov, der løbende er indvundet. En sådan tilpasning er kun sket i meget begrænset omfang. Erfaringerne viser, at det kan være vanskeligt at indpasse nye uddannelser i den fastsatte struktur med den følge, at uddannelserne ikke oprettes, eller at deres oprettelse forsinkes betydeligt.

I Nordskov Nielsen-udvalgets betænkning er det bl.a. derfor forudsat, at inddelingen i hovederhvervsområder revurderes i forbindelse med gennemførelse af ny lovgivning om uddannelserne. I betænkningen drøftes både spørgsmålet om det fremtidige antal af hovederhvervsområder og kriterier for inddelingen. Det fremgår, at den nærmere fastlæggelse af en ny inddeling efter udvalgets opfattelse utvivlsomt vil kræve en meget kompliceret og tidskrævende proces med drøftelser med arbejdsmarkedets og skolernes organisationer og med de rådgivende organer. Denne proces forudsætter udvalget gennemført, før en ny lovgivning i øvrigt sættes i kraft.

Det er Undervisningsministeriets opfattelse, at de formål, initiativ- og koordinationsudvalgene efter forslaget skal opfylde, ikke tvinger til, at områderne skal fastlægges på forhånd.

Rådet får efter forslaget mulighed for at nedsætte det antal udvalg, som til enhver tid findes nødvendigt og med den sammensætning og det uddannelsesområde, der er behov for. Udvalgene skal altså være fornyelsesorganer uden administrative opgaver og vil kunne oprettes og nedlægges, sammensluttet eller deles i takt med skiftende behov for initiativ og koordination. Rådet afgør, om behovet er til stede, og opfordring til at nedsætte et udvalg kan komme fra alle interesserede.

De omtalte fornyelsesopgaver er et vigtigt element i lovforslaget. Dette er samtidig baggrunden for, at Erhvervsuddannelsesrådet – om fornødent – skal kunne overlade dem til ét eller flere (eventuelt midlertidige) initiativ- og koordinationsudvalg.

Til § 37

Til stk. 1

Efter bestemmelsen i *stk. 1* skal der nedsættes *faglige udvalg*. Udvalgene nedsættes af vedkommende arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer med et lige stort antal arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter.

Disse udvalg skal erstatte både de faglige udvalg, der er hjemlet i lærlingeloven og efg-loven, og de uddannelsesnævne, der er nedsat i henhold til bekendtgørelser om grundlæggende teknikeruddannelser.

Det forudsættes, at der også i fremtiden vil være faglige udvalg, der er fælles for flere uddannelser.

Bestemmelsen lægger op til, at det enkelte udvalg – ligesom de eksisterende fællesfaglige udvalg – kan dække flere beslægtede uddannelser og dermed opnå en lettere koordination af det faglige indhold og en mere effektiv ressourceudnyttelse fx gennem etablering af visse fælles områdefag og kombinerede specialer, som kan påregne et rimeligt elevgrundlag og en realistisk økonomi i de enkelte uddannelser.

Til stk. 2

Bestemmelsen i *stk. 2* om *midlertidige faglige udvalg* tager især sigte på den situation, hvor der tages initiativ til etablering af en uddannelse på et nyt, hidtil ikke-uddannelsesdækket område. I et sådant tilfælde er det vigtigt, at der forholdsvis tidligt kan etableres et, eventuelt blot foreløbigt, fagligt udvalg, som kan foretage/deltage i forberedelsesarbejdet. Udvalget skal ligesom et fagligt udvalg efter *stk. 1* bestå af et lige stort antal arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter. Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling om nedsættelse af midlertidige udvalg.

Bestemmelsen i stk. 2 giver endvidere hjemmel for, at undervisningsministeren kan nedsætte *ad hoc* udvalg, herunder til dækning af alternative uddannelser. Hermed sigtes til situationer, hvor undervisningsministeren ud fra lovens formål, jf. § 1, finder behov for at undersøge ønskeligheden af at supplere det spektrum af erhvervsuddannelser, som er fremkommet fra det faglige system. Hvis ad hoc udvalget finder, at der er behov for et sådant supplement, skal udvalget afgive indstilling til ministeren herom. Erhvervsuddannelsesrådet skal udtale sig om indstillingen, jf. § 35.

En hovedårsag til nedsættelse af et ad hoc udvalg kunne være, at der mangler attraktive uddannelses tilbud til nogle grupper af unge, fx de skoletrætte, eller at der består barrierer for utraditionelle uddannelsesvalg, især for piger, som fx kunne nedbrydes gennem kombinationsuddannelser med en blanding af "bløde" og "hårde" elementer.

Det er vigtigt, at det samlede rådgivningssystem bliver i stand til at opfange og bearbejde behov for fornyelser, der kan sikre et uddannelsesmæssigt folgeskab mellem erhvervsuddannelsessystemet og "spydspidsvirksomhederne" i den teknologiske og markedsmæssige udvikling. Dette kan især være synligt i tilslutning til de stadigt mere omfattende offentlige forsknings- og udviklingsprogrammer (fx om informationsteknologi, bioteknologi og nye materialer), hvor behovet for en koordination med uddannelsespolitikken ofte fremhæves, men hidtil med begrænset gennemslagskraft (overvejende på ingeniøruddannelserne). Tilsvarende opfølgnings- og koordinationsproblemer kan også opstå i tilslutning til offentlige investeringsprogrammer, miljøplaner m.v. (fx havmiljø), hvor det er afgørende at undgå kvantitative og kvalitative flaskehalse og sikre dansk konkurrenceevne i berørte brancher. Endelig vil der naturligvis altid være en lille del af arbejdspladserne på ethvert fagområde, som teknologisk er særlig avanceret, og som bør kunne inddrages i et gensidigt forpligtende samarbejde om fornyelse af en eksisterende uddannelse – uden at tiden altid er moden til ændring af vekseldannelsen for alle elever og praktikvirksomheder inden for fagområdet. Ofte vil problemet kunne løses ved at etablere et nyt speciale, men for en periode kan der også tænkes behov for et egentligt alternativ til en eksisterende uddannelse.

Til § 38

Denne bestemmelse omhandler *de faglige udvalgs opgaver*. Ifølge lovforslaget vil der ske en styrkelse af de faglige udvalgs indflydelse i form af et meget vidt-

gående *fagligt selvstyre* over de enkelte erhvervsuddannelser.

Til stk. 1

Inden for de regler, som ministeren på grundlag af indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet (ved én eller flere *hovedbekendtgørelser*), fastsætter for uddannelserne i almindelighed, er det de faglige udvalg, der for de enkelte godkendte uddannelser, jf. § 1, stk. 3, bestemmer indholdet i regler om

- uddannelsens varighed,
- uddannelsens struktur,
- uddannelsens mål,
- eventuelle yderligere rammer for skoleundervisningens indhold,
- bedømmelsesplaner for så vidt angår områdefag og specialefag og
- praktikuddannelsen.

Da de godkendte uddannelser finansieres ved lovboundne tilskud baseret på årselever og takster pr. årselev, jf. § 19, må de faglige udvalg i deres overvejelser inddrage en økonomisk vurdering.

Til stk. 2

I overensstemmelse med den bestemmelse om varighed, struktur, indhold m.v., der er truffet for den enkelte uddannelse af det faglige udvalg, udformer undervisningsministeren i en *uddannelsesbekendtgørelse* de nærmere regler om rammerne for uddannelsen. Ministerens opgave forudsættes i hovedsagen begrænset til en vurdering af, om det faglige udvalgs bestemmelse er i overensstemmelse med lovgivningen og hovedbekendtgørelsen, jf. bemærkningerne til § 4, og en stillingtagen til den foreslåede varighed af skoleundervisningen, jf. § 14.

Herunder påhviler det ministeriet som regeludstedende myndighed og pædagogisk tilsynsmyndighed i forhold til skolerne at udforme uddannelsesreglerne således, at der sikres råderum for en pædagogisk og økonomisk hensigtsmæssig tilrettelæggelse af skoleundervisningen, og for en lokal toning af uddannelsen, som skolen udvikler i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg og de konkrete praktikvirksomheder.

Til stk. 3

De faglige udvalg fastsætter regler for og afholder eventuelle svendepøver, jf. § 33, stk. 4.

Til stk. 4

Det foreslås, at de faglige udvalg skal have pligt til at være overvågende og initiativtagende med hensyn til fornyelse af den uddannelse, der er omfattet af det faglige udvalgs virksomhedsområde og tilgrænsende områder. Fører det faglige udvalgs vurdering herefter alene til, at udvalgets uddannelse bør ændres med hensyn til varighed, struktur, indhold m.v., træffer udvalget i almindelighed selv de ønskelige nye bestemmelser, jf. stk. 1.

Ønskes en ny uddannelse etableret eller en eksisterende uddannelse nedlagt, kræver det undervisningsministerens godkendelse, jf. § 1, stk. 3 og indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, hvis afgørelsen ikke kan træffes efter almindelige regler, hvorom rådet har afgivet indstilling, jf. § 35, stk. 1, nr. 2.

Forudsat at det, som de *faglige udvalg bestemmer*, ligger inden for de generelle rammer, vil uddannelsesbekendtgørelsen umiddelbart kunne ændres, og *fornyelsen blive gennemført langt hurtigere end i dag*. Hertil kommer, at den foreslåede overgang til *rammebekendtgørelser i sig selv åbner for en løbende og fleksibel fornyelse af uddannelserne på lokalt initiativ*.

Til stk. 5

I *stk. 5* angives en række konkrete afgørelser, som tænkes tillagt de faglige udvalg enten som endelige afgørelser eller under rekurs til Ankenævnet vedrørende Praktikvirksomheder. Bestemmelserne svarer i det væsentlige til gældende regler.

Til § 39

Bestemmelsen pålægger skolerne sammen med de lokale uddannelsesudvalg, jf. §§ 40 og 41, at fastlægge undervisningens nærmere indhold, jf. bemærkningerne til § 24, og pålægger dem et fornyelsesinitiativ.

På grundlag af skolens vurdering af fornyelsesforslagets karakter er det skolens opgave at tage stilling til, over for hvem den vil fremsætte forslaget.

Der henvises i øvrigt til punkterne k og l i indledningen til de almindelige bemærkninger, herunder om, at lovforslaget indebærer en vidtrækkende *decentralisering*, således at de enkelte skoler bl.a. selv fastlægger deres uddannelsesprofil og det nærmere indhold af de uddannelser, der udbydes på skolen.

Endvidere henvises til kapitel 2 i lovforslaget om erhvervsskoler og til bemærkningerne hertil. Dette lovforslag er fremsat samtidig med lovforslaget om erhvervsuddannelser.

Til § 40

De her omtalte *lokale uddannelsesudvalg* vedrørende skolens enkelte uddannelser svarer i væsentlig grad til de cirkulærehjemlede fagkomiteer vedrørende de tekniske skolers grunduddannelser og de undervisningsudvalg, som er hjemlede i bekendtgørelser om grundlæggende teknikeruddannelser. Dette niveau i rådgivningsstrukturen forudsættes imidlertid tillagt større betydning og foreslås i overensstemmelse hermed fastlagt ved lov.

Udvalgene foreslås i henhold til *stk. 1 nedsat af vedkommende skole* (bestyrelse). Forslaget svarer således til, hvad der gælder for de grundlæggende teknikeruddannelser, og til hvad der i medfør af teknikerloven gælder for de videregående teknikeruddannelser. For de erhvervsfaglige uddannelser i øvrigt indebærer bestemmelsen en decentralisering og en styrkelse af bestyrelsens rolle i samarbejdet mellem skolen og den berørte del af arbejdsmarkedet.

De nærmere regler for de lokale uddannelsesudvalgs sammensætning indeholdes i *stk. 2 og 3*. Det forudsættes, at de organisationsudpegede medlemmer vil udgøre et flertal af medlemmerne. Skolen kan tilføre udvalget et antal særligt sagkyndige medlemmer. Bestemmelserne om paritet og geografisk tilknytning gælder for både organisationsudpegede og øvrige medlemmer. Med formuleringen "det geografiske område, uddannelsen dækker" i *stk. 2, 4. pkt.*, er der taget hensyn dels til ønsket om den størst mulige lokale tilknytning, dels til at visse uddannelser kun findes på én bestemt skole og således er landsdækkende. Det geografiske område er for disse uddannelser derfor hele landet. I henhold til *stk. 3* skal repræsentanter for skolens ledelse og lærere tilforordnes udvalget. Endvidere kan der tilforordnes en elevrepræsentant samt en repræsentant for arbejdsformidlingen.

Til § 41

Efter denne bestemmelse vil uddannelsesudvalgene få to principielt forskellige opgaver, som dog i praksis vil have berøringsflader:

1) *Udvalgene skal rådgive skolen i spørgsmål vedrørende den eller de uddannelser, udvalget omfatter*. I *stk. 2* omtales specielt rådgivning med hensyn til de i § 27 omhandlede lokalt tilpassede valgfag, som skolen kan tilbyde eleverne.

Men rådgivningsreglen er i øvrigt ganske generelt formuleret og bygger på forudsætningen om løbende samråd mellem skole og udvalg med gensidig udveksling af oplysninger og synspunkter.

2) *Udvalgene skal virke for samarbejdet mellem skolen og det lokale arbejdsmarked.* Det må således påhvile uddannelsesudvalgene i samarbejde med skolen at virke for placeringen af skolen og dens uddannelsesmuligheder i lokalsamfundet med dets virksomheder, organisationer, andre uddannelsesinstitutioner m.v.

*Til kapitel 6
Praktikvirksomhederne*

Om praktikuddannelsen henvises til kapitel 4, B.

Til § 42

Bestemmelsen i *stk. 1*, hvorefter det påhviler de faglige udvalg at virke for de bedst mulige uddannelsesmæssige forhold i praktikvirksomhederne, svarer til de gældende regler herom vedrørende lærlinge- og efg-uddannelserne.

Bestemmelsen i *stk. 2*, vedrører de faglige udvalgs adgang til virksomheder, som har ansat elever, med henblik på tilvejebringelse af oplysninger om de uddannelsesmæssige forhold i virksomheden.

Til § 43

Vanskeligheder med fremskaffelse af praktikpladser har i en årrække været det alvorligste problem i efg-uddannelserne, omend der i de seneste år har været tendens til en bedring i praktikpladssituationen. Manglende mulighed for tilvejebringelse af praktikplads har for et meget stort antal elever betydet, at deres uddannelsesforløb er blevet afbrudt. Der henvises herved til Nordskov Nielsen-udvalget, jf. betænkningens kap. 4 og 5, afsnit 1.

Bestemmelsen i § 43 indeholder regler, der tager sigte på at skabe bedre muligheder for, *at unge, der gennemgår en 1.dels-uddannelse på skole, også kan få den nødvendige praktikplads til at fortsætte vekseluddannelsen.*

Bestemmelsen er imidlertid kun et bidrag til realisation af denne målsætning. Vigtigere er formentlig andre foranstaltninger, såsom udviklingen af nye uddannelser og tilhørende praktikpladsmuligheder, herunder ikke mindst for kvinder, og en styrkelse af vejledningsindsatsen på erhvervsskolerne om uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.

§ 43 angår foranstaltninger med *direkte* sigte på praktikpladsproblemet.

Til stk. 1

Efter *stk. 1* påhviler det – ligesom efter de gælden-

de regler – arbejdsformidlingskontorerne at formidle praktikpladser og i forbindelse hermed at samarbejde med skolerne.

Til stk. 2

Bestemmelsen i *stk. 2*, der er en ny bestemmelse, men som i et vist omfang modsvarer nuværende praksis, pålægger de faglige udvalg og lokale uddannelsesudvalg ved kontakt med virksomheder at virke for, at der tilvejebringes det antal praktikpladser, der er behov for. Bestemmelsen om, at også uddannelsesudvalgene skal deltage i arbejdet med at skaffe praktikpladser, er på linie med det generelle synspunkt om de lokale arbejdsmarkeders medindflydelse på og medansvar for erhvervsuddannelsessystemets funktion.

Spørgsmålet om, hvilket antal praktikpladser der er behov for med henblik på en uddannelse, kan ikke besvares præcist, men bestemmelsen angiver, at spørgsmålet må bedømmes ved en afvejning af på den ene side elevernes uddannelsesønsker – hvor mange ønsker den pågældende uddannelse – og på den anden side de forventede fremtidige beskæftigelsesmuligheder på det modsvarende erhvervsområde. Bedømmelsen skal endvidere ske med henblik på, at udbuddet af praktikpladser bliver alsidigt med hensyn til virksomhedernes størrelse og teknologiudvikling.

Til stk. 3

Arbejdet på tilvejebringelse af praktikpladser involverer flere instanser og funktioner: Arbejdsformidlingen, skolerne, elevvejledningsfunktionen, de faglige udvalg og de lokale uddannelsesudvalg. Det er vigtigt, at arbejdet organiseres i et rationelt samarbejde, herunder med hensigtsmæssige systemer for informationsudveksling. Under hensyn hertil foreslås i *stk. 3* en bestemmelse, der bemyndiger undervisningsministeren til efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet at fastsætte regler om *samarbejds- eller informationsordninger.*

Til § 44

Denne bestemmelse om statsstøtte i form af rejsehjælp, flyttehjælp, tilskud til boligbevarelse og tilskud til dobbelt husførelse svarer i det væsentlige til § 13 i lov om foranstaltninger vedrørende lære- og praktikpladser m.v. (lovbekendtgørelse nr. 140 af 23. marts 1987). Denne lov foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 71.

Til § 45

Til stk. 1

Bestemmelsen i *stk. 1* vedrører grundlaget for det faglige udvalgs afgørelse af, om en *virksomhed kan godkendes som praktiksted*.

Ved bestemmelsen fastslås det, at afgørelsesgrundlaget er – og principielt alene er – uddannelsesmæssige hensyn (i vid forstand). Der kan og skal lægges vægt på, om virksomheden vil kunne gennemføre praktikuddannelse i overensstemmelse med de praktikregler, der fremgår af lovforslagets § 32, med deres angivelse af uddannelsens formål og af arbejdsområde og funktioner.

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer et krav om, at spørgsmålet om, hvorvidt en virksomhed kan godkendes, principielt afgøres ved en konkret vurdering. Et fagligt udvalg kan således ikke udforme faste regler for sin egen praksis, således at disse regler anvendes som fuldtud afgørende for spørgsmålet om godkendelse eller ikke-godkendelse, men derimod godt vejledende retningslinier.

Til stk. 2

Efter bestemmelsen i *stk. 2* fastsætter undervisningsministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler om det faglige udvalgs behandling af godkendelsessager, herunder regler om frister vedrørende sagsbehandlingen.

Hovedmålsætningerne for de administrative bestemmelser bør være på den ene side at sikre, at godkendelsesafgørelser træffes på et forsvarligt grundlag, og på den anden side at opnå en behandlingsmåde, der er enkel og hurtig.

Til § 46

Det foreslås i denne bestemmelse at opretholde den gældende ordning i lov om foranstaltninger vedrørende lære- og praktikpladser m.v., hvorefter en afgørelse om at nægte en virksomhed godkendelse som praktiksted kan indbringes for et *ankenævn*.

Der foreslås den ændring i den gældende ankenævnsordning, at ankenævnets formand skal være dommer – således om tilfældet hidtil har været i praksis. Endvidere foreslås en udtrykkelig lovbestemmelse om beskikkelse af stedfortrædere for de 4 medlemmer, der beskikkes efter indstilling fra Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark.

Til kapitel 7

Elevernes retlige forhold

Bestemmelserne omhandler elevernes retlige forhold, hovedsagelig i betydningen retsforholdet mellem elev og praktikvirksomhed, men også retsstillingen mellem elev og virksomhed på den ene side og skole på den anden.

Bestemmelserne er på den ene side ikke så detaljerede som lærlingelovens tilsvarende bestemmelser, men på den anden side noget mere udførlige end bestemmelserne i efg-loven og efg-retsbekendtgørelsen. Lærlingelovens ordning på dette område er et godt udgangspunkt for valget af de emner, der bør være reguleret i lovform. Der kan dog foretages en betydelig forenkling med hensyn til intensiteten i reguleringen af de enkelte emner, navnlig hvad angår regler om uddannelsesaftalers ophør.

Til § 47

Efter bestemmelserne reguleres *uddannelsen* af den *uddannelsesaftale*, der er omtalt i § 31. Eleven skal indgå en uddannelsesaftale med en virksomhed, når lovens krav til aftalens parter i øvrigt er opfyldt.

Kravet til *virksomheden* er, at den er godkendt til den pågældende uddannelse af det faglige udvalg, jf. § 38.

Kravet til *eleven* er, at undervisningspligten efter folkeskoleloven er opfyldt, jf. § 5.

Reglen om, at der skal være indgået en uddannelsesaftale, svarer til, hvad der er forudsat i lærlingeloven og efg-loven om påbegyndelse af en lærlinge- eller efg-2.dels-uddannelse. Elever, der har indgået en uddannelsesaftale, har krav på at blive optaget på skole til undervisning i overensstemmelse med reglerne for den pågældende uddannelse.

Til stk. 1

Bestemmelsen i *stk. 1* om indgåelse af en uddannelsesaftale som betingelse for uddannelsens gennemførelse vedrører både de tilfælde, hvor eleven indleder sin uddannelse med praktikuddannelse, og de tilfælde, hvor eleven indleder sin uddannelse på skole og derefter skifter til praktikuddannelse som sit 1. praktikophold.

Uddannelsesaftalen skal omfatte alle uddannelsens praktik- og skoleophold, herunder en eventuel svendeprove, bortset fra den del af skoleundervisningens 1. del, der måtte ligge før 1. praktikuddannelse. Dette krav er i overensstemmelse med de gældende krav til lærekontrakter og efg-uddannelsesaftaler. Kravet er opretholdt som den almindelige hovedregel især af hensyn til elevens interesse i den størst mulige sikker-

hed for at kunne afslutte en påbegyndt uddannelse. Oplysningen om afholdelse af en eventuel svendeprøve er begrundet i, at beslutningen om at afholde svendeprøve alene træffes af det faglige udvalg og således ikke fremgår af uddannelsesbekendtgørelsen.

Til stk. 2

Supplerende kurser, jf. § 16, skal heller ikke være omfattet af uddannelsesaftalen. Bestemmelsen i *stk. 2* er dog formuleret med henblik på den mulighed, at supplerende kurser også kan indgå som element i den enkelte uddannelse som en del af uddannelsen med den virkning, at kurset skal være omfattet af en uddannelsesaftale.

Hovedreglen om, at aftalen skal omfatte hele uddannelsen, er ikke anvendelig i tilfælde, hvor eleven allerede har gennemgået en del af den pågældende uddannelse i henhold til en anden aftale, men hvor denne aftale er blevet afbrudt eller ophævet inden uddannelsens afslutning. I sådanne tilfælde skal aftalen i overensstemmelse med hidtidig praksis vedrørende lærlinge og efg-elever i henhold til *stk. 5* normalt kun omfatte de manglende praktik- og skoleophold. Den resterende uddannelsestid kan afkortes eller forlænges i særlige tilfælde ved det faglige udvalgs afgørelse efter de almindelige regler i §§ 56-58.

Det forekommer, at en virksomhed ikke kan godkendes til en hel uddannelse, eller at virksomheden ikke ønsker at påtage sig et helt uddannelsesforløb. Derfor indeholder *stk. 1* mulighed for, at flere virksomheder kan være part i en aftale med samme elev.

Til stk. 3

Bestemmelsen i *stk. 3* om kombinationsaftaler i form af delaftaler giver sikkerhed for, at det på forhånd er fastlagt, i hvilke uddannelsesperioder eleven og den enkelte virksomhed har gensidige forpligtelser.

Til stk. 4

Bestemmelsen i *stk. 4* tager sigte på tilfælde, hvor en virksomhed er godkendt til uddannelsen på betingelse af, at en del af uddannelsen gennemføres på en anden (godkendt) virksomhed. Det er dog ikke udelukket, at en virksomhed af egen drift vælger at lade eleven udstationere, f.eks. hvis dette skønnes nødvendigt for at opnå en fagligt forsvarlig uddannelse i det konkrete tilfælde.

Der må i fremtiden forventes et øget behov for kombinationsaftaler (delaftaler) og udstationeringsaftaler som følge af ændringer af virksomhedsstruk-

turen i retning af mere specialiserede virksomheder og udviklingen i retning af bredere grunduddannelser. For at lette adgangen til delaftaler og udstationeringsaftaler er der derfor i forslaget indarbejdet den forenkling, at aftalerne ikke skal forhåndsgodkendes af de faglige udvalg, når de deltagende virksomheder helt eller delvis er godkendt til uddannelsen. Det forudsættes, at de faglige udvalg i deres praksis vedrørende godkendelse af virksomheder vil være opmærksomme på muligheden for at godkende på vilkår af, at uddannelsesaftale indgås som kombinationsaftale. Der henvises endvidere til bemærkningerne til § 2, *stk. 1*.

Til stk. 6

Da kombinationsaftaler giver anledning til særlige retsspørgsmål, f.eks. om prøvetid, ansvarsfordeling, kontakt mellem skole, elev og virksomhed m.v., foreslås en bestemmelse, hvorefter der skal fastsættes regler om sådanne særlige spørgsmål.

Til § 48

Til stk. 1

Bestemmelsen gælder undervisning under de enkelte uddannelsers forløb og omfatter både *elevens pligt til at deltage og virksomhedens pligt til at give eleven den fornødne frihed fra arbejdet i virksomheden med henblik på fremmødet på skolen*. Bestemmelsen indebærer tillige forudsætningsvis – som hidtil – at eleven i undervisningsperioder med hældagsundervisning opfylder sin del af aftalen ved at møde til undervisning. Virksomheden kan altså ikke kræve elevens tilstedeværelse på praktikstedet, selv om den normale arbejdstid delvis er placeret uden for den daglige eller ugentlige undervisningstid, fx lørdag og søndag.

Til stk. 2

Eleverne indkaldes af skolen til undervisning i overensstemmelse med uddannelsesreglernes fastlæggelse af uddannelsens skole- og praktikophold. De nærmere regler om indkaldelsen vil angå spørgsmål om meddelelse til parterne om indkaldelsen inden for visse frister, om hvilken skole der indkalder, og om administrative procedurer i øvrigt, herunder om blanketter m.v.

Til stk. 3

Efter bestemmelsen i *stk. 3* skal undervisningsmi-

nisteren fastsætte regler om elevers *adgang til ophold på skolehjem* i forbindelse med skoleundervisningen.

Skolehjem er inden for lærlinge- og efg-uddannelserne den traditionelle betegnelse for en institution, som yder kost og logi samt tilbud om fritidsbeskæftigelse m.v. til lærlinge og efg-elever under skoleophold.

Baggrunden for skolehjemmene er navnlig, at lærlinge- og efg-uddannelsernes praktikdele foregår på virksomheder spredt over hele landet, medens skoleundervisningen på grund af de enkelte uddannelsers elevtal for de fleste uddannelsers vedkommende kun finder sted på få skoler, eventuelt en enkelt skole.

På baggrund af, at uddannelserne er ungdomsuddannelser, og for at fremme, at lærekontrakter og uddannelsesaftaler kan indgås ubundet af skoleundervisningens lokalisering, er skolehjemmene et tilbud om, at de unges forholdsvis kortvarige, nødvendige bopælskift kan ske pædagogisk forsvarligt og uden væsentlige økonomiske og praktiske ulemper for den enkelte.

Der vil også i fremtiden være behov for en skolehjemsoverordning i tilknytning til erhvervsskolerne m.fl., selv om der gennemføres en bedre geografisk spredning af uddannelserne, og selv om skolehjemmet behovet også forudsættes formindsket, efterhånden som målsætningen om, at uddannelserne samles i færre og bredere uddannelser, bliver realiseret.

Til § 49

Bestemmelsen fastsætter, at retsvirkningen af, at en elev uberettiget forsømmer undervisningen eller groft overtræder skolens ordensregler, kan være *udelukkelse fra fortsat undervisning*.

Denne meget indgribende sanktion forudsættes kun anvendt i meget alvorlige tilfælde, og det fremgår af bestemmelsens formulering, at der forinden skal være forsøgt med mindre vidtgående foranstaltninger. Sådanne kan fx være samtaler, advarsler, midlertidig hjemsendelse, indkaldelse til et fornyet skoleophold eller overflytning til en anden skole.

Bestemmelsen skal sammenholdes med § 61, hvorefter en uddannelsesaftale bortfalder i tilfælde af, at eleven udelukkes fra undervisning, der er omfattet af aftalen.

Til § 50

Til stk. 1

Bestemmelsen angår *tilbud om skoleundervisning, der supplerer undervisningen under uddannelserne*. Der sigtes navnlig til tilbud om, at eleven helt eller

delvis på ny gennemgår et allerede helt eller delvis gennemført skoleophold, som på grund af sygdom eller af andre grunde ikke har givet eleven det fornødne udbytte. Den supplerende undervisning kan dog også være begrundet i mangler ved oplæringen i virksomheden.

Det forudsættes, at tilbud om supplerende undervisning kommer i stand i et samarbejde mellem skolen, eleven og virksomheden. Det vil ikke være en retlig forpligtelse for uddannelsesaftalens parter at modtage et sådant tilbud. Men et fremsat tilbud, som ikke er accepteret, kan få betydning under en eventuel senere tvistighedssag om misligholdelse af aftalen m.v.

Bestemmelsen skal sammenholdes med § 57, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2 og 3, om forlængelse af uddannelsesaftalen samt med § 60, stk. 4, om, at deltagelse i supplerende undervisning ikke kan begrunde, at aftalen ophæves ud fra et misligholdelses- eller forudsætnings-synspunkt.

Til stk. 2

Ved bestemmelsen tillægges der skolerne kompetence til at træffe afgørelse om *meritoverførsel*, således at eleven fritages for dele af skoleundervisningen. Der henvises til bemærkningerne til § 14, stk. 7.

Til § 51

Af hensyn til at sikre velordnede forhold omkring aftalernes indhold og gennemførelse findes det nødvendigt at opretholde kravet om, at aftalen skal indgås på en *godkendt formular*. Den godkendes af undervisningsministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, jf. § 35. Det findes endvidere nødvendigt at opretholde en offentlig *registrering* af aftalerne og en *vis kontrol* med indgåede aftalers lovlighed. Registreringen er nødvendig for at skabe overblik over praktikpladssituationen og give grundlag for både lokale og centrale initiativer og behovsvurderinger. Kontrollen med aftalernes lovlighed tjener fortrinsvis parternes interesse i, at indgåede aftaler faktisk fører til den tilsigtede uddannelse på vilkår, som på forhånd er afklarede. Det forudsættes, at den pågældende myndighed som led i sin aftalekontrolrende virksomhed yder parterne vejledning og rådgivning om aftalen og den pågældende uddannelse. Disse opgaver har hidtil været varetaget af arbejdsformidlingen, som også fortsat må anses for at være bedst egnet til disse funktioner. Lovforslaget fastlægger dog ikke en bestemt kompetencefordeling på dette område.

Til § 52

De dispositioner, der sigtes til i bestemmelsen, er navnlig ophævelse efter gensidig overenskomst, jf. § 59, stk. 1, og bemærkningerne hertil, ophævelse af aftalen inden for prøvetiden, jf. § 59, stk. 2, erklæring om ophævelse efter § 60, afslutning af privat forlig om erstatning m.v. eller forlig i henhold til § 62, stk. 1, gennemførelse af sag for Tvistighedsnævnet efter § 62, stk. 2, samt aftaler om forlængelse af uddannelses-tiden i henhold til § 57.

Til § 53

Efter denne bestemmelse skal undervisningsministeren fastsætte nærmere regler om uddannelsesaftalers registrering, jf. bemærkningerne til § 51. Sådanne regler findes nu i Undervisningsministeriets cirkulære af 6. august 1982 om arbejdsformidlingskontorerens registrering af uddannelsesaftaler og godkendelse af lærekontrakter samt om indmeldelse af elever og lærlinge til skoleundervisning.

*Til § 54**Til stk. 1*

Alle elever med uddannelsesaftale har – svarende til efg-ordningen – krav på løn under hele den del af uddannelsen, som aftalen omfatter.

Til stk. 2

I overensstemmelse med de hidtidige regler i lærlingeloven foreslås med hensyn til størrelsen af den obligatoriske mindsteløn den almindelige ordning, at *mindstelønnen fastsættes i kollektive overenskomster inden for uddannelsesområdet*. Virkningen af denne ordning er, at overenskomstparterne aftaler mindstelønnen med bindende virkning for alle virksomheder og elever inden for uddannelsesområdet, uanset om virksomheden og eleven i det konkrete tilfælde er medlem af de forhandlingsberettigede organisationer. Spørgsmål om forhandlingsretten afgøres i øvrigt ved hjælp af de almindelige fagretlige regler.

Til stk. 3 og 4

Med hensyn til uddannelsesområder, som ikke er omfattet af en kollektiv overenskomst, foreslås, at mindstelønnen fastsættes af et lønnævn. Lønnen vil typisk kunne fastsættes med udgangspunkt i overenskomster på beslægtede områder. Denne regel svarer til lærlingelovens og efg-lovens bestemmelser, men i en forenklet udformning.

*Til § 55**Til stk. 1*

Ved bestemmelsen henføres de ansættelsesforhold, der bygger på uddannelsesaftaler, til lovgivningens og overenskomsternes almindelige regler om ansættelses- og arbejdsvilkår m.v. i det omfang, det er foreneligt med uddannelsen. Forbeholdet angår dels ansættelsesforholdets uddannelsesformål, dels de særlige bestemmelser, der fastsættes i lovforslagets øvrige bestemmelser eller fastsættes i administrative regler i henhold hertil, fx om aftalens indgåelse og ophør, prøvetid, aflønning og afgørelse af tvistigheder mellem parterne.

Det bør som hovedregel overlades til fastsættelse gennem kollektive overenskomster og lovgivningen vedrørende arbejdsmarkedet, hvilke regler der skal gælde for elevernes retsstilling, i sammenhæng med tilsvarende regler for arbejdstagere i øvrigt. *Udgangspunktet bør herefter være, at der gælder samme retsstilling for elever som for andre arbejdstagere*. Hvor der måtte være særlige behov for det, kan der i overenskomsterne eller den pågældende lovgivning fastsættes særlige regler for eleverne, således som det fx er sket i ferieloven. Dog er der behov for at fastsætte særlige regler om uddannelsesaftalers indgåelse og ophør, om prøvetid og aftalernes varighed samt om afgørelse af tvistigheder mellem aftalens parter og enkelte andre bestemmelser til sikring af uddannelsesformålet. Sådanne regler bør fastsættes i lovform, da de til dels indebærer en fravigelse fra aftalefriheden eller fra anden lovgivning, fx funktionærloven.

Lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse med disse grundsynspunkter. Den lovgivning, der sigtes til i *stk. 1*, er navnlig:

Lovgivning, som har udtrykkelige særregler om lærlinge og efg-elever (og som derfor i lovteknikk henseende bør ajourføres i konsekvens af dette lovforslag):

- Funktionærloven
- Ferieloven
- Lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring
- Lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse
- Lov om umyndighed og værgemål.

Lovgivning uden særlige regler om lærlinge og efg-elever:

- Dagpengeloven (sygdom og graviditet m.v.)
- Lov om barselsorlov m.v.
- Lov om offentlig sygesikring
- Medhjælperloven

- Arbejdsmiljøloven
- Lov om arbejdsskadeforsikring
- Lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP)
- Lov om Lønmodtagernes Garantifond (LG)
- Lov om Arbejdsmarkedsuddannelsesfonden (AUD).

Til stk. 2

Stk. 2 svarer til bestemmelser for lærlinge og efg-elever. Der findes fortsat at være behov for en sådan regel om arbejdsindholdet til beskyttelse af eleven mod misbrug og til sikring af, at de uddannelsesmæssige mål kan nås.

Til § 56

Ved bestemmelsen tillægges der de faglige udvalg kompetence til at træffe afgørelse om *meritoverførsel*, således at uddannelsestiden afkortes på grundlag af tidligere uddannelse eller beskæftigelse. Bestemmelsen skal sammenholdes med § 14, stk. 7, om fastsættelse af generelle regler, hvorefter fritagelse under visse betingelser skal ske. Det bør tilstræbes, at der gives sådanne obligatoriske regler om meritoverførsel for større grupper af uddannelsessøgende. Men der bør også være mulighed for, at afgørelse kan træffes på grundlag af friere overvejelser i konkrete tilfælde, hvor sådanne generelle regler ikke kan anvendes. Det er dette, bestemmelsen tager sigte på.

Til § 57

Til stk. 1 og 2

Efter bestemmelsens *stk. 1* kan parterne under nærmere angivne betingelser med bindende virkning aftale at *forlænge uddannelsestiden*, når eleven har været fraværende fra virksomheden på grund af sygdom af længere varighed, graviditet m.v. eller deltagelse i supplerende skoleundervisning.

Der er samtidig indført en mulighed for, at parterne kan aftale nedsat arbejdstid eller arbejdsfrihed mod tilsvarende forlængelse af uddannelsestiden for elever, som på grund af særlige omstændigheder ikke vil kunne gennemføre på normal tid. Hermed åbnes der mulighed for at tilpasse erhvervsuddannelserne til marginale grupper af unge (handicappede og eliteidrætsudøvere for at nævne et par eksempler), og der skabes en parallel til fleksibiliteten i de gymnasiale uddannelser.

I forhold til de gældende regler indeholder den foreslåede bestemmelse den nydannelse, at parterne kan aftale en forlængelse, uden at aftalen skal godkendes. Hvis den aftalte forlængelse overstiger det

faktiske fravær, er aftalen dog kun gyldig med det faglige udvalgs godkendelse, jf. *stk. 2*.

Det forudsættes, at regler om uddannelsesaftalers registrering m.v., som udfærdiges i henhold til § 53, kommer til at indeholde regler om underretning af det faglige udvalg om indgåede aftaler om forlængelse.

Til stk. 3

I *stk. 3* er der, for det tilfælde, at parterne ikke er enige om forlængelsen, medtaget en bestemmelse om, at det faglige udvalg kan fastsætte en forlængelse efter ansøgning fra en af parterne, når eleven har været fraværende fra virksomheden af en af de nævnte grunde.

Bestemmelserne i § 57 er en *forenkling* af de nugældende bestemmelser for lærlinge og efg-elever.

Til § 58

Afkortning eller *forlængelse* af uddannelsestiden kan komme på tale i andre tilfælde end dem, der er nævnt i §§ 56 og 57.

Afkortning, som ikke er begrundet i meritoverførsel, kan fx tænkes som følge af afbrydelse af aftalen ved virksomhedsophør kort før uddannelsens afslutning.

Forlængelse, der ikke er begrundet i et fravær som omtalt i § 57, kan tænkes i andre tilfælde af fravær eller midlertidig afbrydelse af uddannelsen, fx ved straffuldbrydelse. Forlængelse vil også kunne forekomme, hvis eleven ikke består en afsluttende faglig prøve. Forlængelsen kan efter omstændighederne være et egnet alternativ til ophævelse af aftalen på grund af misligholdelse.

§ 58 svarer til de nugældende bestemmelser for lærlinge og efg-elever.

Til § 59

Arbejdsaftaler kan i almindelighed bringes til ophør ved en af parternes erklæring, eventuelt efter en særlig opsigelsesprocedure m.v., uden at der foreliggende misligholdelse hos den anden part, og uden at en forudsætning for aftalen har vist sig urigtig eller er bristet. I mange ansættelsesforhold er adgangen til opsigelse og eventuelt spørgsmål om fratrædelsesgodtgørelse ordnet ved lov eller kollektiv overenskomst.

Under hensyn til, at uddannelsesaftaler har et videregående formål i forhold til arbejdsaftaler i almindelighed, er denne regulering af opsigelsesadgan-

F. t. I. om erhvervsuddannelser

gen ikke tilstrækkeligt betryggende for uddannelsesaftalens parter.

Som en videreførelse af principperne i lærlingeloven og reglerne i efg-rets bekendtgørelsen foreslås derfor i *stk. 1* en bestemmelse om, at en uddannelsesaftale ikke kan ophøre ved *en af parternes erklæring, men kun hvis parterne er enige om det*. Uopsigeligheden modificeres dog i *stk. 2* (3 måneders prøvetid).

Til §§ 60 og 61

Selv om en uddannelsesaftale som udgangspunkt er uopsigelig, kan der dog være tilfælde, hvor det er nødvendigt at kunne bringe en aftale til ophør.

Lærlingeloven indeholder en udførlig opregning af grunde, der kan føre til lærekontraktens bortfald eller ophævelse.

Derimod indeholder efg-rets bekendtgørelsen meget enkelt formulerede regler om ophævelse på grund af væsentlig misligholdelse eller på grundlag af urigtige eller bristede, væsentlige forudsætninger. Hertil kommer en bestemmelse om, at aftalen bortfalder, hvis eleven udelukkes fra skoleundervisningen.

Til § 60

Bestemmelserne i *stk. 1 og 2* svarer til efg-rets bekendtgørelsens bestemmelser og knytter hæveadgangen til væsentlig misligholdelse og urigtige eller bristede, væsentlige forudsætninger. *Stk. 3* svarer ligeledes til efg-bestemmelserne, hvorefter der gælder en frist på 1 måned for at gøre hævegrunden gældende. *Stk. 4* præciserer, når den sammenholdes med § 57, stk. 1, nr. 2, at deltagelse i supplerende skoleundervisning ikke medfører hævebeføjelse, men alene kan begrunde forlængelse af uddannelsestiden.

Til § 61

Bestemmelsen medfører, at aftalen bortfalder i tilfælde, hvor eleven helt udelukkes fra skoleundervisningen. Bestemmelsen betyder ikke, at aftalen bortfalder, hvis eleven hjemsendes midlertidigt med henblik på senere fornyet gennemgang af skoleopholdet efter reglerne om supplerende undervisning, jf. § 50, stk. 1.

Til §§ 62 og 63

Twistigheder mellem et *læreforholds parter* afgøres som hovedregel ved *lærlingevoldgiftsret* efter lærlingelovens § 27, jf. bekendtgørelse nr. 202 af 10. april 1987. Twistigheder mellem parterne i en *efg-uddan-*

nelse afgøres af det *tvistighedsnævn*, der er nedsat i henhold til efg-lovens § 11.

Det foreslås, at *det under efg-loven etablerede tvistighedsnævn videreføres*. Behovet for at indbringe sager til afgørelse for nævnet kan også i fremtiden begrænses gennem regler om, at tvistigheder så vidt muligt søges forligt ved en indsats fra organisationerne i det faglige udvalg eller de lokale uddannelsesudvalg, jf. § 41, stk. 3. Det har i praksis vist sig, at der kan findes en løsning på et stort antal sager ad denne vej, i mange tilfælde ved lokale forligsforhandlinger.

Det samlede sagsantal for det nye tvistighedsnævn må derfor påregnes at blive noget mindre end summen af de hidtidige sager for lærlingevoldgiftsretterne og Tvistighedsnævnet.

Til § 62

Det er obligatorisk, at tvistigheder, som parterne ikke selv kan løse, før indbringes for tvistighedsnævnet forelægges for det faglige udvalg, der skal søge at tilvejebringe *forlig*, jf. *stk. 1*.

Twistighedsnævnet kan også tage stilling til spørgsmål om erstatning til eleven ved overtrædelse af lovens bestemmelser i tilfælde, hvor der er strid, om en uddannelsesaftale overhovedet er indgået.

Det forudsættes, at det faglige udvalg så vidt muligt overlader til lokale organisationsrepræsentanter, eventuelt de lokale uddannelsesudvalg, jf. § 41, stk. 3, at udføre opgaven, eller at forligsmøderne i hvert fald gennemføres i lokalområdet.

Til § 63

Bestemmelsen handler om *Twistighedsnævnet* og dets sammensætning. Det foreslås fastsat, at formanden skal være dommer. Den nuværende formulering i efg-loven af kravene til formanden betyder stort set alene, at formanden skal være jurist. I praksis har formanden altid været dommer.

*Til § 64**Til stk. 2*

Nævnet kan – og kan på den anden side også kun – tage stilling til fortolkning af en kollektiv overenskomst, hvis nævnets faste medlemmer er enige derom. Der har i praksis vist sig behov for en regel til afgørelse af, hvorvidt sådanne spørgsmål afgøres af nævnet eller – eventuelt præjudicielt – skal henskydes til afgørelse ad almindelig fagretlig vej.

Til stk. 4

I henhold til § 62, stk. 3, kan en tvistighed ikke i første omgang indbringes for domstolene. Derimod kan Tvistighedsnævnets afgørelser i henhold til *stk. 4* indbringes for domstolene.

*Til § 65**Til stk. 1*

Bestemmelsen er en i princippet uændret videreførelse af lærlingelovens bestemmelser om, at en lærling også under skoleophold er omfattet af arbejdsgiverens risiko og forsikringsordning i henhold til lov om arbejdsskadeforsikring.

Bestemmelsen skal sikre, *at alle elever med uddannelsesaftale klart er omfattet af lov om arbejdsskadeforsikring, også under skoleophold, der er omfattet af aftalen.*

Til stk. 2

Bestemmelsen er ny i forhold til den hidtidige lovgivning. Med bestemmelsen bliver *elever ved tilskadekomst under skoleophold, der ikke er omfattet af en uddannelsesaftale, stillet på samme måde som elever med uddannelsesaftale*, dog kun for så vidt skaden skyldes undervisning under arbejdspladslignende forhold. Herved er fx undervisning i teorilokaler, laboratorieundervisning og idrætsundervisning typisk undtaget, medens reglen vil omfatte værkstedsundervisning og lignende. Det vil bero på omstændighederne i hver enkelt sag, om denne erstatningsbetingelse er opfyldt. Hvis betingelsen ikke er opfyldt, vil erstatningsspørgsmålet skulle afgøres efter de almindelige regler om erstatningsansvar.

Den afgørende følge af, at forholdet bringes ind under regler svarende til lov om arbejdsskadeforsikring, er, at eleven efter tilskadekomst får erstatning, uanset om skolen kan gøres ansvarlig for skaden efter almindelige erstatningsregler.

Der er inden for erhvervsuddannelserne et særligt og væsentligt behov for en erstatningsordning, der hviler på loven om arbejdsskadeforsikring. Elever med uddannelsesaftale vil være – og har også hidtil været – omfattet af *stk. 1*; elever, der indleder en erhvervsuddannelse på skole og ikke har nogen uddannelsesaftale, bør imidlertid ikke behandles anderledes. En væsentlig del af undervisningen foregår under anvendelse af maskiner, indretninger, værktøj og materialer m.v., der indebærer skaderisici. Elever på specialarbejderskolerne og kursister i arbejdsmarkedsuddannelser (efteruddannelse af faglærte) på er-

hvervsskolerne er da også omfattet af erstatningsordninger.

*Til kapitel 8**Forskellige bestemmelser**Til § 66**Til stk. 1*

Det foreslås, at undervisningsministeren ved anvendelse af et rådighedsbeløb (*omstillingspulje*) får mulighed for efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet at yde supplerende tilskud til nye uddannelser i en indkøringsperiode. Iværksættelse af en ny uddannelse vil typisk medføre udgifter, der ikke kan rummes inden for de almindelige tilskudssatser efter § 20, således ekstraordinære udstyrsudgifter, udgifter til læreruddannelse og markedsføring (information og vejledning). Det er udgifter af denne art, bestemmelsen tager sigte på.

Omstillingspuljen vil kunne tilgodese en hurtig omstilling og vil således være et middel i den uddannelsespolitiske styring med henblik på at fremme områder, hvor der skønnes at være et udækket behov for uddannelse.

Med henblik på at sikre tilstrækkelig og hurtig tilvejebringelse af fagligt solide grundlag for fornyelser i uddannelsessystemet er det nødvendigt, at der er et rimeligt bevillingsmæssigt grundlag for *analyse- og prognosearbejde og for forsøgs- og udviklingsarbejde*. Det foreslås derfor, at der på de årlige finanslove afsættes et særskilt rådighedsbeløb (*forsøgspulje*) hertil.

Initiativer til arbejde af den her omtalte art bør kunne tages af alle uddannelsessystemets aktører, herunder – foruden af ministeren - af Erhvervsuddannelsesrådet, faglige udvalg og skoler. Anvendelsen af rådighedsbeløbet må ske på grundlag af foreliggende projekter eller projektideer.

Til stk. 2

Erhvervsuddannelsesrådet afgiver indstilling om prioritering af projekterne og projektideerne.

Til § 67

Under hensyn til forventningerne om en fortsat hurtig erhvervmæssig og samfundsmæssig udvikling, herunder ikke mindst en teknologisk udvikling, kan der ud over forsøgsvirksomhed inden for lovens rammer blive behov for forsøgsvirksomhed, der ikke rummes inden for loven. Det er derfor nødvendigt med en vidtgående dispensationsbestemmelse. Efter forslaget kan enhver af lovens bestemmelser fraviges

af undervisningsministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, jf. § 35, hvis det sker for at fremme uddannelsesforsøg. Det forudsættes, at sådanne forsøg afvikles og evalueres inden for et på forhånd fastlagt og begrænset åremål.

Til § 68

Bestemmelsen er en lovfæstning af den hidtidige retstilstand, hvorefter klager over afgørelser om fx optagelse og meritoverførsel kan indbringes for Direktoratet for Erhvervsuddannelserne.

Til § 69

Bestemmelsen svarer til bestemmelser i bl. a. lærlingeloven og efg-loven.

Til kapitel 9

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

Til § 70

Ifølge *stk. 1* forudsættes loven at træde i kraft 1. januar 1990. Det samme gælder lovforslaget om erhvervsskoler, der er fremsat samtidig hermed.

Flere væsentlige elementer i reformen kræver imidlertid nærmere forberedelse, herunder rådgivning om administrativ regelfastsættelse og om reformens nærmere gennemførelse på de enkelte uddannelsesområder, før reformen kan få virkning.

Det er derfor væsentligt, at Erhvervsuddannelsesrådet nedsættes så tidligt, at det kan medvirke aktivt til forberedelsen af lovens ikrafttræden. Bestemmelsen i *stk. 2* angiver i overensstemmelse hermed, at § 34 om rådets nedsættelse træder i kraft før de øvrige bestemmelsers ikrafttræden og med det nævnte sigte, og det forudsættes, at nedsættelsen finder sted snarest efter lovens kundgørelse.

Bestemmelsen i *stk. 3* handler om *uddannelser, der er påbegyndt, men ikke afsluttet inden lovens ikrafttræden*.

Efter bestemmelsen i *1. pkt.*, skal undervisningsministeren, efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, fastsætte regler om, i hvilket omfang den nye lovgivning finder anvendelse i disse tilfælde. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 71 om den lovgivning, der forudsættes ophævet ved lovens ikrafttræden. Bestemmelsen har til formål at sikre, at uddannelser, der er påbegyndt under den hidtidige lovgivning, kan afsluttes uden tab af uddannelsesetid for de uddannelsessøgende, og uden at der foretages urimelige indgreb i bestående aftaleforhold, fx med hensyn til lønspørgsmål. Ved de om-

handlede regler kan hidtidige bestemmelser oprettholdes for igangværende uddannelsesforhold, og det kan på den anden side bestemmes, at den nye lovgivning eller dele heraf skal anvendes ved siden af eller i stedet for hidtidige regler.

Det forudsættes, at reglerne for så vidt angår en række generelle spørgsmål bliver fælles for hele uddannelseskategorier; dette gælder fx spørgsmål om elevernes retsstilling. Omvendt må der påregnes at være behov for særlige overgangsregler for de enkelte uddannelser med hensyn til især undervisningens struktur og indhold samt bedømmelser af elevernes udbytte af undervisningen. De regler, ministeren skal fastsætte efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, må med hensyn til sådanne bestemmelser indeholde bemyndigelser til de faglige udvalg.

Efter bestemmelsen i *2. pkt.*, skal ministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet – for så vidt det efter *1. pkt.* bestemmes, at hidtidige regler skal finde anvendelse – tillige fastsætte regler om *overførelse af den virksomhed, der påhviler de rådgivende organer m.v. efter de hidtidige regler, til de organer, der skal nedsættes efter den nye lov*.

Bestemmelsen indebærer således, at de hidtidige organer skal nedlægges, således at der ikke i overgangsperioden kommer til at bestå flere organer af til dels samme art inden for de enkelte uddannelsesområder. Der vil i det omfang, hidtidige regler skal finde anvendelse, især blive tale om at overføre beføjelser fra Lærlingerådet, erhvervsuddannelsesudvalgene og til dels Erhvervsuddannelsesrådet til organer nedsat efter den nye lov. De beføjelser, der nu tilkommer Ankenævnet vedrørende Lærnesteder og Praktikvirksomheder, Tvistighedsnævnet og lærlingevoldgiftsretterne, forudsættes i det hele overført til de nye tilsvarende organer. De forudsatte kompetenceoverførsler forventes at kunne foretages uden særlige vanskeligheder, navnlig under hensyn til, at de kun skal have virkning for uddannelser, der er påbegyndt, men ikke afsluttet (eller afbrudt) inden lovens ikrafttræden.

Til § 71

Til stk. 1 og 2

Efter bestemmelsen i *stk. 1* ophæves *lærlingeloven og efg-loven* samt *loven om foranstaltninger vedrørende lære- og praktikpladser m.v.*, fra tidspunktet for den nye lovs ikrafttræden (1. januar 1990). Bestemmelserne i den sidstnævnte lov forudsættes afløst af bestemmelserne i §§ 44, 46 og 53 og regler fastsat administrativt efter disse bestemmelser. Efter lovforslaget om erhvervsskoler forudsættes endvidere følgen-

de love ophævet fra 1. januar 1990: *Lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler (tilskudsloven)*, jf. lovbekendtgørelse nr. 178 af 2. april 1987, *lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler*, jf. lovbekendtgørelse nr. 974 af 19. december 1986, og *lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter*, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 22. januar 1987.

Efter ikrafttrædelsestidspunktet vil der ikke kunne påbegyndes uddannelser efter den tidligere lovgivning, og de rådgivende organer m.v., der er nedsat efter denne lovgivning, nedlægges. Med hensyn til konsekvenserne heraf for igangværende uddannelsesforhold henvises til § 70, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* kan regler, der er fastsat med hjemmel i lærlingeloven, efg-loven og loven om foranstaltninger vedrørende lære- og praktikpladser m.v., forblive i kraft indtil videre.

I henhold til forslaget til lov om erhvervsskoler gælder dette også regler, der er fastsat med hjemmel i de 2 uddannelseslove og den gældende tilskudslov, der alle foreslås ophævet ved ikrafttrædelsen af erhvervsskoleloven, herunder *uddannelsesregler*, der er udstedt med hjemmel i tilskudsloven.

En række hjemler i disse 3 love erstattes af hjemler i den foreslåede erhvervsuddannelseslov, mens andre hjemler dækkes af en generel bestemmelse i den foreslåede erhvervsskolelov.

Med hjemmel i § 2 i loven om undervisningen på de godkendte handelsskoler er der bl.a. fastsat regler om handelsmedhjælpereksamen (lærlingundervisning inden for handels- og kontorområdet). Denne undervisning indgår i lovforslaget om erhvervsuddannelser. Handelsskolelovens § 2 har imidlertid endvidere dannet hjemmel for udstedelse af regler om bl.a. HHX-uddannelsen, der ikke er omfattet af erhvervsuddannelseslovforslaget.

Med hjemmel i § 9 i loven om bl.a. tekniske skoler er der udstedt regler om eksamenskommissionen for de tekniske skoler.

Med hjemmel i den gældende tilskudslovs § 2 er der bl.a. fastsat regler om de grundlæggende teknikeruddannelser. Disse uddannelser indgår nu i forslaget til lov om erhvervsuddannelser. Tilskudslovens § 2 har imidlertid endvidere dannet hjemmel for udstedelse af regler for bl.a. HTX-uddannelsen, der ikke er omfattet af erhvervsuddannelseslovforslaget.

Ophævelsen af disse 3 love indebærer således, at de hidtidige lovhjemler for flere *uddannelsesregler* falder bort. Der er derfor i § 1, stk. 2, i lovforslaget om erhvervsskoler opretholdt en generel bestemmelse,

der – så længe der ikke findes særlige uddannelseslove på områderne – sikrer fortsat hjemmel for regler vedrørende uddannelser, der som fx HTX og HHX som nævnt ikke er omfattet af lovforslaget om erhvervsuddannelser.

Til stk. 3

I henhold til § 56 i lov om arbejdsmarkedsuddannelser kan arbejdsministeren fastsætte regler om økonomisk støtte til specialarbejdere m.fl. under faglig oplæring. Støttetilstanden omfatter kun støtte under lærlinguddannelse. Efter reglerne i Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 452 af 4. juli 1986 ydes den økonomiske støtte til lærlinge, der er fyldt 19 år, og som i mindst det sidste år før læreforholdets begyndelse har været beskæftiget eller arbejdssøgende som specialarbejder eller lignende. Det er yderligere en betingelse for støtten, at læremesteren ved aftalen om læreforholdet har forpligtet sig til under hele uddannelsens virksomhedsdel at betale en løn, der mindst svarer til mindste specialarbejderløn. Støtten udgør et beløb svarende til satsen for de maksimale dagpenge i den arbejdsløshedskasse, hvor lærlingen er eller kunne være medlem. Får lærlingen løn under skoleopholdene, udbetales støtten til virksomheden, som derfor ikke får AER-refusion; ellers udbetales den direkte til lærlingen.

Det er ministeriets opfattelse, at støttebehovet i det væsentlige angår spørgsmål om elevernes lønvilkår. Alle elever med uddannelsesaftale har efter dette lovforslag krav på overenskomstsmæssig løn under hele uddannelsen, jf. § 54, modsat de gældende regler, hvor visse voksne lærlinge ikke har krav på løn under skoleophold, jf. lærlingelovens § 30. Hvorvidt voksne arbejdstagere under uddannelse har krav på en højere løn end mindstelønnen efter lovforslagets § 54, afhænger af individuelle aftaler eller kollektive overenskomster på arbejdsmarkedet.

Med forslaget om ophævelse af § 56 i lov om arbejdsmarkedsuddannelser overlades det til arbejdsmarkedets overenskomstparter frit at opfylde eventuelle behov for en særlig økonomisk støtte til visse voksne elever. Dette kan ske inden for rammerne af den gældende lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion efter bestyrelsens beslutning. Arbejdsgivernes Elevrefusion er et instrument, som i forvejen findes inden for erhvervsuddannelserne, og som forbinder overenskomstsyste med uddannelsesområdet. Udviklingen på overenskomstområdet og i støtteordningen kan herved ske på en harmonisk og afbalanceret måde.

Til § 72

Det forudsættes, at der som hidtil kan indgås afta-

ler mellem undervisningsministeren og hjemmestyret i Grønland og på Færøerne om samarbejde på erhvervsuddannelsesområdet.